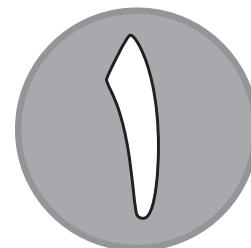

صبح جمعه

۱۴۰۴/۶/۲۸

دفترچه شماره (۱)

آزمون ۲۸ شهریور ماه ۱۴۰۴

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۸۰ سؤال در ۹۵ دقیقه

ساعت ۸ تا ۹:۳۵ صبح

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱	
جامعه‌شناسی	۸	۷	۵	۲	۱	
روان‌شناسی	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۲)	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	اختیاری	ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۱۱	۲۰	۱۵
۳	اختیاری	ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۲۱	۳۰	۱۵
۴	اجباری	علوم و فنون ادبی (۲)	۱۰	۳۱	۴۰	۱۰
۵	اختیاری	علوم و فنون ادبی (۳)	۱۰	۴۱	۵۰	۱۰
۶	اختیاری	علوم و فنون ادبی (۱)	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰
۷	اجباری	جامعه‌شناسی (۲)	۵	۶۱	۶۵	۵
۸	اختیاری	جامعه‌شناسی (۱)	۵	۶۶	۷۰	۵
۹	اجباری	روان‌شناسی	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز

برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد بحیرایی، محمدابراهیم توزنده جانی، احمد حسن زاده فرد، محمد حمیدی، نیکو دکامین، امیر زراندوز، پیمان طیار، علیرضا عبدی، عباس مالکی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیر حسین اشتیری، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، محمد مشهدبان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، آریتا بیدقی، جواد جلیلیان، سید آرش مرتضایی فر، محمدمهدی یعقوبی
روان‌شناسی	هانا احمدزاده، حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، محمدعرفان فرهادی
عربی، زبان قرآن	ولی برجی، ابوطالب درانی، رضا راشدینیا، علی رسولی، حسین رضایی، آرمین ساعدپناه، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، افشین کرمان فرد، محمد کرمی‌نیا، احسان کلاته عربی، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	فاطمه احمدی، علیرضا پدرام، جواد جلیلیان، مریم خسروی دهنوی، محمد رسایی، تابان صیقلی، فاطمه عزیزی، آیدا فتاح‌زاده، فرزانه ناظمی، محمدمهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، امیرمحمد قلعه‌کاهی، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، احسان عالی‌نژاد، مهدی کاردان، محمدحسین متولی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، عباس ملکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	رضا رنجبری، سپیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سیدآرش مرتضائی فر	سیدآرش مرتضائی فر	محمد براتی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	ملیکا ذاکری، سینا غلامی	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی، زبان قرآن	احسان کلاته عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	فاطمه عزیزی، تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

آمار

(شاخص‌های آماری،

سری‌های زمانی)

صفحه‌های ۵۵ تا ۷۰

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۲)

۱- در یک جامعه آماری اگر به همه افراد جامعه ۲ میلیون تومان یارانه داده شود، خط فقر جامعه چه تغییری

می‌کند؟

(۱) خط فقر تغییری نمی‌کند. (۲) خط فقر ۲ میلیون تومان بیشتر می‌شود.

(۳) خط فقر ۱ میلیون تومان بیشتر می‌شود. (۴) خط فقر ۲ میلیون تومان کمتر می‌شود.

۲- اگر شاخص یک کالا در سال جاری برابر ۱۲۵ و قیمت آن در سال جاری برابر ۷۵۰ تومان باشد، قیمت آن در سال پایه چند تومان بوده است؟

(۱) ۵۰۰ (۲) ۶۵۰

(۳) ۷۰۰ (۴) ۶۰۰

۳- سبد هزینه خانواری از دو کالای A و B تشکیل شده است. اگر شاخص بهای دو کالا در سال جاری برابر ۲۲۰ باشد و میزان مصرف آن دو کالا

به ترتیب ۲۰ و ۲۵ کیلوگرم در سال پایه باشد و قیمت‌ها به ترتیب در سال پایه ۵ و ۴ هزار تومان و در سال جاری به ترتیب ۱۲ و x هزار تومان

باشد، مقدار x کدام است؟

(۱) ۸ (۲) ۱۰

(۳) ۶ (۴) ۹

۴- در یک جامعه آماری، جمعیت فعال برابر ۲۰۰۰ نفر است. اگر جمعیت شاغل از ۵ برابر جمعیت بیکار ۸۰۰ نفر بیشتر باشد. چند شغل جدید ایجاد

کنیم تا نرخ بیکاری به ۵ درصد برسد؟

(۱) ۸۰ (۲) ۱۰۰ (۳) ۱۲۰ (۴) ۱۲۵

۵- شاخص پوسیدگی دندان در سال ۱۳۸۰ برابر ۴ و در سال ۱۳۹۰ برابر ۳ است. این شاخص در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۰ چه تغییری کرده

است؟

(۱) ۲۰ درصد افزایش داشته است. (۲) ۲۰ درصد کاهش داشته است.

(۳) ۲۵ درصد افزایش داشته است. (۴) ۲۵ درصد کاهش داشته است.

۶- در یک کتاب لاتین ۱۴ درصد لغات دشوار و هر جمله به‌طور میانگین ۱۰ کلمه دارد. این کتاب برای چه پایه‌ای مناسب است؟

(۴) یازدهم

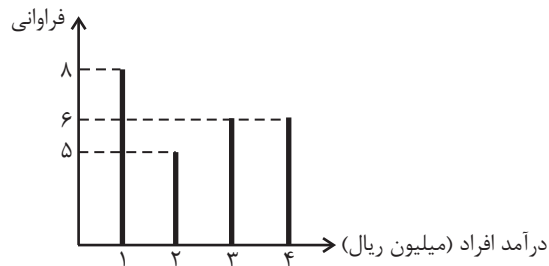
(۳) دهم

(۲) نهم

(۱) هشتم

۷- در شکل زیر، اگر خط فقر با استفاده از میانگین محاسبه شود، دولت در مجموع ماهانه چقدر به افراد زیر خط فقر یارانه بپردازد تا درآمد افراد زیر خط

فقر به خط فقری که قبل از یارانه محاسبه شده است برسد؟

(۱) ۱/۶ میلیون ریال

(۲) ۲/۴ میلیون ریال

(۳) ۱/۲ میلیون ریال

(۴) ۳/۶ میلیون ریال

۸- اگر شاخص بهای کالاهای «الف»، «ب» و «پ» در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۳ مطابق جدول زیر باشد، ترتیب تورم کالاها از بیشترین به کمترین مقدار از

راست به چپ کدام است؟

کالا	شاخص در سال ۱۴۰۰	شاخص در سال ۱۴۰۳
الف	۱۵۰	۲۱۰
ب	۲۰۰	۳۲۰
پ	۴۰۰	۶۸۰

(۱) الف، ب، پ

(۲) پ، الف، ب

(۳) ب، پ، الف

(۴) پ، ب، الف

۹- در یک جامعه آماری با ۶ عضو و درآمدهای ماهیانه ۱,۲,۲,۴,۷,۱۰ (میلیون تومان) با توجه به خط فقر به کمک میانه، چند نفر بالای خط فقر قرار

دارند؟

(۴) ۲

(۳) ۳

(۲) ۴

(۱) ۵

۱۰- در یک شهر ۲۰۰۰ نفر شاغل و ۱۰۰۰ نفر بیکار هستند. به علت بیماری کرونا تعدادی از افراد، شغل خود را از دست داده‌اند ولی جمعیت فعال کلی

تغییر نکرده است و نرخ بیکاری به ۴۰ درصد رسیده است. تعداد این افراد کدام است؟

(۴) ۳۰۰

(۳) ۲۰۰

(۲) ۱۰۰

(۱) ۵۰

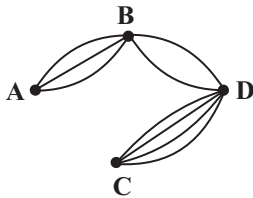

ریاضی و آمار (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

آمار و احتمال

درس ۱: شمارش، درس ۲: احتمال
درس ۳: چرخه آمار در حل مسائل تا پایان
«گام‌های چرخه آمار در حل مسائل»
صفحه‌های ۱ تا ۳۷

۱۱- طبق نقشه راه‌های زیر که تعداد مسیرهای از شهر A به شهر C در آن رسم نشده و x مسیر است، برای

رفتن از شهر A به شهر D، ۱۴ راه وجود دارد. برای آن‌که از شهر A به شهر D رفته و سپس برگردیم

به‌طوری که کل مسیر رفت با کل مسیر برگشت غیرتکراری باشد، چند راه وجود دارد؟ (در مسیر رفت از یک

شهر واسطه و در مسیر برگشت نیز از یک شهر واسطه می‌گذریم).

(۴) ۱۳۲

(۳) ۱۴۸

(۲) ۱۶۰

(۱) ۱۸۰

۱۲- با تعدادی نقطه روی محیط یک دایره می‌توان ۲۸ وتر رسم کرد. با این نقاط چند چهارضلعی می‌توان رسم کرد به‌طوری که نقاط رأس‌های

چهارضلعی باشند؟

(۴) ۱۲۶

(۳) ۵۶

(۲) ۴۸

(۱) ۷۰

۱۳- در یک آزمایش تصادفی ابتدا تاسی را پرتاب می‌کنیم. اگر عدد اول بیاید یک سکه، اگر عدد مرکب بیاید ۲ سکه و در غیر این صورت یک تاس دیگر

پرتاب می‌کنیم. فضای نمونه این آزمایش چند عضو دارد؟

(۴) ۲۴

(۳) ۲۰

(۲) ۱۸

(۱) ۱۶

۱۴- دو پیشامد A و B ناسازگارند و $P(A-B) = ۰/۳$ و $P(B') = ۰/۴$ است. احتمال آن‌که حداقل یکی از دو پیشامد A و B رخ دهد کدام

است؟

(۴) ۰/۶

(۳) ۰/۹

(۲) ۰/۸

(۱) ۰/۷

۱۵- اگر فضای نمونه $S = \{1, 2, 3, \dots, 20\}$ باشد و به تصادف ۲ عدد از مجموعه S انتخاب کنیم. احتمال آن‌که هر دو عدد یک رقمی باشند، کدام است؟

(۴) $\frac{17}{90}$ (۳) $\frac{19}{95}$ (۲) $\frac{18}{95}$ (۱) $\frac{19}{90}$

۱۶- **نهایی** گام دوم چرخه آمار ... و گام پنجم آن ... است.

(۱) گردآوری داده - تحلیل و تفسیر داده‌ها

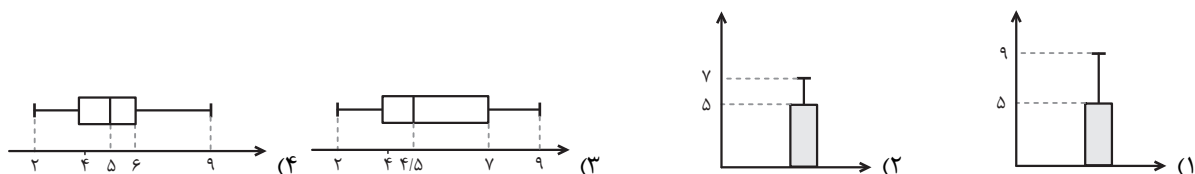
(۲) گردآوری داده - بحث و نتیجه‌گیری

(۳) طرح و برنامه‌ریزی - تحلیل و تفسیر داده‌ها

(۴) طرح و برنامه‌ریزی - بحث و نتیجه‌گیری

۱۷- زمانی که کارمندان یک شرکت در طول هفته به مطالعه اختصاص می‌دهند، برحسب ساعت به صورت ۹، ۵، ۴، ۲، ۴، ۷ است. برای

توصیف این داده‌ها کدام نمودار مناسب‌تر است؟

۱۸- **نهایی** برای بررسی وضعیت اجتماعی- اقتصادی خانوارهای یک شهر در کدام شیوه نمونه‌گیری، همه قشرهای جامعه شانس حضور دارند؟

(۱) انتخاب خانوارها بر اساس رقم اول تلفن خانه‌ها

(۲) انتخاب خانوارها براساس رقم آخر کد پستی

(۳) انتخاب خانوارها از یک محله

(۴) انتخاب خانوارها با درآمد ماهانه کمتر از دو میلیون تومان

۱۹- **نهایی** عبارت «سعی می‌کنیم اطلاعات توصیفی را تا حد ممکن به اطلاعات کمی تبدیل کنیم.» مربوط به کدام گام از چرخه آمار در حل مسائل

است؟

(۱) بیان مسئله

(۲) طرح و برنامه‌ریزی

(۳) گردآوری و پاکسازی داده‌ها

(۴) تحلیل داده‌ها

۲۰- در یک کارخانه تولید گوشی تلفن همراه، ماهانه ۴۰,۰۰۰ گوشی تولید می‌شود. در ماه اخیر، ۱۰۰۰ گوشی را به‌طور تصادفی انتخاب کرده و تست

می‌کنند. ملاحظه می‌شود ۲۰۰ عدد گوشی، مشکل دارند؛ در این بررسی آماری، اختلاف اندازه جامعه و اندازه نمونه چقدر است؟

(۴) ۳۲۲۰۰

(۳) ۳۰۰۰۰

(۲) ۳۹۰۰۰

(۱) ۳۹۸۰۰

نمایش داده‌ها

(نمودارهای یک‌متغیره، نمودارهای چندمتغیره)
صفحه‌های ۹۹ تا ۱۱۷

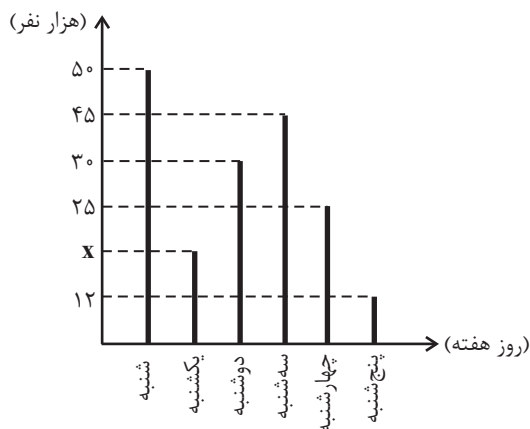
پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۱)

۲۱- نمودار زیر نشانگر میانگین تعداد مراجعان به بانک در روزهای هفته است. اگر زاویه مرکزی روزهای دوشنبه در نمودار دایره‌ای متناظر برابر ۶۰ درجه

باشد. چند درصد مراجعان در روز یکشنبه به بانک می‌روند؟

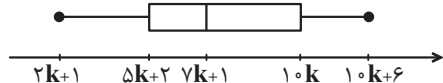
۱۰ (۱)

۱۵ (۲)

۱۸ (۳)

۲۰ (۴)

۲۲- در نمودار جعبه‌ای زیر دامنه تغییرات از سه برابر دامنه میان چارکی ۳ واحد کمتر است. میانه داده‌ها کدام است؟

۱۵ (۲)

۱۷ (۱)

۱۸ (۴)

۱۶ (۳)

۲۳- در یک نمودار راداری زاویه بین دو شعاع متوالی برابر ۶۰ درجه است. با اضافه کردن ۲ متغیر جدید زاویه بین دو شعاع متوالی چند درجه می‌شود؟

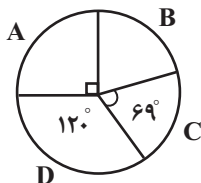
۳۵ (۴)

۳۰ (۳)

۴۵ (۲)

۴۰ (۱)

۲۴- در نمودار دایره‌ای زیر، چند درصد داده‌ها در گروه B قرار دارند؟

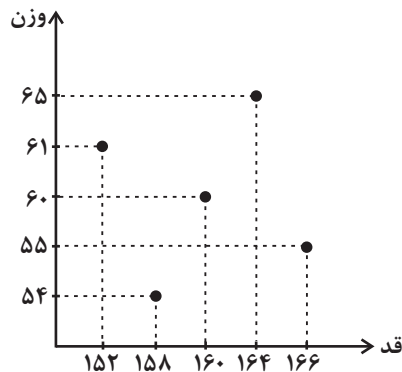
۲۵/۵ (۲)

۲۴/۵ (۱)

۲۷/۵ (۴)

۲۲/۵ (۳)

۲۵- نمودار پراکنش نگاشت روبه‌رو مربوط به قد و وزن ۵ نفر است. میانگین قد و میانگین وزن این ۵ نفر به ترتیب کدام است؟

(۱) ۵۷-۱۶۰

(۲) ۵۹-۱۶۰

(۳) ۵۹-۱۶۲

(۴) ۵۷-۱۶۲

۲۶- در یک نمودار حبابی، مقدار متغیر سوم در یک مشاهده برابر ۱۶ است. اندازه شعاع دایره مربوط به این مشاهده کدام می‌تواند باشد؟

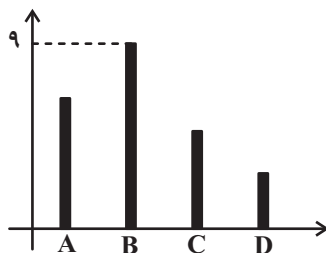
(۴) ۱۲

(۳) ۱۰

(۲) ۹

(۱) ۴

۲۷- نمودار زیر، تعداد گل‌های زده یک فصل ۴ بازیکن A، B، C و D را نشان می‌دهد. میانگین گل زده این چهار بازیکن، کدام عدد زیر می‌تواند باشد؟

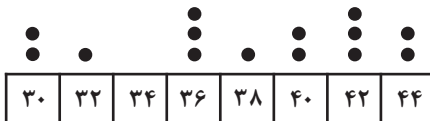
(۱) ۸

(۲) ۴

(۳) ۳

(۴) ۲

۲۸- در نمودار نقطه‌ای زیر، میانه داده‌ها کدام است؟

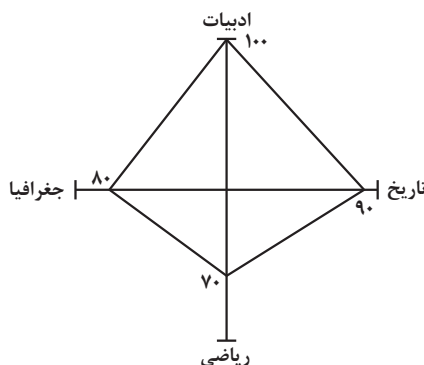
(۲) ۳۸

(۱) ۳۷

(۴) ۴۰

(۳) ۳۹

۲۹- نمودار راداری ۴ درس دانش‌آموزی به صورت زیر است. اگر بیشینه نمره در چهار درس برابر ۲۰ باشد، واریانس نمرات این دانش‌آموز کدام است؟

(۱) ۴

(۲) ۳

(۳) ۶

(۴) ۵

۳۰- در نمودار جعبه‌ای ۴۳ داده آماری متمایز، میانگین دنباله سمت چپ برابر ۱۶ و میانگین دنباله سمت راست برابر ۲۱ است. اگر میانگین داده‌های داخل و روی جعبه برابر ۱۸ باشد، میانگین کل داده‌ها تقریباً چقدر است؟

(۴) ۱۸/۷۲

(۳) ۱۸/۲۳

(۲) ۱۹/۲۳

(۱) ۱۶/۹۱

علوم و فنون ادبی (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل چهارم
(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۸

۳۱- ویژگی شعر در سبک هندی در کدام گزینه صحیح آمده است؟

(۱) آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان یا به سبب قرینه‌پردازی و موازنه (ویژگی زبانی)

(۲) به‌خاطر حملات بیگانگان و به دلایلی دیگر، از مختصات زبان قدیم مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست. (ویژگی زبانی)

(۳) شعر این دوره از دربار خارج شد و غزل عارفانه و عاشقانه رواج یافت. (ویژگی ادبی)

(۴) شعر بیشتر در تکبیت خلاصه است و طول و عرض معنا از یک بیت پیش‌تر نمی‌رود. (ویژگی ادبی)

۳۲- کدام ابیات با توجه به ویژگی‌های «ادبی» در یک سبک قرار می‌گیرند؟

الف) غم عالم فراوان است و من یک غنچه دل دارم چسان در شیشه ساعت کنم ریگ بیابان را؟

ب) هر غزل‌نامه‌ای است، صورت حالی در او نامه نوشتن چه سود، چون نرسد سوی دوست

ج) اگر دلجویی طفلان نمی‌شد سنگ راه من به مجنون یاد می‌دادم ز خود بیرون دویدن را

د) مباد اهل سخن را کار با آهن‌دلان یا ربا ز خون دل بود گلگونه منقار، طوطی را

ه) به بوی زلف تو با باد عیش‌ها دارم اگرچه عیب‌کنندم که بادپیمایی است

(۱) «ه» - «ج» - «د» (۲) «الف» - «ج» - «د» (۳) «الف» - «ج» - «ب» (۴) «ه» - «ب» - «د»

۳۳- با توجه به تفاوت انواع نثر در سبک هندی، به‌ترتیب هر یک از عبارات زیر احتمالاً از کدام نوع نثر انتخاب شده است؟

الف) بعد از دو روز مولانا احمد در راهی به این کمینه رسید و از کیفیت واقعه پرسید. چون این ابیات را بشنید بسیاری بخندید و گفت: زینهار اینها را به کسی نخوانی تا من به ملازمت حضرت مخدومی رسم.

ب) اسبان تازی را که وسعت گردان از شوخی رفتار مانند چشم‌خانه بر نگاه تنگ بود به‌مثابه دل عشاق بر یک مکان جولان واقع می‌شد.

پ) بعد از فوت پدر به حکم ولایتعهد قائم‌مقام گشته، افسر حکومت بر سر نهاد و در ایام دولت او مکتب‌داری «ابویزد» نام جمعی از اهل سنت و جماعت را با خود متفق ساخت و رأیت مخالفت برافراخت.

(۱) ساده - مصنوع - بینابین (۲) مرسل - مصنوع - مصنوع

(۳) مرسل - بینابین - مصنوع (۴) بینابین - مصنوع - ساده

۳۴- کدام ابیات فاقد تشبیه و دارای تلمیح هستند؟

- الف) عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست
 ب) همت مردانه می‌خواهد گذشتن از جهان
 ج) در مقامی که ضعیفان کمر کین بندند
 د) احتیاط از کف مده هر چند در راه حقی
- مهره موم است کوه بیستون فرهاد را
 یوسفی خواهد که بازار زلیخا بشکند
 آه اگر مور به فریاد سلیمان نرسد
 همچو موسی بی‌عصا در وادی ایمن مشو

۴) «ج» - «د»

۳) «ب» - «ج»

۲) «الف» - «د»

۱) «الف» - «ج»

۳۵- آرایه‌های مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) گر رهروان به کعبه مقصود می‌رسند
 ۲) در کام صدف تلخ کند آب گهر را
 ۳) اگر از سینۀ مور ضعیفی پرده برداری
 ۴) حور خطا گفتم اگر خواندمت
- ما جز به خارهای مغیلان نمی‌رسیم (تشبیه - استعاره)
 حرفی که از آن لعل شکربار برآید (مجاز - کنایه)
 هزاران کوه غم بر دل از آن موی کمر دارد (استعاره مصرحه - کنایه)
 ترک ادب رفت و قصور ای صنم (تشبیه - استعاره)

۳۶- در کدام بیت آرایه «کنایه» به کار نرفته است؟

- ۱) گر در کمال فضل بود مرد را خطر
 ۲) آزرده کرد کژدم غربت جگر مرا
 ۳) در حال خویشتن چو همی ژرف بنگرم
 ۴) شکر آن خدای را که سوی علم و دین خود
- چون خوار و زار کرد پس این بی‌خطر مرا؟
 گویی زبون نیافت ز گیتی مگر مرا
 صفرا همی برآید از انده به سر مرا
 ره داد و سوی رحمت بگشاد در مرا

۳۷- آرایه‌های مقابل همه ابیات «کاملاً» درست هستند؛ به جز:

- ۱) گو تیر بلا بار که من سهم ندارم
 ۲) چو بر گرفت ز عارض دو زلف دانی چیست؟
 ۳) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ
 ۴) کمال شوق ز خواجو نگر که دیده او
- تیری که زند دوست بود سهم سعادت (جناس تام - دو تشبیه)
 مه گرفته که شب‌های تار بگشاید (یک مورد تشبیه)
 نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا (یک مورد تلمیح)
 سبق ز ابر بهاری به درفشانی برسد (تشبیه - فاقد تضمین)

۳۸- کدام بیت دارای وزن «همسان دولختی» است؟

- (۱) ساقی قدح لبریز کن، زان می که طغیان پرورد
مستی فزاید غم برد، شادی دهد جان پرورد
- (۲) بی تکلف دل ندارد هر که دلدارش نباشد
از حیاتش چیست حاصل هر که او یارش نباشد
- (۳) به جز آن یاد نخواهم که در آید به ضمیرم
به جز آن نام نشاید که بر آید به لسانم
- (۴) رشته عمر پاره شد بس که ز دست جور او
دوخته‌ام به یکدگر سینه پاره پاره را

۳۹- وزن کدام مصراع دوری نیست؟

- (۱) دمیده رود و گلشن بهاری را دمیده
(۲) آن که هلاک من همی‌خواهد و من سلامت
- (۳) ننشستم به درت ز ره عجز و وفا
(۴) داد زکاتی آب حیاتی

۴۰- کدام بیت با بیت زیر مفهوم یکسانی دارد؟

- «مرا رضای تو باید نه زندگانی خویش
اگر مراد تو قتل است وارهان ای دوست»
- (۱) خصمی که تیر کافرش اندر غزا نکشت
خونش بریخت ابروی همچون کمان دوست
- (۲) فردا که خاک مرده به حشر آدمی کنند
ای باد خاک من مطلب جز به کوی دوست
- (۳) گر دوست بنده را بکشد یا پرورد
تسلیم از آن بنده و فرمان از آن دوست
- (۴) گر کام دوست کشتن سعدی است باک نیست
اینم حیات بس که بمیرم به کام دوست

علوم و فنون ادبی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم
پایه‌های آوایی ناهمسان،
مراعات نظیر، تلمیح و تضمین +
کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۱۰ تا ۴۰

۴۱- **نهایی** در کدام گزینه به اثری «منظوم» و اثری شامل متون «منثور و منظوم» اشاره شده است؟

(۱) خداوندنامه / شمس‌الدین و قمر

(۲) شمس و طغرا / گلشن صبا

(۳) گنجینه نشاط / قلب مادر

(۴) داستان باستان / سه تابلوی مریم

۴۲- چند بیت از ابیات زیر دارای آرایه‌های «تضمین و تشبیه» هستند؟

(الف) چو افتد مشکلی جامی به ساقی گوی چون حافظ

الا یا ايتها الساقی ادر کاساً و ناولها

(ب) سعدی نگفتمت که مرو در کمنده عشق

تیرِ نظر بپفکنند افراسیاب را

(ج) این آن غزل سعدی شیراز که فرمود

خرما نتوان خورد ازین خار که کشتیم

(د) شهریاریم و گدای در آن خواجه که گفت

خوشر از فکر می و جام چه خواهد بودن

(ه) به ساقیان طرب گو که خواجه فرماید

اگر شراب خوری جرعه‌ای فشان بر خاک

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۴۳- کدام ابیات دارای استعاره، تشبیه و تلمیح‌اند؟

(الف) پاره گردانند زلیخای صبا

صبحدم بر یوسف گل پیرهن

(ب) لب‌های تو خضر اگر بدیدی

گفتی لب چشمه حیات است

(ج) ما بی‌خودیم و مدعیان‌اند بی‌خبر

زان می که داده است به ما ساقی الست

(د) اگر عکس رخ و بوی سر زلفت نبودندی

که بنمودی شب دیجور نور از طور موسی را

(ه) تنها نه منم مست ز خم‌خانه عشقت

کز جرعه جامش در و دیوار خراب است

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج»

(۳) «ج» - «د» (۴) «الف» - «د»

۴۴- کدام گزاره دربارهٔ رباعی زیر نادرست است؟

- «با چشم تو یاد نرگس تر نکنم   بی‌لعل تو آرزوی کوثر نکنم»
 گر خضر به من بی تو دهد آب حیات   کافر باشم که بی تو لب تر نکنم»

(۱) ابیات دارای تلمیح، جناس و تکرار هستند.

(۲) بیت اول، فاقد هجای کشیده است.

(۳) الگوی حروف اصلی قافیه، مصوت + یک صامت است.

(۴) تصویر شعری مصراع نخست مشابه بیت «نرگس مست تو خواب آلوده است / لب لعل تو شراب آلوده است» است.

۴۵- آرایه‌های روبه‌روی هر بیت تماماً به‌درستی ذکر شده است، به‌جز:

- (۱) مدتی آدم گل از نظارهٔ فردوس چید   ای بهشت عاشقان، آخر نه ما هم آدمیم؟ (جناس تام، تلمیح)
 (۲) در ته یک پیرهن، چون بوی گل با برگ گل   هم ز یکدیگر جدا افتاده و هم با همیم (تشبیه، مجاز)
 (۳) برنمی‌آید ز ابر آن آفتاب بی‌زوال   ورنه ما آمادهٔ فانی‌شدن چون شب‌نیمیم (تشخیص، تضاد)
 (۴) روزی فرزند گردد هر چه می‌کارد پدر   ما چو گندم سینه چاک از انفعال آدمیم (تشبیه، تلمیح)

۴۶- وزن کدام ابیات، «ناهمسان» است؟

- الف) دور باید بود از انکار بر درگاه عشق   کانچه اینجا درد باشد هست دیگر جا دوا
 ب) بنگرز هجرت چون شدم، سرگشته چون گردون شدم   وز ناوکت پر خون شدم، از من چرا رنجیده‌ای؟
 ج) دودی است مگر خطت گلبرگ در آن پیدا   ابری است مگر زلفت خورشید در او پنهان
 د) هرچند، حسن را، خطر از چشم پاک، نیست   پنهان ز آب و آینه گن، آن جمال را

(۱) «د»

(۲) «الف» - «ب»

(۳) «ج» - «د»

(۴) «ج»

۴۷- وزن بیان شده در مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- (۱) نیزت گنه چه باید چون خویشتن بکشتی؟ (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)
 (۲) به قمر فروغ بخشد رخ همچو گلستانش (فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن)
 (۳) کیست به بخت من فلک مست خدنگ در کمان؟ (مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن)
 (۴) همچو آسیا بر من نیست یک دم آرامی (فاعیلن مفعولن فاعیلن مفعولن)

۴۸- **نهایی** وزن بیت زیر در کدام گزینه، درست بیان شده است؟

«ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت؟ وی مرغ بهشتی که دهد دانه و آب؟»

- (۱) مفعول مفاعیل مفاعیل فعل
 (۲) مفعول مفاعیل مفاعیل فعل
 (۳) مستفعل مستفعل مستفعل مستف
 (۴) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

۴۹- مفهوم چند بیت با آنچه در مقابل آن نوشته شده است سازگار است؟

- الف) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست   بگشای لب که قند فراوانم آرزوست (اشتیاق به زیبایی معشوق)
 ب) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین   کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت (ناآگاهی از راز خلقت)
 ج) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند   از گوشه بامی که پریدیم پریدیم (وفاداری عاشق)
 د) جاننا نظری که ناتوانم   بخشا که به لب رسید جانم (طلب عنایت)
 هـ) همت طلب از باطن پیران سحرخیز   زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند (اهمیت سحرخیزی)

(۱) دو   (۲) سه   (۳) چهار   (۴) پنج

۵۰- **نهایی** کدام گزینه با بیت زیر تناسب معنایی ندارد؟

- «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی»
 (۱) منم ز سایه او آفتاب عالم‌گیر
 (۲) چون که تو دست شفقت بر سر ما داشته‌ای
 (۳) چو زر عزیزوجود است نظم من آری
 (۴) بمیرای دوست پیش از مرگ اگر می‌زندگی خواهی
 تا کیمیای عشق بیایی و زر شوی
 که سلطنت رسد آن را که یافت ظلّهما (ظل: سایه)
 نیست عجب گر ز شرف بگذرد از چرخ سرم
 قبول دولتیان کیمیای این مس شد
 که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما

علوم و فنون ادبی (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل چهارم

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۷

۵۱- کدام گزینه با توجه به اوضاع ادبی قرن پنجم و ششم تا اوایل قرن هفتم هجری نادرست است؟

- (۱) از ویژگی‌های شعر فارسی در نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم تأثیرپذیری برخی شاعران از ادبیات عرب و مضامین شعری آن است.
- (۲) حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی در شعر این دوره تأثیر عمیقی بخشید و جزئی از مضامین شعری شد.
- (۳) تحولی که سنایی و ناصرخسرو در غزل ایجاد کردند باعث شد در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.
- (۴) با خروج شعر از دربارها و ورود آن به خانقاه‌ها به سادگی بیان، قدرت عواطف، عمق افکار و اندیشه‌هایی که موضوع شعر پارسی بودند افزوده شد.

۵۲- همه گزینه‌ها به جز گزینه ... از ویژگی‌های زبانی سبک عراقی در قرن‌های پنجم و ششم است.

- (۱) ورود لغات ترکی
- (۲) آمیختگی زبان فارسی با واژگان عربی
- (۳) کهنه و مهجور بودن غالب لغات در مقایسه با دوره‌های بعد
- (۴) حرکت زبان به سوی دشواری و کاسته شدن از روشنی و سادگی و روانی

۵۳- کدام یک از گزینه‌ها درباره متن زیر نادرست است؟

«و پس از رفتن وی برات‌ها روان شد و گفت‌وگوی بخاست از حد گذشته، و چندان زشت‌نامی افتاد که دشوار شرح توان کرد... و هرکس از ندما و حشم و جز ایشان که با امیر سخنی گفتی، جواب دادی که: «کار خواجه و عارض است» ... و در امثال این است که «قدرِ ثمّ اقطع»، او نخست ببرید و اندازه نگرفت، پس بدوخت تا موزه و قبا تنگ و بی‌اندام آمد.»

- (۱) جملات طولانی هستند.
- (۲) استفاده از دستور تاریخی مشهود است.
- (۳) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی موجود است.
- (۴) این متن می‌تواند از کتاب تاریخ بیهقی برداشته شده باشد.

۵۴- کدام بیت دارای هر دو نوع جناس است؟

- (۱) زهره گر این چنگ من آرد به چنگ
- (۲) طاعت صد قافله هر شام کن
- (۳) بیشه شد آن دشت و در آنجا نماند
- (۴) در دهن از تنگی او پسته تنگ
- تارک جان سخن آرد به چنگ
- صبح حج و نافله در شام کن
- ریشه‌ای از دشت در آنجا نماند
- راه دل آن تنگ شکر بسته تنگ

۵۵- در کدام بیت «جناس همسان» به چشم می‌خورد؟

- (۱) پار گذشت آنچه دیدی از غم و شادی
- (۲) هم بدهد دور روزگار مرادت
- (۳) شیوه عشق اختیار اهل ادب نیست
- (۴) عاقبت از ما غبار ماند زنه‌ار
- بگذرد امسال و همچو پار نماند
- ور ندهد دور روزگار نماند
- بل چو قضا آید اختیار نماند
- تا ز تو بر خاطری غبار نماند

۵۶- کدام یک از ابیات زیر فاقد «جناس همسان» است؟

- (۱) تار زلفت را جدا مشاطه گر از شانه کرد
(۲) در سایهٔ سروی به سرای بستان
(۳) تو گویی بینی‌اش تیغ است از سیم
(۴) غم خویش در زندگی خور که خویش
- دست آن مشاطه را باید جدا از شانه کرد
از ساقی سیم‌ساق ساغر بستان
که کرد آن سیم سیبی را به دو نیم
به مرده نپردازد از حرص خویش

۵۷- در کدام گزینه، شاعر در کنار تشبیه و جناس، یک مفهوم بلند را در سخنی کوتاه گنجانده است؟

- (۱) ریزم از کیش درون نالوک آه
(۲) ترک من ترک من گرفت و خطا کرد
(۳) گفتم که ساحری ز که آموخت سامری
(۴) گرد مشک است که گرد گل رویت بدمید
- بس که او طعنه زند کیش مرا
جامه‌ی صبر من برفت و قبا کرد
گفتا ز چشم کافر سحر آفرین من
یا بنفشه‌ست که پیرامن نسرين بگرفت

۵۸- در کدام بیت، ردیف‌ها از لحاظ نقش دستوری با یکدیگر متفاوت‌اند؟

- (۱) تا توانی دل مشتاق به دست آری به
(۲) چشم خود فرش کنم زیر کف پای دگر
(۳) بار دیگر گر فرود آرد سری با ما جوانی
(۴) باز کن نغمهٔ جانسوزی از آن ساز امشب
- جانب بار و وفادار نگه داری به
بر کف پای دگر بوسه زنم جای دگر
داستان‌ها دارم از بیداد پیری با جوانی
تا کنی عقدۀ اشک از دل من باز امشب

۵۹- از ویژگی‌های فکری سبک عراقی «شکایت و انتقاد اجتماعی» است؛ این ویژگی در کدام بیت دیده نمی‌شود؟

- (۱) دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی
(۲) تشویش وقت پیر مغان می‌دهند باز
(۳) نافرید ایزد ز خوبان جهان چون تو کسی
(۴) بشارت بر به کوی می‌فروشان
- من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم
این سالکان نگر که چه با پیر می‌کنند
دلربا و دلفریب و دلنواز و دلستان
که حافظ توبه از زهد و ریا کرد

۶۰- مفهوم کدام ابیات یکسان است؟

- (الف) جان نقد محقر است حافظ
(ب) حافظ اسرار الهی کس نمی‌داند خموش
(ج) گرچه در چشم تو مقدار ندارم لیکن
(د) بر آنم گر تو بازایی که در پایت کنم جانی
(هـ) آن را که جای نیست همه شهر جای اوست
- از بهر نثار خوش نباشد
از که می‌پرسی که دور روزگاران را چه شد؟
این قدر هست که درویش سر کوی توام
وزین کمتر نشاید کرد در پای تو قربانی
درویش هر کجا که شب آید سرای اوست

جامعه‌شناسی (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

بیداری اسلامی و جهان جدید
(سراغاز بیداری اسلامی، انقلاب اسلامی
ایران، افق بیداری اسلامی)
صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۳۶

۶۱- به ترتیب حروف الفبا، کدام گزینه جدول زیر را کامل می‌کند؟

غرب متجدد	بیدارگران نخستین	ج	فقاقت و عدالت
د	الف	به اندیشه سیاسی قوم‌گرایانه غرب متجدد روی آورده بودند.	ب

(۱) حرکت‌ها و جنبش‌هایی را در مقابله با غرب به‌وجود آوردند. - اغلب در حاشیه مناسبات قدرت‌های قومی باقی مانده بودند. - نسل اول روشنفکران

غرب‌گرا - زمانی با جهان اسلام روبه‌رو شد که قدرت‌های سیاسی جهان اسلام با وجود رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله‌ای بودند.

(۲) قومیت‌های مختلف را درون امت واحد اسلامی به رسمیت می‌شناختند. - دولت‌های کشورهای مسلمان براساس ضرورت حفظ امنیت، از آن‌ها

استفاده می‌کردند. - نسل دوم روشنفکران غرب‌گرا - عالمان دینی اغلب براساس ضرورت حفظ امنیت با غرب متجدد تعامل می‌کردند.

(۳) با وجود رویکرد اعتراض‌آمیز به غرب، از فرهنگ غرب شناخت عمیقی نداشتند. - دو عنصر برتر در فرهنگ اسلامی هستند. - نسل دوم روشنفکران

غرب‌گرا - زمانی با جهان اسلام روبه‌رو شد که قدرت‌های سیاسی جهان اسلام با وجود رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله‌ای بودند.

(۴) به دنبال اصلاح رفتار دولت‌ها در کشورهای اسلامی بودند. - اغلب در حاشیه مناسبات قدرت‌های قومی باقی مانده بودند. - منورالفکران غرب‌گرا -

قدرت نظامی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی جهان متجدد، دولتمردان کشورهای اسلامی را متوجه خطر غرب کرده بود.

۶۲- کدام یک روند شکل‌گیری انقلاب مشروطه و پس از آن را بیان می‌کند؟

(۱) تعامل عالمان شیعی با حکومت بر مدار فعالیت رقابت‌آمیز -> حرکت از اصلاح رفتار به سوی اصلاح ساختار -> تغییر فعالیت رقابت‌آمیز به مقاومت

منفی -> جنبش تنباکو -> جنبش عدالتخانه

(۲) اوج‌گیری جنبش عدالتخانه و پیوستن منورالفکران به آن -> انتخاب نام مشروطه به عنوان نوعی از حکومت سکولار -> ایجاد رقابت بین

منورالفکران و بیدارگران و پیروزی بیدارگران -> دخالت انگلستان و استبداد رضاخان

(۳) انعقاد قراردادهای استعماری با بیگانگان توسط حکومت -> تغییر مقاومت منفی به فعالیت رقابت‌آمیز -> حرکت از اصلاح رفتار به سوی اصلاح

ساختار -> جنبش عدالتخانه -> پیوستن منورالفکران غرب‌گرا به جنبش و برگزیدن نام مشروطه

(۴) همکاری عالمان شیعی با حکومت در حد واجبات نظامیه -> انعقاد قراردادهای استعماری با بیگانگان توسط حکومت -> ورود فعال به عرصه

زندگی اجتماعی و سیاسی -> حرکت از اصلاح ساختار به اصلاح رفتار -> شکل‌گیری انقلاب مشروطه

۶۳- به ترتیب، کدام مورد راجع به انقلاب اسلامی ایران درست و راجع به سایر انقلاب‌های آزادی‌بخش نادرست است؟

- (۱) انقلاب اسلامی ایران از آموزه‌های اسلامی بهره می‌برد و به فلسفه‌ها و مکاتب سیاسی غرب تعلقی نداشت - انقلاب‌های آزادی‌بخش در چارچوب نظریه‌ها و مکاتب چپ شکل می‌گرفتند که برای حل بحران‌های جهان غرب به وجود آمده بودند.
- (۲) انقلاب اسلامی ایران جهت‌گیری ضداستعماری داشت و در جهت از بین بردن سلطه سیاسی کشورهای غربی عمل می‌کرد - انقلاب‌های آزادی‌بخش در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی موفق می‌شدند اما در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب توفیقی نداشتند.
- (۳) انقلاب اسلامی ایران درون قطب‌بندی سیاسی شرق و غرب یک قطب‌بندی جدید سیاسی به وجود آورد و خود در کانون قطب سیاسی جهان اسلام قرار گرفت - انقلاب‌های آزادی‌بخش نتوانستند جایگاه کشورشان را از حاشیه قطب‌های سیاسی و اقتصادی جهان خارج کنند.
- (۴) انقلاب اسلامی ایران مدتی پس از پیدایش، جهت‌گیری ضدآمریکایی، ضدصهیونیستی و ضدمارکسیستی خود را رسماً اعلام کرد - انقلاب‌های آزادی‌بخش اغلب در مقابل بلوک شرق شکل می‌گرفتند و مورد حمایت بلوک غرب بودند.

۶۴- کدام یک از گزاره‌های زیر نادرست بیان شده است؟

- (الف) دولت مصر به رهبری انورسادات، مظهر ناسیونالیسم عربی بود؛ اما پس از مرگ او، جمال عبدالناصر، رئیس جمهور وقت مصر با امضای قرارداد کمپ دیوید، اسرائیل را به رسمیت شناخت.
- (ب) انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ میلادی روسیه، گرچه به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی با دیگر انقلاب‌های اروپایی تفاوت داشت ولی به دلیل سکولار بودن، درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفت.
- (ج) از نظر دولتمردان آمریکا، انقلاب اسلامی به دلیل اینکه با بلوک غرب ارتباط برقرار نمی‌کرد، توان مقاومت نداشت، نمی‌توانست تداوم یابد و دیر یا زود دست نیاز به سوی بلوک غرب دراز می‌کرد.
- (د) موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش، باطل بودن نظریه «جنگ تمدن‌ها» را نشان داد.
- (ه) علی‌رغم آنکه انقلاب اسلامی در ایران رخ داد و از ذخایر معرفتی شیعی استفاده کرد؛ اما آرمان‌ها، ارزش‌ها و رسالت خود را به حل چالش‌های جامعه ایران یا شیعیان جهان محدود نکرد.

(۱) «د» و «ب» و «ج» (۲) «د» و «الف» و «ه» (۳) «ج» و «د» و «الف» (۴) «ه» و «الف» و «ب»

۶۵- در بین عبارت‌های زیر، کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- (الف) در رویکرد نسل دوم روشنفکران، مسائل جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که در اثر عقب‌ماندگی تاریخی از جوامع غربی پیش آمده بود و افراد نسل دوم از موضع اندیشه‌های مارکسیستی و سوسیالیستی با غرب مبارزه می‌کردند.
- (ب) انقلاب اسلامی با بازگشت به اسلام و اتکا به فقه سیاسی و اجتماعی شیعی، مسئله اسرائیل را مسئله جهان اسلام مطرح می‌کرد و شکل‌گیری انتفاضه در فلسطین نمونه‌ای از حرکت‌ها و جنبش‌های اسلامی در جهان اسلام است که تحت تأثیر انقلاب اسلامی ایجاد شد.
- (ج) دولت‌های غربی، انقلاب کشورهای عربی را بهار عربی نامیدند و امروزه بیداری اسلامی از سطح مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام به سطح نخبگان منتقل شده است.
- (د) طراحی و اجرای کودتای نوژه و هشت سال جنگ تحمیلی از نخستین تلاش‌هایی بود که برای مقابله با انقلاب اسلامی ایران انجام شد و گروه‌های مارکسیستی مبارز فلسطینی اسلام را پدیده‌ای عربی می‌دانستند.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ج» - «د»

هویت
(هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۴۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

جامعه‌شناسی (۱)

۶۶- کدام مورد صحیح یا غلط بودن روابط علت و معلولی زیر را به‌درستی نشان می‌دهد؟ (به‌ترتیب)

الف) مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام ← علت ← فراتر رفتن زبان فارسی از محدوده زبان مشترک اقوام ایرانی و محسوب

شدن به‌عنوان زبان دوم جهان اسلام

ب) قدرت سیاسی و نظامی غرب ← علت ← دچار شدن بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان به خودباختگی فرهنگی

ج) نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد ← علت ← تدوین آثاری با عناوینی نظیر غرب‌زدگی و

بازگشت به خویشتن

د) زندگی کردن افراد با یکدیگر به مدت زیاد و پیدا کردن سرگذشت و سرنوشتی مشترک ← علت ← تشکیل بُعد جغرافیایی هویت جامعه

ه) بازگشت جامعه ایران به هویت اسلامی خود ← علت ← گسترده شدن افق‌های جدید به روی اندیشمندان جهان غرب

۲) ص - غ - ص - ص - ص

۱) غ - غ - ص - غ - ص

۴) ص - غ - ص - ص - غ

۳) ص - ص - ص - غ - غ

۶۷- به‌ترتیب هر یک از مؤلفه‌های زیر مربوط به کدام بُعد خانواده است؟

- حکمیت

- نگرش به ازدواج

- دسترسی به خدمات حمایتی

۱) نظام حقوقی خانواده - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - سلامت

۲) دین و ارزش‌های اخلاقی - تشکیل خانواده - اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن

۳) نظام حقوقی خانواده - تشکیل خانواده - اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن

۴) دین و ارزش‌های اخلاقی - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - سلامت

۶۸- کدام گزینه در رابطه با تعامل نظام سیاسی با نظام فرهنگی و ارتباط مقبولیت و مشروعیت قدرت اجتماعی، به ترتیب نادرست و درست است؟

- (۱) تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی، پیامد دور ماندن نظام سیاسی از ارزش‌های فرهنگی جامعه است. - اگر اقتدار و قدرت دارای مشروعیت حقیقی باشد، قدرت اجتماعی با مقبولیت نیز همراه است.
- (۲) عدول نظام سیاسی از اصول و ارزش‌های فرهنگی، پیامد فشارهای عوامل خارجی و دلایل داخلی است. - مقبولیت و مشروعیت حقیقی می‌توانند با هم باشند و در برخی موارد نیز جدا از یکدیگر باشند.
- (۳) نظام سیاسی مستقل از نظام فرهنگی و نظام اقتصادی عمل می‌کند و بر آن‌ها تأثیر می‌گذارد. - در کشوری که فرهنگ عمومی مردم فرهنگ دینی باشد، قدرت نامشروع می‌تواند مقبولیت داشته باشد.
- (۴) نظام سیاسی، عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر سایر نظام‌ها یعنی نظام اقتصادی و نظام فرهنگی را تعیین می‌کند و اگر عملکرد آن‌ها در جهت عقاید و ارزش‌ها باشد، نظام سیاسی اقتدار آن‌ها را تأمین می‌کند. - در جایی که قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از قانون نیز با رضایت و میل همراه باشد، اقتدار دارای مشروعیت حقیقی و مقبولیت است.

۶۹- کدام گزینه دربارهٔ دسته‌بندی ارسطو از انواع حکومت‌ها نادرست است؟

- (۱) در نظام سیاسی موناشرشی و تیرانی کسی که در تصمیم‌گیری‌های سیاسی دخیل است، به ترتیب بر مدار فضیلت و خواست و میل خود، تصمیم می‌گیرد.
- (۲) از منظر ارسطو، نظام سیاسی استبدادی، نظامی سیاسی است که در آن تنها ارادهٔ یک فرد تأثیرگذار است که براساس خواست و میل خود حکومت می‌کند.
- (۳) در نظام‌های سیاسی آریستوکراسی و الیگارش تنها یک اقلیتی از مردم در آنان تأثیرگذارند ولی در نظام سیاسی آریستوکراسی برخلاف الیگارش تصمیم‌گیری آنان بر اساس فضیلت است.
- (۴) در نظام‌های سیاسی پولیتی و دموکراسی، اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تأثیرگذارند و بر مدار فضیلت تصمیم می‌گیرند.

۷۰- کدام گزینه به ترتیب، پیامدهای اقتصاد وابسته به نفت و یکی از معضلات اقتصادی ما را بیان می‌کند؟

- (۱) اگر از سرمایهٔ نفتی به درستی استفاده نشود می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن به قیمت و درآمد نفتی وابسته است. - مقابله با تحریم‌ها
- (۲) چنین اقتصادی درآمد هنگفت ولی بی‌دردسری را ایجاد می‌کند که می‌تواند باعث رفاه اقتصادی در بلندمدت شود. - تجمل‌گرایی
- (۳) تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای ایجاد می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم به نفت وابسته است. - توزیع نابرابر امکانات
- (۴) دولت رفاه اقتصادی را به مدد نفت افزایش می‌دهد، ولی هزینه‌های آموزش و بهداشت را مانند دیگر نقاط دنیا از محل مالیات‌ها پرداخت می‌کند. - غلبهٔ فرهنگ مصرفی

انگیزه و نگرش
روان‌شناسی سلامت
صفحه‌های ۱۵۸ تا ۲۰۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

روان‌شناسی

۷۱- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر، به‌ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تفاوت انسان و حیوان به عنوان دو موجود زنده، این است که انسان برخلاف حیوان تحت تأثیر عوامل زیستی نیست.
- عبارت «فاطمه پشتکار بالایی در مطالعه کردن دارد، اما حسین تلاش اندکی در مطالعه کردن دارد.» بیانگر تفاوت در شدت انگیزه است.
- عوامل شکل‌دهنده نگرش، متنوع هستند و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.
- در عبارت «تلاش مریم در درس ریاضی بعد از شنیدن جملات تحسین‌آمیز معلم، بیشتر شد.» رفتار مریم از احتمال ماندگاری و تداوم بیشتری برخوردار است.

- (۱) نادرست - درست - نادرست - درست
(۲) درست - نادرست - درست - نادرست
(۳) درست - نادرست - نادرست - درست
(۴) نادرست - درست - درست - نادرست

۷۲- کدام گزینه به‌ترتیب، در رابطه با سبک اسنادی عبارت‌ها و باورها و نظام ارزشی فرد، درست است؟

- (۱) سبک اسنادی عبارت «رد شدن در مصاحبه به دلیل عدم تمرکز» ناپایدار درونی است - مهم‌ترین نتیجه داستان فالتون‌ها (گروهی که برای اولین بار به قطب جنوب رفتند) این است که باورهای مثبت و سازنده اثر نیروبخشی دارند.
- (۲) نسبت دادن شکست به عوامل قابل کنترل، موجب دلسردی ما می‌شود و در نتیجه انگیزه کمی برای جبران آن خواهیم داشت - نظام باورهای همه افراد به‌وسیله ارکانی مثل خانواده، مدرسه، جامعه و در نهایت به‌وسیله خود فرد ساخته می‌شود.
- (۳) نسبت دادن شکست به عوامل ناپایدار باعث یأس و دلسردی فرد برای شرکت در مسابقات بعدی می‌شود - عامل نگرشی باورها و نظام ارزشی فرد، در شکل‌دهی به رفتار انسان، گاهی مثبت و گاهی منفی عمل می‌کند.
- (۴) سبک اسنادی عبارت «شکست در مسابقات فوتبال به دلیل قرعه دشوار و اشتباهات داوری» ناپایدار بیرونی است - عامل نگرشی باورها و نظام ارزشی فرد، در شکل‌دهی به رفتار انسان، همیشه به‌صورت مثبت عمل می‌کند.

۷۳- کدام گزینه به‌ترتیب عبارات زیر را تکمیل می‌کند؟

- حرکت در مسیر دستیابی به هدف، نوعی ... تلقی می‌شود؛ در نتیجه فرد، تحت تأثیر موانع زودگذر و عواملی همچون ... قرار نمی‌گیرد.
- ... ما همچون نظام قاعده‌مندی است که بین عناصر آن پیوندهای بسیاری برقرار است و این پیوندها تمایل زیادی به ... دارند.
- نگرش‌ها پس از شکل‌گیری از ثبات بیشتری برخوردار شده و تابع اصل هماهنگی شناختی هستند؛ یعنی در برابر تغییر مقاومت می‌کنند و البته نگرش‌ها در دوران تحصیل دانشگاهی نسبت به دوره کودکی امکان ... تغییر را پیدا می‌کنند.

- (۱) موفقیت، خستگی - نگرش، هماهنگی - بیشترین
(۲) پیشرفت، ناامیدی - شناخت، ناهماهنگی - کمترین
(۳) موفقیت، خستگی - شناخت، هماهنگی - بیشترین
(۴) پیشرفت، خستگی - نگرش، هماهنگی - بیشترین

۷۴- باتوجه به عامل نگرشی «ادراک کنترل و ادراک کارایی»، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) مهرداد برای کنکور نگران است، اما می‌داند اگر خوب تلاش کند می‌تواند نتیجه خوبی کسب کند. ← ادراک کنترل
- (۲) پارسا احساس می‌کند هرچقدر هم تلاش کند به تیم ملی دعوت نمی‌شود، چون مربی با او لج است. ← ادراک کارایی
- (۳) مهسا فکر می‌کند روزهای زوج، روز شانس او است و در آن روزها، هیچ اتفاق بدی برای او نمی‌افتد. ← ادراک کنترل کاذب
- (۴) مجری تازه‌کار معتقد است برای سخنرانی فردا نیاز به تمرین ندارد، چرا که سخنران بسیار ماهری است. ← ادراک کارایی کاذب

۷۵- کدام گزاره در مورد عبارت زیر نادرست است؟

«مehشید بعد از اینکه در سه آزمون کانون نتیجه ضعیفی در درس ریاضی گرفت، به این نتیجه رسید که در این درس استعداد ندارد و آن را از برنامه مطالعاتی خود حذف کرد.»

- (۱) مهشید دچار عاملی شده است که به آن درماندگی آموخته شده می گویند.
- (۲) نتیجه اسناد مهشید، تلاش و کوشش بیشتر برای کسب نتیجه بهتر نیست.
- (۳) اسناد مهشید درونی و پایدار است. یعنی استعداد او در ریاضی ثابت است و تغییر نخواهد کرد.
- (۴) مهشید بین مطالعه خود و درصد درس ریاضی اش، یک رابطه منطقی برقرار کرده است.

۷۶- کدام یک از عبارت های زیر درست می باشد؟

- (الف) در توصیف سبک زندگی، مهم ترین سؤال «چه میزان از ساعات شبانه روز را به اندیشیدن اختصاص می دهید؟» است.
- (ب) اینکه یک نوجوان، از ۱۲ تا ۱۸ سالگی یک رژیم غذایی ثابت را رعایت کند، از نظر روان شناسی سلامت، اشتباه است.
- (ج) یک دانش آموز هنگام فشار روانی، امتحانات نهایی را فراتر از توانایی خود و به صورت فشارآور ارزیابی می کند.
- (د) تپش قلب علامت جسمانی، فراموشی علامت شناختی، پرخاشگری علامت رفتاری و ناامیدی علامت هیجانی فشار روانی است.

- (۱) «ب» و «ج»
- (۲) «الف» و «د»
- (۳) «ج» و «د»
- (۴) همه عبارت ها درست هستند.

۷۷- به ترتیب، کدام گزینه به درستی جدول زیر را تکمیل می کند؟

الف	متغیر روان شناختی در نقش عامل ایجاد بیماری جسمانی
بعضی از بیماران پس از سکتة مغزی، دچار افسردگی می شوند.	ب
ج	شیوة زندگی کاملاً سالم

- (۱) فرد مبتلا به بیماری ایدز، اضطراب زیادی را تجربه می کند. - متغیر روان شناختی در نقش پیامد بیماری های جسمانی - فردی که رژیم غذایی متعادل دارد، به طور منظم ورزش می کند، و از سلامت روانی برخوردار است.
- (۲) استرس مزمن باعث می شود افراد دچار زخم معده شوند. - متغیر روان شناختی در نقش پیامد بیماری های جسمانی - فردی که رژیم غذایی متعادل دارد، به طور منظم ورزش می کند، و از سلامت روانی برخوردار است.
- (۳) استرس مزمن باعث می شود افراد دچار زخم معده شوند. - متغیر روان شناختی در نقش عامل ایجاد بیماری جسمانی - فردی که رژیم غذایی متعادل دارد، به طور منظم ورزش می کند، و از سلامت روانی برخوردار است.
- (۴) استرس مزمن باعث می شود افراد دچار زخم معده شوند. - متغیر روان شناختی در نقش پیامد بیماری های جسمانی - فردی که گاهی ورزش می کند، تغذیه معمولی دارد و روش های مقابله ای نسبتاً کارآمدی دارد.

۷۸- هر یک از موقعیت‌های زیر به کدام راه مقابله با فشار روانی اشاره دارد؟

- مشکلات اقتصادی فشار زیادی به مهدی آورده و کسب و کارش را تهدید می‌کند؛ وی تصمیم می‌گیرد با یک مشاور اقتصادی صحبت کند تا بتواند اوضاع را مدیریت بکند.
- سارا برای به یادآوردن رمز و بازکردن قفل کیفش، با خود می‌گوید: «عدد اول را که می‌دانم، ترکیب اعداد را برای عدد دوم و سوم امتحان می‌کنم و ترکیب‌های غلط را کنار می‌گذارم.»
- میلاد و دوستانش در ترافیک بسیار سنگینی گیر کرده‌اند و بسیار کلافه شده‌اند؛ میلاد پیشنهاد می‌دهد که داستان‌های کوتاه طنز پیدا کرده و برای هم بخوانند.
- مکانیک بر سر بازکردن قطعه‌ای به مشکل می‌خورد؛ اما یادش می‌آید که این قطعه، شبیه به یک قطعه دیگر در ماشینی دیگر است و متوجه می‌شود که راه بازکردنش چیست.

- (۱) استفاده از مهارت حل مسئله - مشورت و راهنمایی گرفتن - استفاده از مهارت حل مسئله - مشورت و راهنمایی گرفتن
- (۲) مشورت و راهنمایی گرفتن - استفاده از مهارت حل مسئله - استفاده از مهارت حل مسئله - مشورت و راهنمایی گرفتن
- (۳) استفاده از مهارت حل مسئله - مشورت و راهنمایی گرفتن - استفاده از حس شوخ‌طبعی - استفاده از مهارت حل مسئله
- (۴) مشورت و راهنمایی گرفتن - استفاده از مهارت حل مسئله - استفاده از حس شوخ‌طبعی - استفاده از مهارت حل مسئله

۷۹- کدام گزینه در خصوص عبارت زیر صحیح است؟

- «مهسا در اولین آزمون آزمایشی، نتیجه دلخواه خود را به دست نیاورد. بسیار ناامید و مضطرب به این باور رسید که تلاش‌هایش بی‌فایده بوده و دیگر نمی‌خواهد ادامه بدهد.»

- (۱) او منتظر نشسته تا معجزه‌ای رخ بدهد تا عملکردش در آزمون به‌طور کلی تغییر بکند.
- (۲) او در وضعیتی قرار گرفته است که برای کاهش فشار روانی تلاشی نمی‌کند.
- (۳) مهسا می‌تواند با پرخاشگری و ایجاد سروصدا، فشار روانی خود را از بین ببرد.
- (۴) استفاده از سیگار برای سبک کردن بار استرس، راهی رایج و منطقی برای او است.

۸۰- کدام گزینه در ارتباط با «تأثیر مذهب بر سلامت» صحیح نمی‌باشد؟

- (۱) آرش در جمع دوستان به دلیل پایبندی به باورهای دینی‌اش پیشنهاد استعمال سیگار را رد می‌کند؛ باورهای مذهبی آرش، او را از رفتارهای پرخطر دور نگه داشته‌اند.
- (۲) سمیه در اثر یک رویداد ناخوشایند دچار استرس شد؛ او پس از خواندن سوره‌ای کوتاه توانست تا حدودی بر استرس خود غلبه کند و راه حلی مناسب برای مسئله پیدا کند. اعتقادات مذهبی سمیه، توانایی او را در مدیریت بحران‌ها افزایش داده است.
- (۳) مهسا پس از ماه رمضان و روزه‌داری مستمر حال جسمانی خود را بهتر ارزیابی می‌کند؛ اجرای توصیه‌های دینی مانند عبادت عملکرد سیستم ایمنی بدن مهسا را بهبود بخشیده است.
- (۴) سهیل فردی مذهبی است که از طریق رژیم غذایی مناسب و انجام دادن ورزش روزانه سعی دارد وضعیت سلامت خود را بهبود ببخشد؛ در این مثال مذهب به شیوه مستقیم (تأثیر محیطی) بر سهیل اثر گذاشته است.

کتاب‌های آی‌اس‌سی را

پیمان‌های تمرین کنید

۸۴۵۱

www.kanoon.ir

www.kanoonbook.ir

دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۴/۶/۲۸

آزمون ۲۸ شهریور ماه ۱۴۰۴

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۹۰ سؤال در ۸۵ دقیقه

ساعت ۹:۳۵ تا ۱۱ صبح

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
عربی، زبان قرآن	۶	۵	۳	۲	۱	
تاریخ و جغرافیا	۷	۶	۴	۲	۱	
فلسفه و منطق	۶	۵	۳	۲	۱	
اقتصاد	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ گویی

ردیف	وضعیت پاسخ گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۲)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰
۲	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰
۳	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۱)	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰
۴	اجباری	تاریخ (۲)	۵	۱۱۱	۱۱۵	۸
۵	اختیاری	تاریخ (۱)	۵	۱۱۶	۱۲۰	
۶	اجباری	جغرافیا (۲)	۵	۱۲۱	۱۲۵	۷
۷	اختیاری	جغرافیای ایران	۵	۱۲۶	۱۳۰	
۸	اجباری	فلسفه یازدهم	۱۰	۱۳۱	۱۴۰	۱۰
۹	اختیاری	فلسفه دوازدهم	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	۱۰
۱۰	اختیاری	منطق	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰
۱۱	اختیاری	اقتصاد	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد بحیرایی، محمدابراهیم توزنده جانی، احمد حسن زاده فرد، محمد حمیدی، نیکو دکامین، امیر زراندوز، پیمان طیار، علیرضا عبدی، عباس مالکی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیر حسین اشتیری، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، محمد مشهدبان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، آریتا بیدقی، جواد جلیلیان، سید آرش مرتضایی فر، محمدمهدی یعقوبی
روان‌شناسی	هانا احمدزاده، حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، محمدعرفان فرهادی
عربی، زبان قرآن	ولی برجی، ابوطالب درانی، رضا راشدینیا، علی رسولی، حسین رضایی، آرمین ساعدپناه، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، افشین کرمان فرد، محمد کرمی‌نیا، احسان کلاته عربی، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	فاطمه احمدی، علیرضا پدرام، جواد جلیلیان، مریم خسروی دهنوی، محمد رسایی، تابان صیقلی، فاطمه عزیزی، آیدا فتاح‌زاده، فرزانه ناظمی، محمدمهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، امیرمحمد قلعه‌کاهی، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، احسان عالی‌نژاد، مهدی کاردان، محمدحسین متولی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، عباس ملکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	رضا رنجبری، سپیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سیدآرش مرتضائی فر	سیدآرش مرتضائی فر	محمد براتی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	ملیکا ذاکری، سینا غلامی	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی، زبان قرآن	احسان کلاته عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	فاطمه عزیزی، تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

إِرْحَمُوا ثَلَاثَةً
لَا تَقْنَطُوا
درس‌های ۶ و ۷
صفحه‌های ۷۷ تا ۱۰۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۲)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۶)

۸۱- ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ﴾: و کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند .....

(۱) و بین کسی از آن‌ها فرق نمی‌گذارند [خدا] پاداششان را به آن‌ها خواهد داد.

(۲) و میان هیچ‌یک از آنان جدایی نیفکنده‌اند [خدا] مرزهایشان را به آن‌ها عطا خواهد کرد.

(۳) و بین هیچ کسی تفرقه نینداختند [خدا] مرزهایشان را به آن‌ها می‌دهد.

(۴) و میان احدی از آنان فرق نگذاشته‌اند [خدا] پاداششان را به آن‌ها تقدیم می‌کند.

۸۲- «لِيَتَرَكَ الْإِنْسَانُ خَصَالَهُ الْقَبِيحَةَ لِكَيْ لَا يَضِيعَ وَقْتُهُ بَيْنَ الْجُهَالِ وَ لَا تُحْتَقَرُ نَفْسُهُ بَيْنَ الْأَصْفِيَاءِ.»:

(۱) انسان برای اینکه ویژگی‌های زشتش را رها کند باید وقتش را بین جاهلان تباه نسازد و خودش را میان برگزیدگان خوار نگرداند.

(۲) انسان برای اینکه وقتش بین جاهلان تباه نشود و نفسش میان برگزیدگان خوار نگردد، باید خصلت‌های زشتش را رها سازد.

(۳) انسان باید ویژگی‌های زشتش را ترک کند تا وقتش را میان نادانان تباه نکند و خودش را بین پاکان خوار نگرداند.

(۴) آدمی ویژگی‌های زشتش را باید ترک کند، وقتش را نباید نزد فرد بسیار نادان تباه کند و خودش را بین پاکان خوار نگرداند.

۸۳- «كَيْفَ يُمَكِّنُ أَنْ تُصْبِحَ هَذِهِ الْبِنْتُ رَسَامَةً مَشْهُورَةً رَغْمَ أَنَّهَا كَانَتْ قَدْ أُصِيبَتْ بِالشَّلَلِ الدَّمَاغِيِّ مِنْذُ طِفُولَتِهَا؟!»:

(۱) این دختر علی‌رغم اینکه از ابتدای طفولیتش به فلج مغزی مبتلا شده است، چگونه می‌تواند یک نقاش معروف شود؟!

(۲) چطور امکان دارد این دختر نقاشی مشهور گردد، با آنکه از زمان کودکی خود به فلج مغزی دچار شده بود؟!

(۳) چگونه این دختر با وجود اینکه یک نقاش شناخته‌شده‌ای است، از هنگام کودکی خویش به فلج مغزی دچار شده است؟!

(۴) این دختر چطور ممکن است نقاش معروفی گردد، با وجود اینکه در کودکی به فلج مغزی مبتلا گشته بود؟!

۸۴- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) لِنَتَلَمَّ الدرسَ جَيِّداً نَسْتَمِعَ إِلَى كَلَامِ الْمُعَلِّمِ جَمِيعاً.: باید درس را به خوبی یاد بگیریم و همگی به سخن معلم گوش فرا دهیم.
- (۲) أَيُّهَا النَّاسُ! لَا يَنْصُرُ أَحَدٌ مَنَا الظَّالِمَ الَّذِي لَا يَتُوبُ.: ای مردم! کسی از ما به ظالمی که توبه نمی‌کند، یاری نمی‌رساند.
- (۳) سَاعَدَتْنِي إِحْدَى صَدِيقَاتِي عَلَى الْمُحَاضِرَاتِ الَّتِي كُنْتُ أَلْقَاهَا فِي الصَّفِّ.: یکی از دوستانم من را در سخنرانی‌هایی که در کلاس کرده بودم، یاری نمود.
- (۴) زُبَيْمًا يَكُونُ الْمَرْءُ أَصَمَّ أَبْكَمَ وَلَكِنَّهُ يُصْبِحُ نَمُوذَجًا لِلْآخِرِينَ فِي حَيَاتِهِ.: چه بسا انسان کر و لال باشد، اما در زندگی خود الگویی برای دیگران شود.

۸۵- « هَنَگامی که پدرم دوست قدیمی‌اش را دید، گفت: فقیر شده است و هیچ ثروتی ندارد. »؛ عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) شَاهَدَ أَبِي صَدِيقَ قَدِيمِهِ، قَالَ: أَصْبَحَ فَقِيرًا وَ لَا ثَرَوَةً لَهَا.
- (۲) عِنْدَمَا شَاهَدَتِ الْأَبَ صَدِيقَهُ الْقَدِيمَ، قَالَ: أَصْبَحَتْ فَقِيرًا وَ هُوَ لَا ثَرَوَةً لَهُ.
- (۳) لَمَّا شَاهَدَ أَبِي صَدِيقَهُ الْقَدِيمَ؛ قَالَ: أَصْبَحَ فَقِيرًا وَ لَا ثَرَوَةً لَهُ.
- (۴) لَمَّا شَاهَدَتِ وَالِدِي صَدِيقَ قَدِيمِهِ؛ قَالَ: أَصْبَحَتْ مِسْكِينًا وَ هُوَ لَا ثَرَوَةً لَهُ.

۸۶- عَيْن الْأَقْرَبِ لِلْمَفْهُومِ: ﴿ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ ... ﴾

- (۱) ای واقف اسرار ضمیر همه‌کس در حالت عجز دستگیر همه‌کس
- (۲) از بس که شکستم و ببستم توبه فریاد همی‌کند ز دستم توبه
- (۳) یا رب تو مرا توبه ده و عذر پذیر ای توبه‌ده و عذرپذیر همه‌کس
- (۴) آدمی‌زاده عجب نیست اگر کرد خطا که خطا باشدش ارث پدر آری آری

۸۷- عَيْنِ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (۱) كَانَ الشَّائِمُ نَادِمًا مِنْ عَمَلِهِ الْقَبِيحِ عِنْدَ الْجَمِيعِ!
- (۲) إِنَّهُ إِذَا يَكُونُ مَلِكًا فَلَا يَزَالُ فِي عِزِّ مُلْكِهِ أَبَدًا!
- (۳) يَا أُخْتِي، إِنِّي رَأَيْتُ خِصَالًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ تُعْجِبُنِي!
- (۴) اسْتَطَاعَتْ مُعَلِّمَةٌ «هَيْلِين» أَنْ تُعَلِّمَهَا حُرُوفَ الْهَجَاءِ!

۸۸- عَيْنِ الْفَعْلِ يُمَكِّنُ أَنْ يُقْرَأَ نَفِيًّا وَ نَهْيًا مَعًا:

- (۱) يَحْزَنُ الْقَلْبُ حِينَ لَا يَسْتَمِعُ الْإِنْسَانَ لِلنَّصِيحَةِ!
- (۲) لَا تَيَاسُ مِنَ الْمَحَاوَلَةِ مَهْمَا كَانَتْ الظَّرُوفُ صَعْبَةً!
- (۳) إِنَّ الْجَاهِلَ يَحْصُدُ الْخَسْرَانَ لِأَنَّهُ لَا يَعْلَمُ عَوَاقِبَ أَعْمَالِهِ!
- (۴) لَا تُرْسِلُوا الرِّسَائِلَ دُونَ التَّأَكُّدِ مِنْ صِحَّةِ الْمَعْلُومَاتِ فِيهَا!

۸۹- عَيْنِ خَبَرِ «كَانَ» مُخْتَلَفًا:

- (۱) كَانَ تَلَامِيزُ الصَّفِّ الْعَاشِرِ سَمِعُوا أَصْوَاتًا عَجِيبَةً فِي الْغَابَةِ!
- (۲) كَانَ الشَّبَابُ الَّذِينَ قَدْ جَالَسُوا الْأَفَاضِلَ وَالْمُفْتَكَرِينَ عُقْلَاءَ!
- (۳) كَانَ عَمَالُ التَّنْظِيفِ الدَّوَّابُونَ قَدْ نَظَّفُوا جَمِيعَ حُجَرَاتِ الْفُنْدُقِ!
- (۴) كَانَ زَمِيلِي الْمُتَمَاز يُسَاعِدُنِي فِي حَلِّ مَسَائِلِ الرِّيَاضِيَّاتِ الصَّعْبَةِ!

۹۰- عَيْنِ الْخَطَا حَسَبَ عَمَلِ الْأَفْعَالِ النَّاقِصَةِ:

- (۱) دَعَا شَاتِمًا أَصْبَحَ مُهَانًا لِأَنَّهُ قَدْ فَرَحَ الشَّيْطَانُ!
- (۲) هَوَّلَاءِ الطَّلَابُ قَدْ صَارُوا عَالَمِينَ بَعْدَ تَخَرُّجِهِمْ مِنَ الْجَامِعَةِ!
- (۳) كَانَ هَيْلِينُ كِيلِرُ وَ كَرِيسْتِي بَرَاوُنُ شَخْصِيَّتَيْنِ لَمْ يَكُونَا قَادِرَانِ عَلَى الْكَلَامِ!
- (۴) كَانَ لِابْنِ الْمُقَفِّعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي نَقْلِ أَوْ دُخُولِ الْمُفْرَدَاتِ الْفَارْسِيَّةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ!

مِنَ الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى الْإِمَامِ
عَلِيٍّ (ع)
درس ۱
صفحه‌های ۱ تا ۱۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۳)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۹۱ - ۹۶)

۹۱- « هَلْ يَظُنُّ الْجَاهِلُ أَنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ خُلِقُوا مِنَ الذَّهَبِ؟! إِنَّ النَّاسَ لَأُمٌّ وَ لَأَبٌ. »:

- (۱) آیا نادان چنین می‌پندارد که مردم از طلا آفریده شده‌اند؟! مردم همگی از یک مادر و پدر هستند.
- (۲) آیا نادان گمان می‌کند که برخی مردم از طلا آفریده شده‌اند؟! همانا مردم از یک مادر و پدر هستند.
- (۳) چرا فرض جاهل این است که بعضی از مردم از طلا خلق شده‌اند؟! قطعاً همه مردم از یک پدر و یک مادر هستند.
- (۴) آیا فرد نادان گمان کرده که بعضی از مردم را از طلا خلق کرده‌اند؟! بدون شک مردم از یک مادر و پدر متولد شده‌اند.

۹۲- « لَا تُمِيتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ فَإِنَّ الْقَلْبَ يَمُوتُ كَالزَّرْعِ إِذَا كَثُرَ عَلَيْهِ الْمَاءُ. »:

- (۱) دل‌ها را با نوشیدنی و خوراکی فراوان نَمیرانید چرا که دل همچون مزرعه، هرگاه آب بر آن زیاد شد، از بین می‌رود.
- (۲) با زیادی نوشیدن و خوردن دل را زائل نکنید چرا که زراعت همچون قلب، وقتی آب بر آن زیاد شود، نابود می‌گردد.
- (۳) قلب‌ها را نابود نکنید با زیادی خوراک و نوشیدنی، پس قطعاً دل‌ها می‌میرند همچون کشتی که آب بر آن زیاد شود.
- (۴) با زیادی خوراک و نوشیدنی قلب‌ها را نَمیرانید چرا که قلب همچون کشت، هرگاه آب بر آن زیاد شود، می‌میرد.

۹۳- « فِي تِلْكَ اللَّحْظَاتِ الصَّعْبَةِ لِحَيَاتِي كُنْتُ أَتَمَنَّى خَالِصاً: لَيْتَ رَبِّي الْعَظِيمُ لَمْ يُحْمَلْنِي مَا لَا طَاقَةَ لِي بِهِ. »:

- (۱) در آن لحظه‌های زندگی دشوار خود خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم آنچه را که توانی بر آن ندارم هیچ‌گاه بر من تحمیل نمی‌کرد.
- (۲) در آن لحظه‌های سخت زندگی‌ام خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگ آنچه را که هیچ توانی نسبت به آن ندارم بر من تحمیل نکند.
- (۳) در آن لحظه‌های دشوار زندگی‌ام خالصانه آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم آنچه را که هیچ توانی نسبت به آن ندارم بر من تحمیل نمی‌کرد.
- (۴) در آن لحظه‌های سختی که در زندگی‌ام پیش آمده بود آرزو می‌کردم: کاش پروردگار بزرگم چیزی را که توانی بر آن ندارم هیچ‌گاه بر من تحمیل نکرده بود.

۹۴- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) وَ قَدَرُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ وَ لِلرِّجَالِ عَلَى الْأَفْعَالِ أَسْمَاءٌ. و ارزش هر انسانی به آن چیزی است که به خوبی انجام می‌دهد و انسان‌ها به خاطر عملکردها (پشان) نام‌هایی دارند.
- (۲) يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ. با دهانشان چیزی را می‌گویند که در دل‌هایشان نیست، و خداوند به آنچه پنهان می‌کنید آگاه‌تر است.
- (۳) لَيْتَ أَوْلَئِكَ الزَّمَلَاءَ الَّذِينَ لَا يَهْتَمُّونَ بِالْدَّرْسِ يَعْلَمُونَ قَدْرَ أَوْقَاتِهِمِ الْقِيَمَةَ. کاش آن همکلاسی‌هایی که به درس توجه نمی‌کنند قدر اوقات ارزشمندشان را می‌دانستند.
- (۴) لَا تَجْتَمِعُ خَصْلَتَانِ فِي الْمُؤْمِنِ أَبَداً: الْبُخْلُ وَ الْكِبْدُ. دو ویژگی در فرد مؤمن جمع نمی‌شود: تنگ‌نظری و دروغ.

۹۵- « تکالیفی را که معلّم عزیزم از من خواسته بود، ننوشتیم! »؛ عین الصّحیح:

(۱) لم أَكْتُبِ الواجبات الّتي كانت معلّمتي العزيزة قد طَلَبَتْ مِنِّي!

(۲) طَلَبَتْ مِنِّي المعلّمة العزيزة كتابة واجباتي لكنّني لم أَكْتُبِ!

(۳) لم كَتَبْتُ لِمعلّمي العزيز التّمارين الّتي كان قد طَلَبَ مِنِّي!

(۴) ما كَتَبْتُ الواجبات الّتي كان يطلبُ معلّمي العزيزة!

۹۶- عینِ الْاَقْرَبِ مِنَ الْمَفْهُومِ: «چون شیر به خود سپه‌شکن باش / فرزند خصال خویشتن باش»

(۱) ﴿ يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ﴾ (۲) دَاوُكُ فَيْكَ وَ مَا تُبْصِرُ / وَ دَاوُكُ مِنْكَ وَ لَا تَشْعُرُ

(۳) أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ / إِنَّمَا النَّاسُ لِأَمٍّ وَ لِأَبٍ (۴) إِنَّ التَّفَاخُرَ بِالنَّسَبِ مَحْمُودٌ.

۹۷- عینِ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

(۱) سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى.

(۲) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُيَانٌ مَرْصُوعٌ.

(۳) يَا حَامِدُ ابْحَثْ عَن مَعْنَى الْعَصَاةِ فِي الْمُعْجَمِ؛ لَعَلَّ الْكَلِمَةَ مَكْتُوبَةٌ فِيهِ.

(۴) يَا زَمِيلِي الْعَزِيزُ إِنْ تَكْتَبُ مَطَالَبَكَ بِعَجَلَةٍ، فَسَيُصْبِحُ خَطُّكَ قَبِيحًا.

۹۸- عینِ مَا لَيْسَ فِيهِ مِنَ الْحُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ:

(۱) إِنَّ النَّاسَ مَوْتَى وَ أَهْلَ الْعِلْمِ أَحْيَاءُ!

(۲) لَيْتَ مَهْدِيًّا فَائِزٌ فِي مُسَابَقَةِ كُرَةِ الْمِنْضَدَةِ!

(۳) احْذَرُوا مِنْ أَنْ تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ!

(۴) كَأَنَّ أَخِي الصَّغِيرَ قَدْ كَتَبَ كَلِمَاتٍ عَلَى جِلْدِ كِتَابِي!

۹۹- عینِ الْخَطَأِ عَنِ الْإِيضَاحَاتِ:

(۱) ﴿ وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرِيًّا ﴾ ← تَدَلَّ العبارة عَلَى حَسَرَةِ الْمُتَكَلِّمِ

(۲) لِي صَدِيقٌ وَفِيَّ لَا صَدِيقٌ مُنَافِقٌ. ← جَاءَ فِيهَا حَرْفٌ يَدُلُّ عَلَى النَّفْيِ الْمُطْلَقِ

(۳) ﴿ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّا كُنْهُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ ← فِيهَا حَرْفٌ يَدُلُّ عَلَى تَعْوِيزِ النَّقْصِ

(۴) لَعَلَّ الطَّالِبَةَ تَجْتَهِدُ فِي دُرُوسِهَا كَثِيرًا. ← العبارة تُفِيدُ مَعْنَى التَّرَجِّي

۱۰۰- عینِ الصّحیحِ لِلْفَرَاعِیْنِ: « لَا . . . . . ، . . . . . مِنْ الْجَهْلِ! »

(۱) المصيبة / أعظم (۲) المصيبة / أعظم

(۳) مصيبة / أعظم (۴) مصيبة / أعظم

صِنَاعَةُ النَّفْطِ
یا مَنْ فِي الْبَحَارِ عَجَائِبُهُ
درس‌های ۷ و ۸
صفحه‌های ۹۳ تا ۱۱۹

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۱)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۰۱ - ۱۰۶)

۱۰۱- ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾: و او کسی است که ...

- (۱) توبه بندگان را قبول می‌کند و گناهان را می‌بخشد و آنچه را انجام می‌دهند، می‌داند!
- (۲) توبه را از بندگان می‌پذیرد و از بدی‌ها در می‌گذرد و آنچه را انجام می‌دهید، می‌داند!
- (۳) توبه بندگان را قبول می‌کند و بدی‌ها را می‌بخشد و به آنچه انجام می‌دهید، آگاه‌تر است!
- (۴) توبه را از بندگان می‌پذیرد و از گناهانشان در می‌گذرد و به آنچه انجام می‌دهند، آگاه است!

۱۰۲- «إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ اسْتَمِعَ الْمُؤْمِنُ إِلَيْهِ حَتَّى يُرْحَمَ.»:

- (۱) اگر زمانی قرآن خوانده شود، مؤمن آن را گوش می‌دهد تا مورد رحمت قرار گیرد.
- (۲) هنگامی که قرآن خوانده شود، مؤمن باید به آن گوش دهد تا او را مورد رحمت قرار دهند.
- (۳) هرگاه قرآن خوانده شود، مؤمن به آن گوش فرا می‌دهد تا مورد رحمت قرار بگیرد.
- (۴) هرگاه قرآن خواندند، مؤمن به آن گوش فرا می‌دهد که او را ببخشایند.

۱۰۳- «هَلْ كُنْتَ تَعْلَمِينَ أَنَّ الدَّلَافِينَ مِثْلَ الْعِدِيدِ مِنَ اللَّبُونَاتِ الْأُخْرَى، تُرْضِعُ صِغَارَهَا وَتَتَكَلَّمُ مَعَهَا وَأَصْغَرُهَا يَبْلُغُ طَوْلُهُ إِلَى

متر واحد و وزنه أَقْلُ مِنْ خَمْسِينَ كِيلُوْغَرَامًا.»:

- (۱) آیا می‌دانستید که دلفین‌ها همچون بسیاری از پستانداران دیگر، به بچه‌هایشان شیر می‌دهند و با آن‌ها صحبت می‌کنند و کوچک‌ترین آن‌ها طولش به یک متر می‌رسد و وزنش کمتر از ۵۰ کیلوگرم می‌باشد.
- (۲) آیا می‌دانی که دلفین‌ها به بچه‌هایشان شیر می‌دهند و با آن‌ها حرف می‌زنند مثل تعداد بسیاری از پستانداران دیگر و طول کوچک‌ترین آن‌ها به یک متر و وزن آن به کمتر از ۵۰ کیلوگرم می‌رسد.
- (۳) آیا می‌دانستی که دلفین‌ها مثل بسیاری از دیگر پستانداران به بچه‌شان شیر می‌دهند و با آن‌ها صحبت می‌کنند و طول کوچک‌ترین آن‌ها به یک متر می‌رسد و وزنش کمتر از ۵۰ کیلوگرم می‌باشد.
- (۴) آیا می‌دانستی که دلفین‌ها مانند بسیاری از پستانداران دیگر به بچه‌هایشان شیر می‌دهند و با آن‌ها صحبت می‌کنند و کوچک‌ترین آن‌ها طولش به یک متر می‌رسد و وزنش کمتر از ۵۰ کیلوگرم است.

۱۰۴- عَيْن الخطأ:

(۱) قَالَ رَجُلٌ سَحَبَهُ تَيَّارُ الْمَاءِ الشَّدِيدُ إِلَى الْأَعْمَاقِ،: مردی که جریان شدید آب وی را به اعماق کشانده بود، گفت:

(۲) رَفَعَنِي شَيْءٌ بَغْتَةً إِلَى الْأَعْلَى بِسُرْعَةٍ،: ناگهان چیزی به سرعت مرا بالا برد،

(۳) ثُمَّ أَخَذْتُ إِلَى الشَّاطِئِ وَ لَمَّا فُتِحَتْ عَيْنِي،: سپس به ساحل آورد و هنگامی که چشم خود را گشودم،

(۴) مَا وَجَدْتُ مُنْقِذًا إِلَّا دَلْفِينًا يَقْفُزُ فِي الْمَاءِ بِفَرَحٍ.: جز دلفینی که با خوشحالی در آب می‌پرید، نجات‌دهنده‌ای نیافتم.

۱۰۵- «بر شما لازم است که بزرگترین کشورهای صادرکننده نفت و موفق‌ترین آن‌ها در کشیدن خطوط لوله‌ها را بشناسید.»؛ عَيْن

الصَّحِيح:

(۱) عَلَيْكُمْ بِالتَّعَرُّفِ عَلَى أَكْبَرِ دَوْلَةٍ تُصَدِّرُ النَّفْطَ وَ أَنْجَحَ الدَّوْلَةَ فِي مَدِّ خُطُوطِ الْأَنْبِيبِ.

(۲) أَنْتُمْ تَعْرِفُونَ أَكْبَرَ الدُّوَلِ الْمُصَدِّرَةِ لِلنَّفْطِ وَ أَنْجَحَهَا فِي مَدِّ خُطُوطِ الْأَنْبِيبِ.

(۳) عَلَيْكُمْ بِمَعْرِفَةِ أَكْبَرَ الدُّوَلِ الْمُصَدِّرَةِ لِلنَّفْطِ وَ أَنْجَحَهَا فِي مَدِّ خُطُوطِ الْأَنْبِيبِ.

(۴) اعْرِضُوا أَكْبَرَ الدُّوَلِ الَّتِي تُصَدِّرُ النَّفْطَ وَ أَنْجَحَهَا فِي مَدِّ خُطُوطِ الْأَنْبِيبِ.

۱۰۶- عَيْن الخطأ عن المفهوم:

(۱) «شَرَفُ الْمَرْءِ بِالْعِلْمِ وَ الْأَدَبِ.»: بزرگی جز به دانایی مپندار.

(۲) «أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ.»: چون درستی می‌کند دشمن تو نرمی پیشه کن.

(۳) ﴿وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾: گرم زمانه سرافراز داشتی و عزیز سریر عزتم آن خاک آستان بودی

(۴) «الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ.»: کمال همنشین در من اثر کرد وگرنه من همان خاکم که هستم

۱۰۷- عَيْنِ الْخَطِّ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (۱) يُؤَكِّدُ الْعَالَمُ أَنَّ الدُّلْفَيْنِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَكَلَّمَ!
 (۲) تُسْتَخْدَمُ آلَاتٌ لِنَقْلِ النَّفْطِ عَبْرَ الْمُنَحْدِرَاتِ!
 (۳) الدُّلْفَيْنُ حَيَوَانٌ هَادِيٌّ يُحِبُّ مُسَاعَدَةَ الْإِنْسَانِ!
 (۴) يُفْتَحُ وَ يُغْلَقُ الْأُنْيُوبُ بِحَنْفِيَّاتٍ!

۱۰۸- عَيْنَ عِبَارَةٍ يَعْرِفُ الْمَخَاطَبُ فَاعْلَاهَا:

- (۱) اِكْتَشَفَ النَّفْطُ فِي بَاطِنِ الْأَرْضِ قَبْلَ قُرُونٍ طَوِيلَةٍ فِي بَعْضِ الْبِلَادِ.
 (۲) فِي مَصْنَعِنَا يَعْرِفُ هَذَا الشَّابُّ الْمَهْدَبُ بِأَخْلَاقِهِ الْحَسَنَةِ وَ سُلُوكِهِ الطَّيِّبِ.
 (۳) تَغْسِلُ مَلَابِسَ الرِّيَاضَةِ صَبَاحَ كُلِّ يَوْمٍ قَبْلَ شُرُوعِ الْمُبَارَايَاتِ الرِّيَاضِيَّةِ.
 (۴) فِي الشُّوَارِعِ زَرَعَ تِلْكَ الْأَشْجَارَ لِتَحْسِينِ جَوِّ الْمَدِينَةِ فَلَاحَ عَجُوزِ.

۱۰۹- عَيْنَ مَا لَيْسَ فِيهِ «نُونُ الْوَقَايَةِ»:

- (۱) أَرْسَلْتَنِي أُمِّي لِشِرَاءِ شَرِيحَةٍ لِحَوَالِهَا!
 (۲) أَعْجَبَنِي الرِّسَالَةُ الْمَاهِرُ الَّذِي لَمْ تَكُنْ لَهُ يَدَانِ!
 (۳) يَا أُخْتِي الْعَزِيزَةُ؛ بَيْنِي لَنَا تَأْثِيرُ الْمَحَبَّةِ فِي تَرْبِيَةِ الْأَطْفَالِ!
 (۴) التَّحْذِيرَاتُ الْكَثِيرَةُ فِي الطَّرِيقِ بَعَّدَتْنِي عَنِ الْخَطَرَاتِ الْمَوْجُودَةِ!

۱۱۰- عَيْنِ الْخَطِّ حَسَبَ مَا قَدْ جَاءَ فِي الْقَوَسَيْنِ:

- (۱) كَسَرَ الزَّجَاجُ بَيْدَ الطِّفْلِ عِنْدَ بَابِ الصَّفِّ فَجَاءَ. («الزَّجَاجُ» نَائِبٌ عَنِ الْفَاعِلِ)
 (۲) تَحَدَّثَ الْمَعْلَمُ عَنِّي بِلُطْفٍ مَعَ الطَّلَابِ فِي الصَّفِّ. (لَهَا أَرْبَعَةُ حُرُوفٍ جَارَةٍ)
 (۳) جَلَسَ الطَّالِبُ بِالْمَدْرَسَةِ لِكِتَابَةِ التَّمَارِينِ. (حَرْفُ جَرِّ «الْبَاءِ» بِمَعْنَى «فِي»)
 (۴) هَذِهِ هَدِيَّةٌ مِنِّي لِأَخِي فِي يَوْمِ مِيلَادِهِ السَّعِيدِ. (النُّونُ فِي «مِنِّي» نُونُ الْوَقَايَةِ)

تاریخ (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۸ دقیقه

فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام
تا پایان صفویه
فصل چهارم: اروپا در قرون
وسطا و عصر جدید
(درس‌های ۱۳ تا ۱۶)
صفحه‌های ۱۳۵ تا ۱۸۶

۱۱۱- کدام یک از عبارت‌های زیر نادرست است؟

- (الف) شاه عباس اول در ۴۲ سال زمامداری با اقدامات خردمندانه و بهره‌گیری از مشاوران آگاه، ایران را به یکی از کانون‌های بزرگ علمی و فرهنگی جهان آن روز تبدیل کرد.
- (ب) اراضی ممالک، دسته‌ای از اراضی است که در اختیار و تملک والیان ایالت‌ها بود و آن‌ها این زمین‌ها را میان زیردستان خود تقسیم می‌کردند.
- (ج) در زمان صفویان، جدا شدن قندهار توسط گورکانیان هند مؤخر از اشغال تبریز به دست عثمانی‌هاست.
- (د) شاه عباس اول با استفاده از ماهرترین معماران جهان و تأثیرپذیری از معماری کشورهای اروپایی، شهر اصفهان را به یکی از زیباترین و آبادترین شهرهای جهان تبدیل کرد.

(۱) «ج» و «د» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «الف» و «ب»

۱۱۲- کدام گزینه مطلب درستی درباره دوره شاه اسماعیل (۱) و دوره شاه عباس اول (۲) ذکر می‌کند؟

- (۱) در «۱» هنر نگارگری به اوج شکوفایی خود رسید و در «۲» مکتب اصفهان پایه‌گذاری شد.
- (۲) کمال الدین بهزاد، یکی از نوابغ هنر نقاشی در «۱» به ریاست کتابخانه دربار قزوین منصوب شد.
- (۳) کتاب حبیب‌السیر در «۱» و کتاب تاریخ عالم آرای عباسی در «۲» نگاشته شدند.
- (۴) یکی از شاهکارهای هنری جهان یعنی فرش اردبیل در «۲» توسط هنرمندان کاشانی بافته شد.

۱۱۳- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«سرف‌ها .....»

- (۱) همانند برده در میان فئودال‌ها خرید و فروش می‌شدند.
- (۲) کشاورزان آزادی بودند که زمین را در ازای بدهی، اربابان از آن‌ها دریافت کرده بودند.
- (۳) همگی زمین‌هایی داشتند؛ اما به خاطر ناامنی، زمین خود را به فرد نیرومندی واگذار کرده بودند.
- (۴) از نظر مرتبه اجتماعی نظام فئودالی، در پایین‌ترین درجه قرار می‌گرفتند و آزادی خاصی نداشتند.

۱۱۴- هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب کدام یک از مفاهیم تمدن غرب را توصیف و تبیین می‌کنند؟

- (الف) حرمت نهادن به اعتبار و ارزش انسان و تصدیق استعداد و توانایی‌های او که به تبعیت از یونان باستان شکل گرفته است.
- (ب) گروهی که اهمیت و ارزش فراوانی برای علم، فرهنگ و هنر قائل بودند و در ترویج آن‌ها می‌کوشیدند.
- (ج) به معنای نوزایی و تجدید حیات بوده و از نظر تاریخی به دگرگونی‌های فکری و فرهنگی گفته می‌شود که به منظور احیای فرهنگ یونان و روم باستان، از ایتالیا آغاز شد.

(۱) اومانیزم - دانشمندان رنسانسی - رنسانس (۲) رنسانس - بورژوا - عصر جدید
(۳) انسان‌گرایی - بورژوا - رنسانس (۴) انسان‌گرایی - دانشمندان رنسانسی - نهضت پروتستان

۱۱۵- کدام موارد درباره جنبش اصلاح دین و نهضت پروتستان درست هستند؟

- (الف) انسان‌گرایان کلیسا را به خاطر برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان، سرزنش و از دخالت در امور سیاسی منع می‌کردند.
- (ب) غالب کلیسائیان معتقد بودند «آنچه مایه رستگاری انسان می‌شود، ایمان است نه انجام دادن کارهای نیک».
- (ج) گروهی از مصلحان دینی از درون کلیسا پا به عرصه انتقاد و اعتراض نهادند و آموزه‌های کلیسا را درباره انسان و خدا، به چالش کشیدند.
- (د) وجه تسمیه این نهضت، اعتراض شاهزادگان آلمانی به پاپ و امپراتور مقدس روم در حمایت از مارتین لوتر است.

(۱) «الف» و «ب» (۲) «الف» و «ج» (۳) «ب» و «د» (۴) «ج» و «د»

تاریخ ایران و جهان (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

فصل سوم: ایران در عصر باستان
(درس‌های ۱۳ تا ۱۶)
صفحه‌های ۱۱۸ تا ۱۵۲

- ۱۱۶- «معمول شدن کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو پهناور سلسله‌های ایران» و «آشنایی اقوام و طایفه‌های صحراگرد و دامدار آریایی با شیوه زندگی روستایی و شهری» در عصر باستان، به ترتیب تحت تأثیر کدام عوامل به وجود آمدند؟
- (۱) توسعه روش‌ها و فنون کشاورزی - آشنایی با آموزه‌های زرتشت که مردم را به کشت و کار تشویق می‌کرد.
  - (۲) توسعه روش‌ها و فنون کشاورزی - تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین‌النهرین
  - (۳) گسترش راه‌ها و توسعه تجارت - آشنایی با آموزه‌های زرتشت که مردم را به کشت و کار تشویق می‌کرد.
  - (۴) گسترش راه‌ها و توسعه تجارت - تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین‌النهرین
- ۱۱۷- چه تعداد از عبارتهای زیر نادرست ذکر شده‌اند؟
- (الف) سکه طلایی داریوش موسوم به ذریک، شهرت فراوان یافت و شهرها با اجازه پادشاه می‌توانستند سکه نقره ضرب کنند.
  - (ب) نظام پولی که داریوش هخامنشی ایجاد کرد، معیاری برای ارزش‌گذاری کالاها و خدمات شد و عامل مهمی در بسط و گسترش تجارت داخلی و خارجی بود.
  - (ج) در دوران فروانروی ساسانیان، همگام با توسعه شهرنشینی، صنعت نیز رشد کرد؛ اما کیفیت کالاهای تولیدی مقداری کم شد.
  - (د) پیمان‌ها یا کیل در زندگی اقتصادی و اجتماعی دوران هخامنشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود؛ چون در آن زمان، میزان و مقدار مواد خوراکی را با پیمان‌ها وزن می‌کردند.

- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک
- ۱۱۸- با استناد به کتاب درسی تاریخ «۱»، با توجه به ویژگی‌های زیر که مربوط به دین و اعتقادات حاکم بر ایران باستان می‌باشد، میان حکومت‌های مذکور در کدام مورد به ترتیب شباهت، تفاوت، تفاوت و شباهت به چشم می‌خورد؟

- (الف) پرستش خدای مهر (میترا)
  - (ب) قربانی کردن برای خشنودی خدایان
  - (ج) همزیستی مسالمت‌آمیز پیروان ادیان و آزادی اعتقادات
  - (د) وجود نشانه‌هایی از آیین بودایی
- (۱) مادها و اشکانیان - آریاییان مهاجر و مادها - اشکانیان و هخامنشیان - سلوکیان و ساسانیان
  - (۲) مادها و ساسانیان - ساسانیان و اشکانیان - اشکانیان و ساسانیان (بعد از رسمی شدن دین زرتشت) - اشکانیان و ساسانیان
  - (۳) اشکانیان و ساسانیان - هخامنشیان و اشکانیان - سلوکیان و مادها - هخامنشیان و اشکانیان
  - (۴) اشکانیان و سلوکیان - آریاییان مهاجر و ساسانیان - هخامنشیان و ساسانیان (بعد از رسمی شدن دین زرتشت) - اشکانیان و ساسانیان
- ۱۱۹- کدام گزینه پیرامون موارد زیر درست بیان شده است؟

- (الف) ادبیات
- (ب) علوم و مراکز آموزش‌های عالی
- (۱) درباره موضوع «الف» از دوره اشکانیان تقریباً هیچ نوشته ادبی به زبان و خط پارتی باقی نمانده است. - درباره موضوع «ب» در دوره اشکانیان، بنا به نوشته کریستن سن، گروه بسیاری از بازرگانان شهرها، دست‌کم، خواندن، نوشتن و حساب می‌دانستند.
  - (۲) در خصوص موضوع «الف» به احتمال بسیار زیاد برخی داستان‌های شاهنامه مانند داستان «بیزن و منیژه» نیز اصل و ریشه اوستایی دارند. - در مورد موضوع «ب» پیشرفت علمی و فرهنگی ایران در دوره ساسانی، به مراتب کمتر از دوره‌های قبل بود.
  - (۳) بر طبق مدارک پیدا شده در مورد موضوع «الف»، این گوسان‌ها بودند که از دوره اشکانی داستان‌های ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسل‌های بعدی منتقل کردند. - بر طبق اسناد و مدارک موجود در مورد موضوع «ب»، در زمان فرمانروایی خسرو انوشیروان مبادلات فرهنگی با هند و روم گسترش یافت و در نتیجه آن، جنبش علمی نیرومندی در ایران پدید آمد.
  - (۴) در مورد موضوع «الف» به نظر برخی زبان‌شناسان، منظومه‌های داستانی «درخت آسوریک» و «یادگار زیران» که در قرن ۵ میلادی به خط و زبان پهلوی ساسانی نگارش یافته‌اند، ابتدا به زبان پارتی سروده شده بودند. - در مورد موضوع «ب» ایرانیان علاقه چندانی به استفاده از دانش و دستاوردهای علمی مردم دیگر سرزمین‌ها نداشتند.

- ۱۲۰- هر کدام از عبارتهای زیر درباره کدامیک از سلسله‌های پادشاهی در ایران باستان است؟
- (الف) معماری و شهرسازی در این دوره پیشرفت چشمگیری کرد و شهرهایی در فارس و خوزستان به فرمان شاهان این سلسله برپا شد که نقشه دایره‌ای داشت.
- (ب) در این دوره، هنر بافندگی در اوج قرار داشته و تالارهای کاخ‌های شاهان، با قالی‌ها و منسوجات نفیس مفروش بوده است.
- (ج) آرایه رایج در معماری داخلی آن‌ها نقاشی دیواری بود و هنر گچ‌بری نیز در کوه خواجه به نهایت ظرافت رسید.
- (د) در این دوره، نقاشان در ترسیم نقوش گل‌و گیاه، مهارت فراوانی از خود نشان دادند و برای تزئینات داخلی، از گچ‌بری و نقش برجسته استفاده می‌کردند.

- (۱) «الف» و «ج» به دوره اشکانی و «ب» و «د» به دوره ساسانی اشاره دارند.
- (۲) «ب» و «ج» مربوط به دوره اشکانی هستند.
- (۳) «الف» و «د» به دوره ساسانی و «ب» به دوره هخامنشی اشاره دارد.
- (۴) «ب» به دوره ساسانی و «الف» به دوره اشکانی اشاره دارد.

فصل چهارم: نواحی سیاسی

(درس‌های ۹ تا ۱۱)

صفحه‌های ۱۱۵ تا ۱۵۹

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۷ دقیقه

جغرافیا (۲)

۱۲۱- کدام گزینه درباره منطقه هنگ‌کنگ (چین) درست است و نظارت بر حفظ نظم، مقررات، رعایت حقوق و مسئولیت‌ها مربوط به کدام یک از وظایف نظام مدیریت مدرسه است؟

(۱) استقلال دارد؛ اما با سایر کشورها نیز متحد است. - تنظیم روابط سازه انسانی

(۲) تعرفه‌های گمرکی در این منطقه کاهش می‌یابد. - تنظیم امور مدرسه

(۳) تابعیت حکومت مرکزی را در امور سیاست خارجه دارد. - تنظیم روابط سازه انسانی

(۴) تحت یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته است. - تنظیم امور مدرسه

۱۲۲- مرزها از نظر چگونگی پیدایش و شکل‌گیری، به انواع مختلفی تقسیم می‌شوند. با توجه به این تقسیم‌بندی، کدام یک از مرزهای زیر، در یک دسته و نوع قرار می‌گیرند؟

(الف) مرز میان هند و پاکستان

(ب) مرز میان کره شمالی و کره جنوبی

(ج) مرزبندی قاره آفریقا توسط استعمارگران

(د) مرز میان کانادا و آلاسکا

(۱) «ب» و «ج»

(۲) «الف» و «ب»

(۳) «ب» و «د»

(۴) «ج» و «د»

۱۲۳- در مطالعه موردی نظام سیاسی «استرالیا» و «عراق» کدام گزینه به مفاهیم درستی اشاره دارد؟

(الف) در برخی نظام‌های سیاسی، اختیارات محلی در زمینه قانون‌گذاری و اجرای قانون محدود است.

(ب) در این نوع از نظام سیاسی، حکومت مرکزی نقش ارتباط‌دهنده و هماهنگ‌کننده میان ایالت‌های مختلف را دارد؛ اما ایالت‌ها در امور و برنامه‌ریزی اجتماعی و اقتصادی مستقل عمل می‌کنند.

(۱) نظام سیاسی استرالیا و عراق به‌طور مشترک، کاملاً با توضیح «ب» مطابقت دارند.

(۲) نظام سیاسی استرالیا و عراق به‌ترتیب، بیشترین و کمترین مطابقت را با توضیح «الف» دارند.

(۳) نظام سیاسی استرالیا، به‌طور کامل با توضیح «ب» و در کشور عراق بخش اعظم کشور با توضیح «الف» مطابقت دارد.

(۴) نظام سیاسی استرالیا، مطابقت کامل با توضیح «الف» دارد ولی نظام سیاسی عراق در برخی مناطق با توضیح «ب» مطابقت دارد.

۱۲۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه مطلب درستی پیرامون نظریات ژئوپلیتیکی اندیشمندان بیان می‌کند؟

(الف) کشوری کوچک و در مجاورت کشوری بزرگ است و برای جمعیت خود فضای کافی ندارد.

(ب) کشوری بزرگ است که منطقه اوراسیا برای آن غیرقابل دسترس است؛ اما می‌تواند به هلال داخلی دست یابد.

(ج) کشوری است که شرایط شش‌گانه آلفرد ماهان را دارد؛ اما در تجارت دریایی چندان پیشرفت نکرده است.

(۱) در قرن بیستم نظریه‌ای به نام «فضای حیاتی» مطرح شد که برطبق آن در تقابل «الف» و «ب» برتری با «ب» است و «الف» را ضمیمه خاک خود می‌کند.

(۲) «ب» در دیدگاه مکیندر برخلاف «ج» در دیدگاه ماهان دارای قدرت است و بر طبق نظریه راتزل می‌تواند «الف» را نیز تصرف و ضمیمه خاک خود کند.

(۳) «ج» می‌تواند کشور انگلستان باشد که با برخورداری از قدرت دریایی بر رقیبان خود پیروز شد.

(۴) درست است که «ب» نمی‌تواند بر دژ جهان مسلط شود؛ اما دسترسی به هارتلند برای آن میسر است.

۱۲۵- کدام مورد به تنهایی از عوامل قدرت ملی محسوب نمی‌شود و کدام نواحی از نظر دفاعی نقش مثبتی دارند؟

(۱) داشتن منابع انرژی و معدنی - نواحی کوهستانی

(۲) داشتن جمعیت زیاد - نواحی بیابانی

(۳) شکل جمع و جور (فشرده) - نواحی کوهستانی

(۴) وسعت زیاد - نواحی بیابانی

فصل سوم: جغرافیای

انسانی ایران

(درس‌های ۹ و ۱۰)

صفحه‌های ۸۳ تا ۱۰۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

جغرافیای ایران

۱۲۶- تصویر زیر مربوط به کدام نوع از اشکال شهرهاست و مثال شهر خطی در ایران چیست؟

(۱) خطی - بوشهر

(۲) شطرنجی - همدان

(۳) شعاعی - همدان

(۴) ستاره‌ای - بوشهر

۱۲۷- کدام گزینه دلیل مناسبی را برای متن زیر ذکر کرده است؟

«در شهر شطرنجی، یک شبکه مستطیل‌شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.»

(۱) چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی در سکونتگاه‌ها، شکل‌های مختلفی از سکونتگاه را به وجود آورده است.

(۲) افزایش جمعیت سبب شده است که شکل سکونتگاه‌ها به تدریج تغییر یابد.

(۳) اجزای سکونتگاه شهری اغلب شامل آپارتمان‌ها، خیابان‌ها، میدان‌ها، مکان‌های آموزشی و تفریحی، دانشگاه‌ها، بازار و مراکز درمانی است.

(۴) شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوت دارند.

۱۲۸- کدام گزینه نشان‌دهنده تأثیر هم‌زمان عوامل طبیعی و انسانی در ایجاد یا تغییر نقش سکونتگاه‌ها است؟

(۱) موقعیت بندری انزلی و نقش آن در تجارت بین‌المللی

(۲) قرار گرفتن قم به عنوان مرکز مذهبی

(۳) وجود کارخانه‌های متعدد در اراک

(۴) افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های کوچک به دلیل ارزان بودن خانه‌ها

۱۲۹- با توجه به موارد زیر کدام گزینه در رابطه با تولیدات کشاورزی ایران درست است؟

الف) تنوع آب و هوایی

ب) اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه

ج) محدودیت در منابع آب

(۱) عامل «ج» برخلاف عامل «ب» از جمله مشکلات تولیدات باغی می‌باشد.

(۲) عامل «الف» سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است.

(۳) عامل «ب» باعث شده است که کشورمان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد.

(۴) عامل «ج» سبب تغییر محور توسعه کشاورزی از زراعت به باغداری شده است.

۱۳۰- با توجه به نقشه پراکندگی معادن ایران کدام مطلب درست است؟

(۱) تعادل پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و

ظرفیت‌های انسانی و محیطی ایران به‌طور کامل توجه شده است.

(۲) عدم تعادل پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و

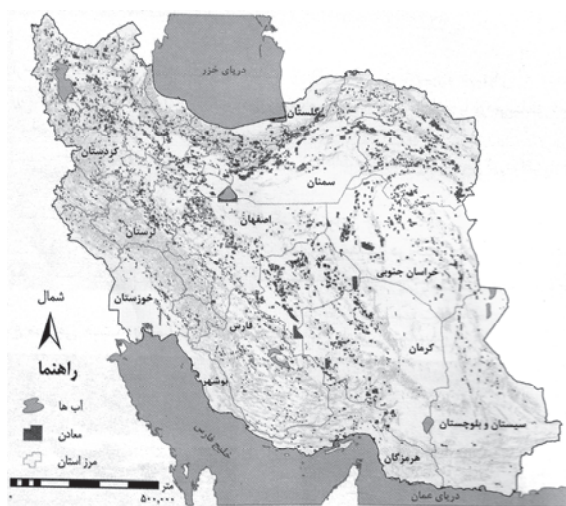
ظرفیت‌های محیطی ایران توجه کامل شده است.

(۳) تعادل پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و

ظرفیت‌های انسانی و محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است.

(۴) عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به

توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است.

انسان

(چستی انسان (۱)، چستی انسان (۲)،
انسان؛ موجود اخلاقی گرا)
صفحه‌های ۶۹ تا ۹۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه یازدهم

۱۳۱- کدام گزینه بیانگر باورهای ارسطو درباره انسان است؟

- (۱) انسان از نظر غریزه و احساس مشابه حیوانات است، اما ادراکات حسی متفاوت دارد.
- (۲) انسان در حیوان بودن با حیوانات مشترک بوده و آنچه او را متفاوت می‌کند منشأ غیرمادی دارد.
- (۳) انسان خصوصیات حیوانات را یکجا داشته، ولی علاوه بر آن قدرت اندیشه‌ورزی هم دارد.
- (۴) انسان به لحاظ منطقی تفاوتی با حیوانات ندارد، اما بعد مادی را به نحو متفاوتی تدبیر می‌کند.

۱۳۲- کدام مورد عبارت زیر را به نحو مناسب تکمیل می‌کند؟

« دکارت ..... ماتریالیست‌ها معتقد است که..... ماشینی پیچیده است.»

- (۱) همچون - نفس انسان
- (۲) برخلاف - بدن انسان
- (۳) برخلاف - تنها بدن انسان
- (۴) همچون - انسان

۱۳۳- کدام عبارت پیرامون «انسان‌شناسی صدرالمتألهین» نادرست است؟

- (۱) نفس انسان دارای ظرفیت محدود در جهان مخلوقات است.
- (۲) میان روح و جسم وحدت کامل برقرار است.
- (۳) روح و جسم برای یکدیگر جنبه ظاهر و باطن دارند.
- (۴) هر انسانی خودش هویت خویش را می‌سازد.

۱۳۴- کدام عبارت در حکمت متعالیه پذیرفته شده، اما مورد قبول ابن‌سینا نیست؟

- (۱) روح می‌تواند به مراتب عالیة کمال در دنیا برسد.
- (۲) حقیقت وجود آدمی متشکل از دو بعد روح و بدن است.
- (۳) روح بعد روحانی و غیرمادی انسان است.
- (۴) روح و بدن دو امر منفک نیستند.

۱۳۵- از نظر سهروردی، به ترتیب رؤیت بهتر حقایق هستی و همچنین پیمودن مسیر کمال توسط نفس انسان مستلزم چیست؟

- (۱) دوری از ظلمت و تاریکی - حرکت در مراتب انوار
- (۲) کسب شایستگی و لیاقت بیشتر - دریافت نور الهی
- (۳) ورود به مشرق عالم - استدلال و برهان عقلی
- (۴) کسب نورانیت بیشتر - کسب لیاقت معنوی

۱۳۶- بر اساس دیدگاه حکمت متعالیه، کدام گزینه به درستی مفهوم «وحدت حقیقی نفس و بدن» را بیان می‌کند؟

- (۱) روح، جوهری مستقل از بدن است که در مرحله‌ای خاص به آن اضافه می‌شود.
- (۲) بدن، تجلی ظاهری روح است و این دو وحدتی ظاهری اما نه واقعی دارند.
- (۳) روح و بدن، دو حقیقت جداگانه‌اند که صرفاً در عملکرد بر هم اثر می‌گذارند.
- (۴) روح باطن بدن است و هر دو، یک حقیقت واحدند که در ظاهر و باطن متفاوت جلوه می‌کنند.

۱۳۷- کدام یک از افعال زیر به ترتیب اخلاقی و طبیعی محسوب می‌شوند؟

- (۱) ظلم کردن - نقاشی
- (۲) داشتن شغل - استراحت
- (۳) تکبر - گذشت
- (۴) مبارزه با ظلم - تقلب

۱۳۸- درباره معیار فعل اخلاقی از نظر فیلسوفان دوره یونان باستان کدام مورد به درستی بیان شده است؟

- (۱) با تأمل عمیق درباره نظرات افلاطون می‌توان به این نتیجه رسید که از نظر افلاطون فعل اخلاقی با سعادت حقیقی رابطه تساوی دارد.
- (۲) از نظر افلاطون برآیند عدالت، خویشتنداری قوه شهوت و شجاعت قوه غضب است، که نتیجه برخورداری عقل از فضیلت حکمت است.
- (۳) از نظر ارسطو در موارد معدودی شهوت و غضب در معرض افراط و تفریط هستند و البته عقلی که رشد کرده است می‌تواند مانع این افراط و تفریط شود.
- (۴) رسیدن به سعادت در دیدگاه ارسطو نتیجه اعتدال قوای وجودی است که عقل هر انسانی آن را درک کرده و آن را امری صحیح تلقی می‌کند.

۱۳۹- کدام گزینه بیانگر عبارتی مطابق با دیدگاه فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست در مورد اخلاق است؟

- (۱) ریشه‌های فعل اخلاقی را خارج از رفتارهای طبیعی انسان می‌دانند.
- (۲) انسان هر کاری را برای منافع طبیعی خود و دیگران انجام می‌دهد.
- (۳) اگر کاری به سود ما و دیگران باشد، خوب است و گرنه، بد است.
- (۴) رعایت منفعت دیگران نشأت گرفته از زندگی اجتماعی انسان است.

۱۴۰- با توجه به نظرات فلاسفه مختلف در باب چیستی انسان چه تعداد از عبارات زیر صحیح هستند؟

- (الف) وجود وجدان اخلاقی در انسان در مقدمات استدلال کانت در اثبات نفس مجرد مفروض گرفته شده است.
- (ب) طبق نظریات مارکس پیدایش نیازهای مادی به تبع نیاز به قانون و اخلاق بوده است.
- (پ) از نظر دکارت انسان ماشین پیچیده‌ای است که فعالیتش به طور خودکار صورت می‌گیرد.
- (ت) از نظر افلاطون نتیجه مراقبت از حقیقت برتر غیر قابل رؤیت انسان، آراستگی آن به فضایل است.

فلسفه دوازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
درس‌های ۱، ۲ و ۳
صفحه‌های ۱ تا ۲۱

۱۴۱- بر اساس دیدگاه فارابی و ابن‌سینا، کدام گزاره درک درستی از نسبت «ماهیت» و «وجود» در یک موجود ارائه می‌دهد؟

- (۱) وجود و ماهیت، دو مفهوم متفاوتند که انسان از یک موجود واحد انتزاع می‌کند، نه دو جزء ترکیبی از آن.
- (۲) وجود و ماهیت، دو حقیقت بیرونی‌اند که در کنار هم موجود را شکل می‌دهند، همانند ترکیب اکسیژن و هیدروژن در آب.
- (۳) ماهیت همیشه بر وجود مقدم است، چراکه تا ندانیم چیزی چیست، نمی‌توانیم بگوییم وجود دارد.
- (۴) وجود و ماهیت، همیشه با یکدیگر متحدند و در همه امور هیچ‌گاه قابل تمایز ذهنی نیستند.

۱۴۲- کدام عبارت درباره «زیادت وجود بر ماهیت در ذهن» صحیح است؟

- (۱) صرفاً از سوی فلاسفه مسلمان مورد توجه قرار گرفت.
- (۲) به علت توجه خاص ابن‌سینا مقدمه طرح مباحث جدید قرار گرفت.
- (۳) پایه برهان وجوب و امکان فارابی در اثبات وجود خدا است.
- (۴) اساس همه نظریات در تفکر اسلامی است.

۱۴۳- **نهایی** «مفهومی که در ذهن ما است، اما عینیت ندارد» متناسب با کدام گزینه است؟

- (۱) قطعاً ممتنع‌الوجود بالذات است.
- (۲) قطعاً ممتنع‌الوجود بالغیر است.
- (۳) ذات آن تغییر نمی‌کند.
- (۴) ذات آن می‌تواند تغییر کند.

۱۴۴- کدام یک از حمل‌های زیر از نقطه‌نظر نسبت‌های سه‌گانه مانند حمل «حساس» بر «حیوان» است؟

- (۱) مربع بر شکل
- (۲) کفایش بر انسان
- (۳) حیوان بر انسان
- (۴) عدد فرد بر عدد اول

۱۴۵- کدام گزینه درست است؟

- (۱) اگر چیزی تا الان در جهان محقق نشده است و هیچ‌وقت هم به وجود نخواهد آمد، قطعاً ممتنع‌الوجود بالذات است.
- (۲) برخی موجودات جهان موجوداتی هستند که نسبت به وجود امتناع ذاتی دارند.
- (۳) واجب‌الوجود بالذات برخلاف واجب‌الوجود بالغیر موجود نشده است.
- (۴) «فیل پرنده» و «سیاه سفید» هر دو ممتنع‌الوجود بالذات هستند.

۱۴۶- **نهایت** رابطه میان علت و معلول، با کدام رابطه تناسب بیشتری دارد؟

- (۱) خاک و رشد گیاه
(۲) انسان و تصورات ذهنی او
(۳) خودرو شخصی و راننده
(۴) شاعر و سروده

۱۴۷- **نهایت** کدام گزینه درست است؟

- (۱) دکارت باور داشت علّیت به کمک تجربه به دست می‌آید و جزو مفاهیم اولیه است.
(۲) ابن سینا در باب مسئله علّیت معتقد است که درک اصل علّیت از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست.
(۳) تجربه‌گرایان اعتقاد دارند انسان از طریق مشاهده توالی پدیده‌ها پی به علّیت می‌برد، بنابراین علّیت در فطرت انسان است.
(۴) هیوم اعتباری برای شناخت عقلی قائل نیست و معتقد است که علّیت فقط با تجربه قابل درک است.

۱۴۸- کدام مورد درباره منشأ درک اصل علّیت در دیدگاه مسلمانان به درستی بیان شده است؟

- (۱) دانشمندان علوم طبیعی به سبب پذیرش اصل علّیت است که دست به تجربه می‌زنند.
(۲) از طریق اصل عدم اجتماع نقیضین، انسان متوجه اصل علّیت می‌شود.
(۳) یک قاعده عقلی است که ذهن به‌طور فطری و طبیعی آن را در خود دارد.
(۴) پس از درک عدم اجتماع نقیضین و سپس شکل‌گیری ذهن، انسان متوجه آن می‌شود.

۱۴۹- کدام عبارت به «وجوب علی و معلولی» اشاره دارد؟

- (۱) امانت‌دار باش تا دیگران به تو اعتماد نمایند.
(۲) زودتر بیا سر قرار تا وقت بیشتری داشته باشیم.
(۳) شعله اجاق را زیاد کن تا آب زودتر جوش آید.
(۴) در خانه را قفل کن تا خیالت راحت باشد.

۱۵۰- از نظر هیوم ... خوردن غذا علت رفع گرسنگی بوده است؛ زیرا ...

- (۱) می‌توان گفت - حس، رابطه ضروری میان خوردن غذا و رفع گرسنگی را درک می‌کند.
(۲) می‌توان گفت - از طریق عقل می‌توان به درک این واقعیت رسید.
(۳) نمی‌توان گفت - ما صرفاً توالی دو حادثه را می‌بینیم نه وجودبخشی علت به معلول را.
(۴) نمی‌توان گفت - راهی به‌جز عقل برای درک واقعیت‌های جهان نیست.

منطق کاربردی
(سنجشگری در تفکر)
صفحه‌های ۹۷ تا ۱۱۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

منطق

۱۵۱- کدام مورد نشان‌دهنده یکی از ویژگی‌های اساسی متفکر نقاد است؟

(۱) تمرکز بر نتایج استدلال بدون توجه به مقدمات

(۲) پذیرش سخن گوینده بر اساس اعتبار اجتماعی او

(۳) پرسیدن سؤال‌های دقیق درباره وضوح مفاهیم و نتیجه‌گیری

(۴) استفاده از بار ارزشی واژه‌ها برای تأثیرگذاری بیشتر

۱۵۲- شنونده‌ای بعد از اینکه گزاره‌ای را می‌شنود، از خودش می‌پرسد: «آیا در این گزاره مشترک لفظی وجود دارد؟» این اقدام شنونده صراحتاً در زمره

کدام یک از تفاوت‌های متفکر نقاد و غیرنقاد است؟

(۱) جدی گرفتن فرایند تفکر

(۲) بررسی یک مطلب از وجوه مختلف

(۳) توجه آگاهانه به فرایند تفکر

(۴) پرسیدن سؤالات درست و بجا

۱۵۳- در مورد کاربردهای استدلال کدام گزینه قابل قبول نیست؟

(۱) مبنای تقسیم‌بندی استدلال‌ها بر اساس کاربرد، اهداف متفاوتی است که از کاربرد آن‌ها داریم.

(۲) اگر از علت پی به معلول ببریم و یا برعکس، مشخص است که از برهان استفاده می‌کنیم.

(۳) امروزه برای اقناع دیگران از خطابه استفاده می‌شود و هدف سخنرانی اقناع افراد صرفاً برای انجام عملی است.

(۴) گاهی اوقات غلبه بر دیگران در بحث، از اهداف ما است.

۱۵۴- در کدام گزینه بار ارزشی دو عبارت نوشته شده یکسان است؟

(۱) در دو ماه آینده قیمت‌ها قطعاً سر به فلک می‌کشد. - قرار بر این است که قیمت برنج و گوشت متعادل شود.

(۲) در حملات اخیر دوستانم امیررضا، شهید شد. - همسایه‌مان دعوت حق را لبیک گفت.

(۳) من آدمی هستم که اعتقاداتی ثابت و استوار دارم. - تو انسان خیلی متعصبی هستی.

(۴) علی دیشب در آب غرق شد. - من دشمن خود را به درک واصل کردم.

۱۵۵- کدام گزینه فاقد مغالطه «تله‌گذاری» است؟

(۱) فقط افرادی که درک درستی از وضعیت جامعه دارند از این نظر دفاع می‌کنند.

(۲) این دفاع شما صرفاً از کسانی شنیده می‌شود که حداقل اطلاعات روان‌شناختی را هم ندارند.

(۳) ما تصور می‌کنیم که شما عاقل‌تر از این باشید که از امثال این افراد جاهل دفاع کنید!

(۴) من فکر می‌کردم شما صبور و فهمیده هستید و در این شرایط دست از ایمان به خدا برنمی‌دارید.

۱۵۶- مغالطه کدام گزینه با سایر گزینه‌ها در سبک و تیپ مغالطات تفاوت دارد؟

- (۱) محال است قاتل هم‌کیش من باشد.
- (۲) شما مغالطه می‌کنید، بنابراین نیت خوبی ندارید.
- (۳) آنها که نمی‌فهمند ایمان می‌آورند.
- (۴) در هفته ۸ روز به مدرسه می‌رویم.

۱۵۷- از میان مغالطه‌هایی که عبارت‌های زیر می‌توانند بر آنها دلالت کنند، کدام مورد متفاوت است؟

- (۱) داداشم تلویزیون را خراب کرد، وقتی بابام آمد او خودش را به موش‌مردگی زد.
- (۲) معلم بعد از تمام شدن تدریس گفت: مطمئنم آن‌قدر باهوش هستید که درس را فهمیده‌اید و هیچ سؤالی ندارید.
- (۳) هر کس در انتخابات شورای مدرسه به من رأی دهد برایش یک ساندویچ خواهم خرید.
- (۴) فردا قرار است از طرف دولت بازرسانی به شرکت فرستاده شوند؛ هرکس سکوت نکند و حرف بزند اخراج است.

۱۵۸- کارمندی که با چالپوسی و تملق مدیرکل یک مجموعه بزرگ توانست پست معاونت و قائم‌مقامی مجموعه را از آن خود کند، از چه نوع مغالطه‌ای

استفاده کرده است؟

- (۱) توسل به احساسات و عواطف
- (۲) تله‌گذاری
- (۳) مسموم کردن چاه
- (۴) بزرگ‌نمایی یا کوچک‌نمایی

۱۵۹- مغالطه ذکرشده در مقابل کدام عبارت، نادرست است؟

- (۱) هر انسان باوجدانی در مقابل شرکت ما احساس مسئولیت می‌کند: تله‌گذاری
- (۲) احساس الزام میزبان برای سرو غذاهای متنوع به بهانه حفظ آبرو: مسموم کردن چاه
- (۳) انتقال سربازان و ناوهای آمریکایی به خلیج فارس به بهانه حفظ ثبات و امنیت منطقه‌ای: توسل به احساسات
- (۴) تلاش هیتلر در جنگ جهانی دوم برای جلب حمایت ایران با تأکید بر نژاد مشترک آریایی: بزرگ‌نمایی

۱۶۰- کدام گزینه درباره متن زیر درست است؟

«شکاکیت متأخر هلنیستی، یعنی این نظر که «هیچ‌گونه رابطه‌ای بین شناخت ما و جهان خارج نیست و هر شناخت ما تنها یک فرض و اعتبار است» با خود شک در تناقض است. همان‌طور که آگوستینوس بیان می‌کند اگر من در همه چیز شک کنم، در خود اینکه دارم شک می‌کنم نمی‌توانم شک بکنم. پس طرفداران چنین نظری افرادی لجوج هستند که بویی از حقیقت نبرده‌اند»

- (۱) در قضاوت خود از کلمات دارای بار ارزشی مثبت استفاده کرده است.
- (۲) این عبارت دارای مغالطه تله‌گذاری است.
- (۳) عبارت دارای مغالطه‌ای مبتنی بر عوامل روانی نیست.
- (۴) با نسبت دادن ویژگی‌های منفی به آن افراد از مغالطه مسموم کردن چاه استفاده کرده است.

اقتصاد

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

اقتصاد در خانواده
(درس دوازدهم تا چهاردهم)
صفحه‌های ۱۲۹ تا ۱۶۰

۱۶۱- در کدام گزینه به مرحله دوم از مراحل بودجه‌بندی اشاره شده است؟

(۱) مجموع درآمدها و هزینه‌ها به صورت ماهیانه بایکدیگر مقایسه شود.

(۲) با توجه به محدودیت منابع، میزان هزینه فرصت محاسبه شود.

(۳) هزینه‌های متغیر و ثابت به صورت ماهیانه فهرست شود.

(۴) پس از مشخص کردن درآمد، میزان هزینه‌های هدررفته محاسبه شود.

۱۶۲- کارمندی ماهانه ۲۰ میلیون تومان به‌عنوان حقوق دریافت می‌کند. او همچنین هر فصل مبلغ ۳ میلیون تومان به‌عنوان پاداش می‌گیرد. با توجه به

نوع خرج	مقدار به میلیون تومان
اجاره خانه	۶۰
غذا	۴۵
قبوض	۳۲
بنزین	۷۸
تفریحات	۲۵

جدول مخارج سالیانه این فرد، پاسخ صحیح پرسش‌های زیر کدام است؟

(الف) اگر این فرد بخواهد با باقی‌مانده درآمد خود یک کسب و کار راه‌اندازی کند، کدام کار را می‌تواند انجام دهد؟

(ب) آیا این فرد می‌تواند یک وام با بازپرداخت ماهانه ۲ میلیون تومان دریافت کند؟ چرا؟

(۱) (الف) راه‌اندازی یک کارگاه با هزینه تولید ماهانه ۳ میلیون تومان (ب) بله، زیرا با کم کردن مبلغ

پس‌انداز می‌تواند بازپرداخت وام را انجام دهد.

(۲) (الف) پرورش ماهی با هزینه سالیانه نگهداری ۲۰ میلیون تومان (ب) خیر، زیرا توانایی پرداخت

ماهانه ۲ میلیون تومان را ندارد.

(۳) (الف) اجاره یک دستگاه چاپگر با اجاره ماهانه ۸۰۰ هزار تومان (ب) بله، زیرا با کم کردن مبلغ پس‌انداز می‌تواند بازپرداخت وام را انجام دهد.

(۴) (الف) ایجاد یک کسب و کار خانگی با هزینه تولید سالیانه ۱۰ میلیون تومان (ب) خیر، زیرا توانایی پرداخت ماهانه ۲ میلیون تومان را ندارد.

۱۶۳- علی در یک کارگاه هنری کار می‌کند و هفته‌ای ۵۰ هزار تومان درآمد دارد. او تصمیم گرفته برای تولد بیست سالگی خواهرش که دو سال دیگر است،

یک گردنبند نقره بخرد که قیمت آن یک میلیون و دویست هزار تومان است. علی هر هفته ۲۰ هزار تومان برای خرید وسایل نقاشی و ۱۰ هزار تومان

برای خوراکی و تفریح خرج می‌کند.

(الف) علی در هر هفته چند هزار تومان می‌تواند پس‌انداز کند؟

(ب) با این مقدار پس‌انداز، چند هفته طول می‌کشد تا او بتواند گردنبند را بخرد؟

(ج) آیا این هدف کوتاه‌مدت، میان‌مدت یا بلندمدت است؟

(۱) ۲۰ - ۷۵ - کوتاه‌مدت (۲) ۲۰ - ۶۰ - میان‌مدت (۳) ۴۰ - ۷۵ - بلندمدت (۴) ۴۰ - ۶۰ - کوتاه‌مدت

محل انجام محاسبات

۱۶۴- در کدام گزینه، هر دو عبارت مطرح شده، از مزایای خرید مقایسه‌ای است؟

- (۱) با خرید مقایسه‌ای، ویژگی‌ها یا ارزش بیشتری را با همان مقدار پول دریافت می‌کنید. - پس‌انداز حاصل از خرید مقایسه‌ای به‌ویژه برای اقلامی با قیمت پایین، کمتر از سایر هزینه‌ها برای کسب اطلاعات باشد.
- (۲) خرید مقایسه‌ای در زمان صرفه‌جویی می‌کند. - با خرید مقایسه‌ای درباره گزینه‌هایی از آن کالا که قبلاً از آن‌ها مطلع نبودید، آگاه می‌شوید.
- (۳) خرید مقایسه‌ای هزینه‌بر است مانند هزینه‌هایی که برای تماس تلفنی یا امور دیگر صورت می‌گیرد. - خرید مقایسه‌ای زمان‌بر است و می‌توانستید این زمان را صرف کارهایی دیگر چون کسب درآمد کنید.
- (۴) با خرید مقایسه‌ای، محصولی با کیفیت و با عملکرد بهتر می‌خرید. - با خرید مقایسه‌ای، نسبت به خرج کردن پول خود احساس آرامش بیشتری می‌کنید.

۱۶۵- به ترتیب هر یک از موارد زیر به کدام یک از روش‌های (۶ب) مرتبط می‌باشد؟

- پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر
- نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم و یا مضرند
- استفاده از چیزی بیش از یک‌بار
- با انرژی کمتر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن
- (۱) بازیافت، بازداشتن، باز مصرف، بهینه مصرف کردن
- (۲) بازداشتن، بازیافت، باز مصرف، بهینه مصرف کردن
- (۳) بازیافت، بازداشتن، بهینه مصرف کردن، باز مصرف
- (۴) بازیافت، بهینه مصرف کردن، بازداشتن، باز مصرف

۱۶۶- کدام مورد به ترتیب، مراحل انجام خرید مقایسه‌ای را کامل می‌کند؟

مرحله	نام مرحله	توضیحات
اول	تعریف مسئله	برای حل چه مشکلی نیاز به خرید است
دوم	«الف»	«ب»
سوم	«ج»	آنچه عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است
چهارم	ارزیابی	سنجش گزینه‌ها براساس معیارها
پنجم	تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

- (۱) تعیین معیارها - مواردی که می‌توان مشکل را حل کرد - نیازسنجی
- (۲) فهرست گزینه‌ها - مواردی که می‌توان مشکل را حل کرد - تعیین معیارها
- (۳) فهرست گزینه‌ها - کدام انتخاب در سطح بودجه خریدار است - نیازسنجی
- (۴) تعیین معیارها - کدام انتخاب در سطح بودجه خریدار است - فهرست گزینه‌ها

۱۶۷- چه تعداد از عبارتهای زیر در خصوص انواع سپرده‌گذاری در بانک صحیح نیست؟

- در سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت واریز به حساب و برداشت از آن آزاد است و بانک در هر ماه به مانده موجودی حساب سود پرداخت می‌کند.
- نرخ سود در سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.
- معمولاً مقدار حداقلی باید در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.
- در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۱۶۸- فردی ۷۵۰ برگه سهم را در عرضه اولیه یک شرکت تولیدی به مبلغ ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان خریداری کرده است. اگر قیمت بازاری هر سهم ۱۰ درصد

بیشتر از قیمت اسمی آن باشد، به ترتیب، «قیمت بازاری هر برگه سهم» و «ارزش اسمی هر برگه سهم» چند تومان است؟

(۱) ۴۸۴,۰۰۰ و ۳۲۰,۰۰۰ (۲) ۳۱۲,۰۰۰ و ۲۶۰,۰۰۰

(۳) ۲۹۸,۰۰۰ و ۲۴۰,۰۰۰ (۴) ۲۲۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰

۱۶۹- کدام گزینه در خصوص تفاوت «سهام» و «اوراق مشارکت» به درستی بیان شده است؟

- (۱) خرید سهام شریک شدن در مالکیت شرکت است اما با خرید اوراق مشارکت شما در فعالیت سازمان دولتی شریک نمی‌شوید.
- (۲) سود اوراق مشارکت از سرمایه‌گذاری در سهام هم بیشتر است، اما قطعی نیست.
- (۳) وقتی اوراق مشارکت می‌خریم، پس از انقضای مهلت سررسید علاوه بر اصل پول، سود آن را هم می‌گیریم؛ اما در خرید برگه سهام ممکن است قیمت ثانویه از قیمت اولیه کمتر باشد.
- (۴) اوراق مشارکت برخلاف اوراق سهام قابل خرید و فروش نیست.

۱۷۰- به ترتیب، در هر یک از موقعیتهای زیر بهترین راه سرمایه‌گذاری پس انداز کدام است؟

- (الف) مینا ۱۰ میلیون تومان پول دارد که برای دو سال به آن نیاز ندارد. او پیش‌بینی می‌کند نرخ سود در سال آینده کاهش می‌یابد.
- (ب) یاسر جوانی ۲۵ ساله است که به دنبال بیشترین سود از سرمایه ۵ میلیون تومانی خود طی ۴ سال آینده است. او ریسک‌پذیر است و بازار را پیگیری می‌کند.
- (ج) امیر قصد دارد برای آینده فرزندش پس‌اندازی انجام دهد که حداقل ۱۰ سال به آن دست نزند. چون تورم بالاست، نگران کاهش ارزش پول است.

(۱) سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت - خرید طلا - سپرده‌گذاری در بانک

(۲) سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت - فعالیت در بازار سرمایه - خرید طلا

(۳) سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت - خرید اوراق مشارکت - سپرده‌گذاری در بانک

(۴) سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت - خرید سهام - خرید طلا

کتاب‌های آی‌اس‌سی را

پیمان‌های تمرین کنید

۸۴۵۱

www.kanoon.ir

www.kanoonbook.ir

دفترچه سوال

آزمون هوش و استعداد
(دوره دوم)
۲۸ شهریور

تعداد کل سوالات آزمون: ۲۰
زمان پاسخ‌گویی: ۳۰ دقیقه

گروه فنی تولید

حمید لنجان‌زاده اصفهانی	مسئول آزمون
فاطمه راسخ	ویراستار
محیا اصغری	مدیر گروه مستندسازی
علیرضا همایون‌خواه	مسئول درس مستندسازی
حمید اصفهانی، فاطمه راسخ، سجاد محمدنژاد، حمید گنجی، حامد کریمی، فرزاد شیرمحمدلی	طراحان
معصومه روحانیان	حروف‌چینی و صفحه‌آرایی
حمید عباسی	ناظر چاپ

برای مشاهده پاسخ‌ها، به صفحه شخصی خود در سایت کانون مراجعه کنید.

۲۵۱- عبارتهای زیر با تغییر، از یک متن انتخاب شده است. کدام مورد نادرستی نگارشی دارد؟

- (۱) به عقیده ناصر خسرو، خردی که در بند نیازهای حیوانی بشر نباشد، او را به همراهی دین، به رستگاری می‌رساند.
- (۲) اما ناصر خسرو آن چیزی را خرد واقعی می‌شمارد که انسان را به جانب دین سوق دهد و در تلازم و همگام با شرع باشد.
- (۳) ناصر خسرو در این مورد خشک و متعصب است و هر دیدگاهی که مغایر با آنچه در ذهن اوست را رد می‌کند.
- (۴) در واقع، خردستایی ناصر خسرو در چارچوب اعتقادات دینی و مذهبی اوست و با مبانی آن ارتباط تنگاتنگ دارد.

۲۵۲- واژه‌های اول و یازدهم عبارت حاصل از مرتب کردن کلمه‌های زیر به ترتیب کدامند؟

«ادبیات - اسلامی - خورده‌است - نیست - ایرانی - فارسی - با - عرفان - گره - شکی - که - و»

- (۱) شکی - فارسی
- (۲) ادبیات - گره
- (۳) ادبیات - فارسی
- (۴) شکی - گره

۲۵۳- با همه حروف به هم ریخته «ر س س ف ک م و و ه ی» نام یک کشور و نام پایتخت آن ساخته می‌شود، ولی یک حرف اضافه می‌ماند. آن حرف کدام است؟ از هر حرف باید به همان اندازه‌ای که هست استفاده شود.

- (۱) ر
- (۲) ف
- (۳) ک
- (۴) ه

۲۵۴- اگر حروف عبارت «تک‌درخت به پای طوفان نشسته» را به ترتیب حروف الفبا از راست به چپ بنویسیم، چهارمین حرف سمت چپ اولین حرف از سمت راست دومین حرف از سمت راست، کدام خواهد بود؟ حروف تکراری را تنها یک بار در نظر بگیرید.

- (۱) پ
- (۲) ت
- (۳) خ
- (۴) د

۲۵۵- در کلمه «دارآباد» سه جفت حرف «د - ر»، «آ - ب» و «ب - ا» به ترتیب دارای یک فاصله، بدون فاصله و بدون فاصله هستند و در الفبا نیز همین تعداد فاصله را دارند. یعنی فاصله بین دو حرف خاص در آن کلمه، با فاصله بین آن دو حرف خاص در الفبا برابر است. چند جفت حرف با این ویژگی‌ها در کلمه «آفتاب‌پرست» وجود دارد؟

- (۱) یک
- (۲) دو
- (۳) سه
- (۴) چهار

۲۵۶- در ادامه الگوی «الف ب ت ج ذ ش ...» کدام جفت حروف با همین ترتیب دیده می‌شود؟

(۲) ف م

(۱) ف ن

(۴) غ م

(۳) غ ن

۲۵۷- کدام ضرب‌المثل با بیت زیر هم‌معناست؟

«در همه کاری که در آیی نخست / رخنه بیرون شدنش کن درست»

(۱) اول چاله‌ش رُ بکن، بعد مناره ش رُ بدزد

(۲) مار تا راست نشد تو سوراخ نرفت

(۳) وای از روزی که داروغه دزد باشد

(۴) موش به سوراخ نمی‌رفت جارو به دمش می‌بست

* در یک جدول سودوکوی چهار در چهار، هر ردیف و هر ستون دقیقاً دارای یکی از عددهای ۱، ۲، ۳ و ۴ است. بر این اساس به دو پرسش بعدی پاسخ دهید.

۲۵۸- برای حل جدول سودوکوی زیر، یعنی تعیین عدد همه خانه‌ها، عدد حداقل چند خانه دیگر آن باید کامل مشخص شود؟

۱			
	۳		
			۴
	۲		

(۱) یک خانه

(۲) دو خانه

(۳) سه خانه

(۴) نیاز نیست عدد خانه دیگری مشخص شود.

۲۵۹- جدول سودوکوی زیر به چند حالت کاملاً حل می‌شود؟

۱			
	۱		۲
		۱	
۳			۱

(۱) یک حالت

(۲) دو حالت

(۳) سه حالت

(۴) چهار حالت

۲۶۰- یک مربی فوتبال در دوران حرفه‌ای خود، تاکنون صدوپنجاه بازی سرمربیگری و آمار پنجاه درصد پیروزی را ثبت کرده است. این سرمربی حداقل

چند بازی دیگر باید سرمربی باشد تا آمار پیروزی‌هایش را به حداقل شصت درصد برساند؟

(۲) ۲۴

(۱) ۱۰

(۴) ۵۲

(۳) ۳۸

۲۶۱- صد جعبه از یک کالا را با تخفیف بیست درصدی فروختیم، حداقل چند جعبه از همان کالا را با افزایش قیمت پنج درصدی بفروشیم که در مجموع

زیان نکرده باشیم؟

(۲) ۲۱۰

(۱) ۱۴۰

(۴) ۴۰۰

(۳) ۳۰۵

۲۶۲- برای انجام یک کار، ده کارگر استخدام شده بودند ولی پس از شش روز کار، نیمی از آنان مجبور شدند کار را ترک کنند. در نتیجه، انجام کار باقی مانده شش

روز بیشتر طول کشید. اگر کارگرها کار را ترک نمی کردند، کل کار از آغاز چند روزه تمام می شد؟ کارگرها مهارت کاری یکسان دارند.

(۲) ۱۲

(۱) ۱۰

(۴) ۱۸

(۳) ۱۶

۲۶۳- با طنابی ابتدا یک دایره و سپس بار دیگر، یک مربع ساختیم. اختلاف مساحت این دو، برابر $9\pi - \frac{9\pi^2}{4}$ واحد مربع شد. طول طناب چند واحد بوده است؟

(۲) ۲۱

(۱) 6π

(۴) ۲۷

(۳) 8π

۲۶۴- پنج کتاب با عنوان های «الف، ب، پ، ت، ث» باید به شکلی در یک قفسه کنار هم چیده شوند که کتاب های «الف و ب» کنار هم باشند و

کتاب های «ت و ث» کنار هم نباشند. چند حالت برای این کنار هم قرار گرفتن کتاب ها هست؟

(۲) ۱۸

(۱) ۱۵

(۴) ۲۴

(۳) ۲۱

۲۶۵- به جای علامت سؤال الگوی عددی زیر، کدام عدد را می توان قرار داد؟

۹	۸
۲۱	۱۴

(۱)

۵	۲
۳	۶

(۲)

۱۹	۶۰
۱۳	۳۹

(۳)

۷۰	?
۱۸	۹

(۴)

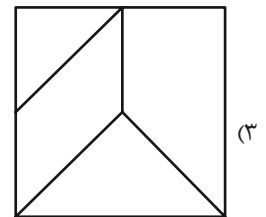
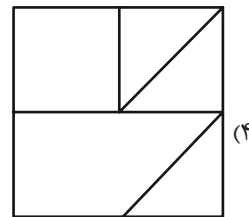
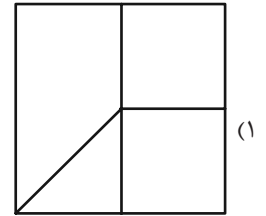
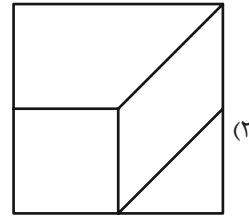
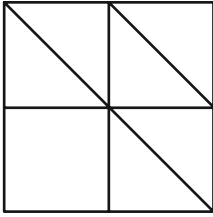
(۱) ۱

(۲) ۲

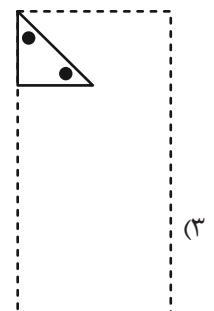
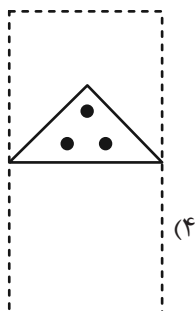
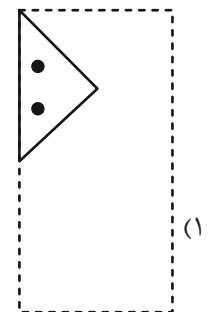
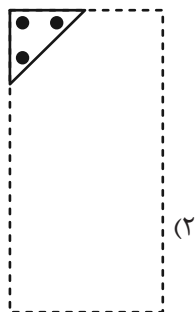
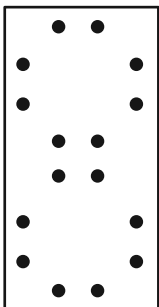
(۳) ۳

(۴) ۴

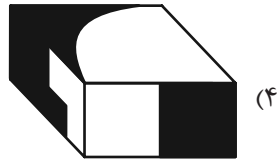
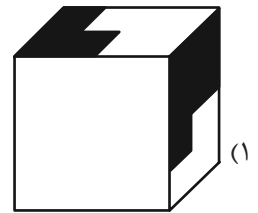
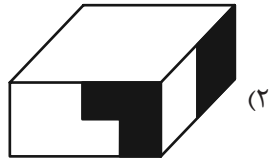
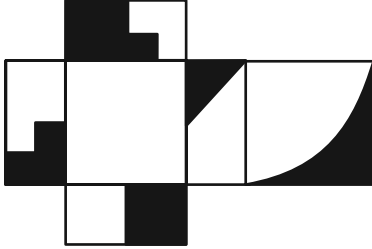
۲۶۶- سه برگه کاغذ شفاف مربع شکل و هم اندازه را روی هم انداختیم و چرخاندیم تا شکل زیر حاصل شود. کدام گزینه یکی از این سه برگه نیست؟

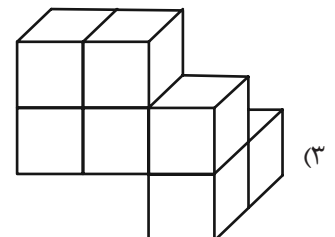
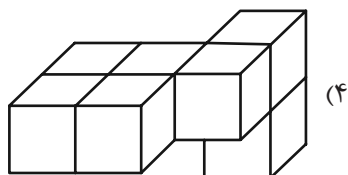
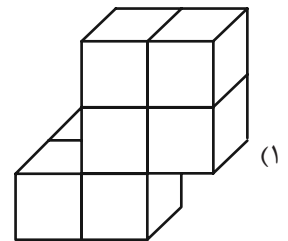
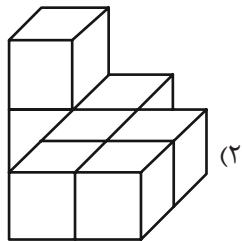
۲۶۷- برگه تا و سوراخ شده کدام گزینه را اگر باز کنیم ممکن است شکل زیر حاصل شود؟

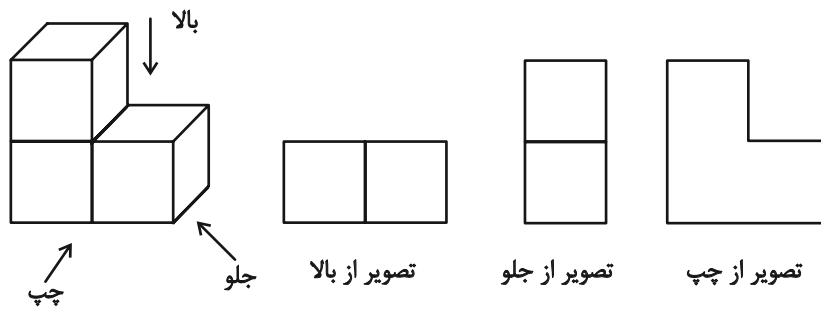
۲۶۸- از شکل گسترده زیر مکعب مستطیلی با کدام نما ساخته نمی شود؟ پشت برگه کاملاً سفید است.

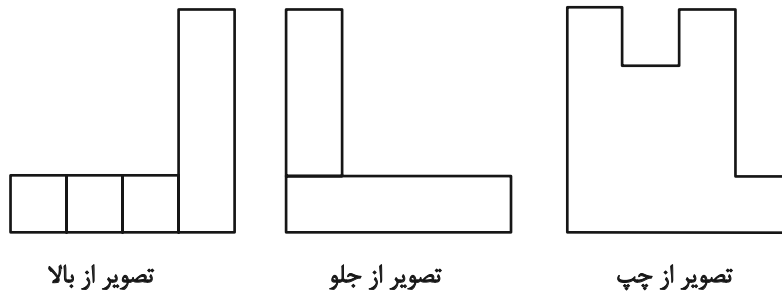
۲۶۹- کدام حجم از چرخش دیگر حجم ها حاصل نشده است؟

۲۷۰- در تصویرهای زیر، نمای شکلی سه‌بعدی از سه جهت نشان داده شده است.

نمای شکل سه‌بعدی دیگری از سه جهت به همین شکل نشان داده شده است.

این حجم حداکثر از چند مکعب واحد تشکیل شده است؟

۱۴ (۲)

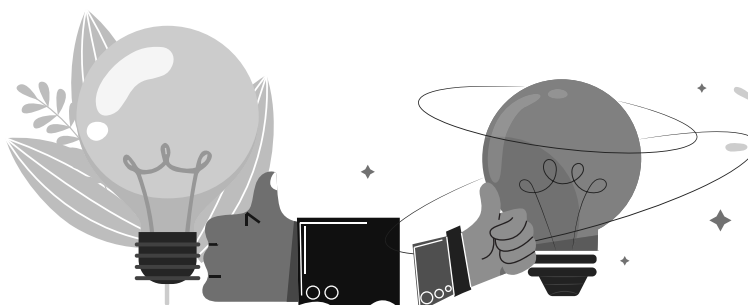
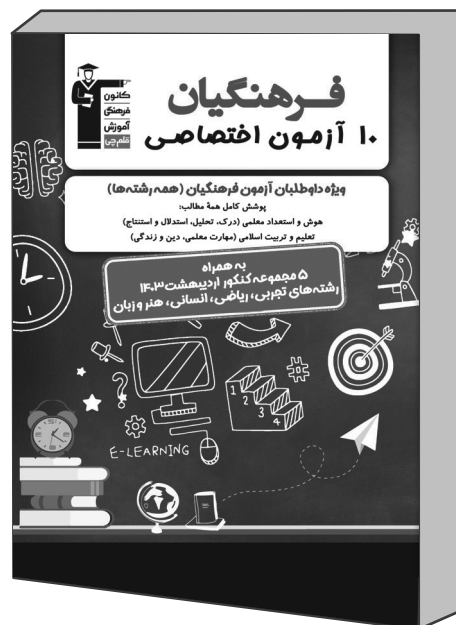
۱۳ (۱)

۱۶ (۴)

۱۵ (۳)

منابع مناسب هوش و استعداد

دوره دوم

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲۸ شهریور ماه ۱۴۰۴

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)
۰۲۱-۶۴۶۳

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز
برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد بحیرایی، محمدابراهیم توزنده جانی، احمد حسن زاده فرد، محمد حمیدی، نیکو دکامین، امیر زراندوز، پیمان طیار، علیرضا عبدی، عباس مالکی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیر حسین اشتیری، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، محمد مشهدبان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، آریتا بیدقی، جواد جلیلیان، سید آرش مرتضایی فر، محمدمهدی یعقوبی
روان‌شناسی	هانا احمدزاده، حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، محمدعرفان فرهادی
عربی، زبان قرآن	ولی برجی، ابوطالب درانی، رضا راشدینیا، علی رسولی، حسین رضایی، آرمین ساعدپناه، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، افشین کرمان فرد، محمد کرمی‌نیا، احسان کلاته عربی، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	فاطمه احمدی، علیرضا پدرام، جواد جلیلیان، مریم خسروی دهنوی، محمد رسایی، تابان صیقلی، فاطمه عزیزی، آیدا فتاح‌زاده، فرزانه ناظمی، محمدمهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، پرگل رحیمی، محمد رضایی بقا، موسی سپاهی، امیرمحمد قلعه‌کاهی، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، احسان عالی‌نژاد، مهدی کاردان، محمدحسین متولی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، عباس ملکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	رضا رنجبری، سپیده فتح‌اللهی	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سیدآرش مرتضائی فر	سیدآرش مرتضائی فر	محمد براتی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	ملیکا ذاکری، سینا غلامی	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی، زبان قرآن	احسان کلاته عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	فاطمه عزیزی، تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی، ایمان کلاته عربی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۲)

۱- گزینه «۳»

(مفهم بپذیرایی)

با اضافه شدن مبلغ ثابتی به همه افراد جامعه میانگین (میان) نیز به همان مقدار افزایش می‌یابد. پس نصف میانگین (نصف میان) به اندازه نصف آن مبلغ افزایش می‌یابد، یعنی خط فقر در این مسئله یک میلیون تومان بیشتر می‌شود.

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۲- گزینه «۴»

(مفهم بپذیرایی)

$$\frac{۱۲۵}{۱۰۰} = \frac{۷۵۰}{x} \Rightarrow \frac{۱۲۵}{۱۰۰} = \frac{۷۵۰}{x}$$

$$\Rightarrow x = \frac{۱۰۰ \times ۷۵۰}{۱۲۵} = ۶۰۰ \text{ تومان}$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۷ و ۵۸)

۳- گزینه «۱»

(مفهم بپذیرایی)

با توجه به شاخص بهای دو کالا داریم:

$$۲۲۰ = \frac{۱۲ \times ۲۰ + x \times ۲۵}{۵ \times ۲۰ + ۴ \times ۲۵} \times ۱۰۰$$

$$\Rightarrow ۲۲۰ = \frac{۲۴۰ + ۲۵x}{۱۰۰ + ۱۰۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۲ \times ۲۲۰ = ۲۴۰ + ۲۵x$$

$$\Rightarrow ۴۴۰ - ۲۴۰ = ۲۵x \Rightarrow ۲۵x = ۲۰۰ \Rightarrow x = \frac{۲۰۰}{۲۵} = ۸$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۴- گزینه «۲»

(امیر حسن زاده‌فر)

 $y =$ جمعیت شاغل، $x =$ جمعیت بیکار

$$\Rightarrow x + y = ۲۰۰۰$$

از طرفی طبق فرض $y = ۵x + ۸۰۰$ در نتیجه:

$$x + ۵x + ۸۰۰ = ۲۰۰۰ \Rightarrow ۶x = ۱۲۰۰ \Rightarrow x = ۲۰۰$$

$$\Rightarrow ۱۰۰ = \frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{۲۰۰۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۵ = \text{نرخ بیکاری}$$

$$۲۰۰ \times ۵ = ۱۰۰ = \text{جمعیت بیکار جدید}$$

$$\Rightarrow ۲۰۰ - ۱۰۰ = ۱۰۰ = \text{شغل جدید}$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۵- گزینه «۴»

(نیکو دکامین)

$$۱۰۰ \times \frac{\text{شاخص قدیم} - \text{شاخص جدید}}{\text{شاخص قدیم}} = \text{درصد تغییر شاخص جدید}$$

$$= \frac{۳ - ۴}{۴} \times ۱۰۰ = -۲۵ \text{ درصد}$$

علامت منفی نشانه کاهش در تغییرات است. پس ۲۵ درصد کاهش داشته است.

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه ۶۲)

۶- گزینه «۲»

(نیکو دکامین)

[میانگین تعداد کلمات جمله + درصد کلمات دشوار] $\times$ شاخص پایه آموزش

$$= [۰/۴ \times (۱۴ + ۱۰)] = [۰/۴ \times ۲۴] = [۹/۶] = ۹$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه ۶۲)

۷- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

ابتدا خط فقر را به روش میانگین حساب می‌کنیم.

$$\text{میانگین} = \frac{۱ \times ۸ + ۲ \times ۵ + ۳ \times ۶ + ۴ \times ۶}{۸ + ۵ + ۶ + ۶} = \frac{۸ + ۱۰ + ۱۸ + ۲۴}{۲۵}$$

$$= \frac{۶۰}{۲۵} = \frac{۲۴۰}{۱۰۰} = ۲/۴$$

$$\text{خط فقر} = \frac{\text{میانگین}}{۲} = \frac{۲/۴}{۲} = ۱/۲$$

خط فقر ۱/۲ میلیون ریال است و ۸ نفر درآمد یک میلیون ریالی دارند و زیر خط فقر هستند. به هرکدام از آن‌ها باید ۰/۲ میلیون ریال داده شود. پس مجموع پولی که دولت به آن‌ها می‌دهد، برابر است با:

$$\text{میلیون ریال} = (۱/۲ - ۱) \times ۸ = ۰/۲ \times ۸ = ۱/۶$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۶ و ۶۱)

۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

تورم هر یک از کالاها را بین سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۳ حساب می‌کنیم.

$$\text{تورم کالای الف} = \frac{۲۱۰ - ۱۵۰}{۱۵۰} \times ۱۰۰ = \frac{۶۰}{۱۵۰} \times ۱۰۰ = \frac{۲}{۵} \times ۱۰۰ = ۴۰\%$$

$$\text{تورم کالای ب} = \frac{۳۲۰ - ۲۰۰}{۲۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{۱۲۰}{۲۰۰} \times ۱۰۰ = ۶۰\%$$

$$\text{تورم کالای پ} = \frac{۶۸۰ - ۴۰۰}{۴۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{۲۸۰}{۴۰۰} \times ۱۰۰ = ۷۰\%$$

ترتیب تورم کالاها از بیشترین به کمترین مقدار به صورت پ، ب و الف است.

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۹- گزینه «۱»

(امیر زران‌دوز)

ابتدا میانه داده‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\begin{array}{c} \text{درآمدها} \\ \rightarrow ۱, ۲, ۲, ۴, ۷, ۱۰ \\ \downarrow \\ \text{میان} = \frac{۲ + ۴}{۲} = ۳ \end{array}$$

$$\Rightarrow \text{میلیون تومان} = \frac{۳}{۲} = ۱/۵ \text{ خط فقر}$$

پس ۵ نفر بالای خط فقر قرار دارند.

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۶ و ۶۱)

۱۰- گزینه «۳»

(امیر زران‌دوز)

$$۱۰۰ \times \frac{\text{تعداد جدید بیکاران}}{\text{جمعیت فعال}} = \text{نرخ بیکاری جدید}$$

$$\Rightarrow ۴۰ = \frac{۱۰۰۰ + x}{۲۰۰۰ + ۱۰۰۰} \times ۱۰۰$$

$$\Rightarrow ۴۰ = \frac{۱۰۰۰ + x}{۳۰۰۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow ۱۰۰۰ + x = ۱۲۰۰$$

$$\Rightarrow x = ۲۰۰$$

(ریاضی و آمار (۲)، آمار، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

ریاضی و آمار (۳)

۱۱- گزینه «۴»

(مفهم بپذیرایی)

برای رفتن از شهر A به D، ۱۴ راه وجود دارد، بنابراین:

$$3 \times 2 + x \times 4 = 14 \Rightarrow 4x = 8 \Rightarrow x = 2$$

$$A \xrightarrow{3} B \xrightarrow{2} D \xrightarrow{1} B \xrightarrow{2} A$$

$$\Rightarrow 3 \times 2 \times 1 \times 2 = 12$$

$$A \xrightarrow{3} B \xrightarrow{2} D \xrightarrow{4} C \xrightarrow{2} A$$

$$\Rightarrow 3 \times 2 \times 2 \times 4 = 48$$

$$A \xrightarrow{2} C \xrightarrow{4} D \xrightarrow{3} C \xrightarrow{1} A$$

$$\Rightarrow 2 \times 4 \times 3 \times 1 = 24$$

$$A \xrightarrow{2} C \xrightarrow{4} D \xrightarrow{2} B \xrightarrow{3} A$$

$$\Rightarrow 2 \times 4 \times 2 \times 3 = 48$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} 12 + 48 + 24 + 48 = 132$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۴)

۱۲- گزینه «۱»

(امیر حسن زاده فرد)

فرض می‌کنیم n نقطه روی محیط دایره باشد، پس:

$$\binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2} = 28 \Rightarrow n(n-1) = 56 = 8 \times 7$$

$$\Rightarrow n = 8$$

$$\text{تعداد چهارضلعی‌ها} = \binom{8}{4} = \frac{8!}{4! \times 4!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5}{4 \times 3 \times 2} = 70$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۱۳- گزینه «۳»

(مفهم بپذیرایی)

اعداد اول تاس: ۲، ۳، ۵

اعداد مرکب تاس: ۴ و ۶

عددی که نه اول و نه مرکب است: ۱

$$3 \times 2 = 6$$

$$2 \times 2 \times 2 = 8$$

$$1 \times 6 = 6$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} n(S) = 6 + 8 + 6 = 20$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۶)

۱۴- گزینه «۳»

(مفهم ابراهیم توزنره بانی)

$$\xrightarrow{\text{ناسازگارند}} P(A \cap B) = 0$$

$$\Rightarrow P(A) = 0/3$$

$$P(B) = 1 - P(B') = 1 - 0/4 = 0/6$$

$$\xrightarrow{\text{حداقل یکی از A, B رخ دهد}} P(A \cup B) = P(A) + P(B)$$

$$= 0/3 + 0/6 = 0/9$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۷)

۱۵- گزینه «۲»

(امیر حسن زاده فرد)

$$n(S) = \binom{20}{2} = \frac{20 \times 19}{2} = 190$$

$$n(A) = \binom{9}{2} = \frac{9 \times 8}{2} = 36$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{36}{190} = \frac{18}{95}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۱)

۱۶- گزینه «۴»

(مفهم بپذیرایی)

گام دوم چرخه آمار طرح و برنامه‌ریزی و گام پنجم آن بحث و نتیجه‌گیری است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۷)

۱۷- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

با توجه به داده‌ها، از آنجایی که داده دورافتاده نداریم، معیار گرایش به مرکز میانگین و معیار پراکندگی انحراف معیار برای توصیف داده‌ها مناسب‌تر هستند، بنابراین از نمودار میانگین-انحراف معیار استفاده می‌کنیم. ابتدا میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم:

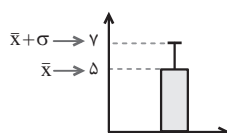
$$\bar{x} = \frac{7+4+2+4+5+4+5+9}{8} = \frac{40}{8} = 5$$

انحراف معیار داده‌ها برابر است با:

$$\sigma = \sqrt{\frac{7^2 + (-1)^2 + (-3)^2 + (-1)^2 + 0^2 + (-1)^2 + 0^2 + 4^2}{8}}$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{\frac{4+1+9+1+1+16}{8}} = \sqrt{\frac{32}{8}} = \sqrt{4} = 2$$

پس نمودار میانگین-انحراف معیار به صورت مقابل می‌شود:

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۵ و ۳۶)

۱۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه «۱»: چون رقم اول تلفن مشخص‌کننده یک منطقه خاص از شهر می‌شود، ممکن است جمعیت آن منطقه از نظر اقتصادی در شرایط خاصی (خیلی بالا یا خیلی پایین) باشند، پس در این روش همه قشرهای جامعه شانس حضور ندارند.

گزینه «۲»: انتخاب براساس رقم آخر کد پستی، روش تصادفی است که در آن تمام قشرهای جامعه شانس حضور دارند.

گزینه «۳»: خانواده‌های یک محله معمولاً در سطح اقتصادی مشابهی هستند. به این ترتیب تمام اقشار جامعه در نمونه‌های حاضر شانس حضور ندارند.

گزینه «۴»: خانوارهای با متوسط درآمد ماهانه کمتر از ۲ میلیون تومان قشر خاصی از جامعه هستند و نمونه‌های تصادفی حاصل نمی‌شود.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۳)

۱۹- گزینه «۲»

(علیرضا عبیدی)

در گام دوم یعنی طرح و برنامه‌ریزی سعی می‌کنیم اطلاعات توصیفی (کیفی) را تا حد امکان به اطلاعات کمی (عددی) تبدیل کنیم.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۲)

۲۰- گزینه «۲»

(امیر زراندوز)

$$\left. \begin{array}{l} \text{اندازه جامعه} = 40,000 \\ \text{اندازه نمونه} = 1000 \end{array} \right\} \Rightarrow \text{اختلاف} = 40000 - 1000 = 39000$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه ۳۲)

ریاضی و آمار (۱)

۲۱- گزینه «۱»

(عباس مالکی)

۶۰ درجه یعنی $\frac{60}{360}$ یک دایره و یک ششم کل مراجعان که طبق نمودار ۳۰ هزار نفر هست. بنابراین کل مراجعان برابر هزار نفر $180 = 30 \times 60$ است.

$$50 + 45 + 30 + 25 + x + 12 = 180$$

$$\Rightarrow 162 + x = 180 \Rightarrow x = 18$$

بنابراین درصد مراجعان روز یکشنبه برابر:

$$\frac{18}{180} \times 100 = 10 \text{ درصد}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۶)

۲۲- گزینه «۲»

(مهمرب بفرایی)

$$R = (10k + 6) - (2k + 1) = 8k + 5$$

$$IQR = 10k - (5k + 2) = 5k - 2$$

$$\xrightarrow{\text{طبق فرض}} 8k + 5 = 3(5k - 2) - 3$$

$$\Rightarrow 8k + 5 = 15k - 9 \Rightarrow 7k = 14 \Rightarrow k = 2$$

$$15 = \text{میانه} \xrightarrow{k=2} 7k + 1 = \text{میانه}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

۲۳- گزینه «۲»

(مهمرب بفرایی)

$$\text{تعداد متغیرها} = \frac{360^\circ}{\text{زاویه بین دو شعاع متوالی}} = \frac{360^\circ}{n}$$

$$\Rightarrow 60^\circ = \frac{360^\circ}{n} \Rightarrow n = 6$$

$$\frac{360^\circ}{8} = 45^\circ = \text{زاویه جدید} \Rightarrow n + 2 = 6 + 2 = 8$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۴ تا ۱۱۷)

۲۴- گزینه «۳»

(امیر حسن زاده فرد)

$$B = 81^\circ = (90^\circ + 120^\circ + 69^\circ) - 360^\circ = \text{زاویه گروه}$$

$$\text{درصد} = \frac{81^\circ}{360^\circ} \Rightarrow B = \frac{81^\circ}{360^\circ} = \frac{11}{40} = 27.5\%$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

۲۵- گزینه «۲»

(پیمان طیار)

$$\text{میانگین قد} = \frac{152 + 158 + 160 + 164 + 166}{5} = \frac{800}{5} = 160$$

$$\text{میانگین وزن} = \frac{54 + 55 + 60 + 61 + 65}{5} = \frac{295}{5} = 59$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۰ و ۱۱۱)

۲۶- گزینه «۱»

(نیکو رکامین)

شعاع دایره‌ها را متناسب با جذر مقادیر سوم در نظر گرفته می‌شود. پس:

$$\sqrt{16} = 4$$

بنابراین شعاع را می‌توان ۴ در نظر گرفت.

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۴)

۲۷- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای - کنگور سراسری انسانی ۱۴۰۱)

تعداد گل‌های زده شده توسط بازیکنان A، B، C و D اعداد طبیعی و متمایز هستند. با توجه به اینکه داده‌ها به طور کامل در نمودار مشخص نشده‌اند، حالت کمترین به صورت ۱، ۲، ۳ و ۹ و حالت بیشترین به صورت ۶، ۷، ۸ و ۹ خواهد بود. در هر دو حالت میانگین را حساب می‌کنیم.

$$\bar{x}_{\text{کمترین}} = \frac{9 + 3 + 2 + 1}{4} = \frac{15}{4} = 3.75$$

$$\bar{x}_{\text{بیشترین}} = \frac{9 + 8 + 7 + 6}{4} = \frac{30}{4} = 7.5$$

علوم و فنون ادبی (۲)

(الهام ممردی)

۳۱- گزینه ۲»

از دلایل حذف ویژگی‌های سبکی زبان قدیم در آثار این دوره حملات پی‌درپی بیگانگان (مغولان، تیموریان و ازبکان) به ایران بود، که به نابودی کتابخانه‌ها و از بین رفتن آثار کهن منجر شد؛ فضلا دیگر با کتب قدیم و در نتیجه با زبان قدیم مانوس نبودند. و دیگری تغییر جغرافیایی حوزه‌های شعری در نقاط مختلف ایران و تأثیر پذیرفتن از زبان‌های نواحی گوناگون بود؛ حتی شاعرانی از قبیل صائب هم که در اشعار قدما تتبع بسیار داشتند، از به کار بردن زبان قدیم پرهیز می‌کردند؛ چراکه شعر از مدرسه به بازار آمده بود و زبان رایج مرسوم، همان زبان مردم عصر بود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱» توضیحات این گزینه مربوط به نثر سبک هندی است.

گزینه ۳» مربوط به ویژگی ادبی شعر در سبک عراقی است.

گزینه ۴» توضیحات این گزینه مربوط به ویژگی فکری شعر در سبک هندی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، ترکیبی)

۳۲- گزینه ۲»

(رضا رنجهری)

الف) استفاده از تمثیل در قالب آرایه اسلوب معادله در مصراع دوم (ویژگی ادبی سبک هندی) / معنی بیت: غم و اندوه این جهان بسیار زیاد و گسترده است، اما من تنها یک دل کوچک و حساس دارم؛ چگونه می‌توانم این همه درد و سنگینی را در دل کوچک خود جای دهم؟ همان‌طور که نمی‌توان همه ریگ‌های بیابان را در شیشه ساعت (که محدود است و ظرفیت اندکی دارد) جا داد.

ج) کاربرد تلمیحات رایج (ویژگی ادبی سبک هندی): اشاره به داستان لیلی و مجنون

د) استفاده از آرایه حسن تعلیل (ویژگی ادبی سبک هندی): در مصراع دوم، برای رنگی بودن منقار طوطی علتی ادبی و شاعرانه بیان شده است (خون دل خوردن).

در دو بیت دیگر، ویژگی‌های بارزی از سبک هندی در حوزه ادبی مشاهده نمی‌شود. (ابیات از سبک عراقی هستند).

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه ۸۲)

۳۳- گزینه ۱»

(سعید پعفری)

تشریح عبارتها:

الف) هیچ آرایه‌ای در آن به کار نرفته است و نثر ساده است.

ب) فهم معنا دشوار است و آرایه‌های آن به نسبت بیشتر؛ پس نثر مصنوع است.

پ) فهم متن نه خیلی ساده است و نه خیلی دشوار و فقط یکی دو آرایه در آن دیده می‌شود؛ پس نثر بینابین است.

پس میانگین داده‌ها عددی بین $\frac{3}{75}$ و $\frac{7}{5}$ است که با توجه به گزینه‌ها، تنها عدد ۴ در گزینه ۲» در این محدوده قرار دارد.

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه ۱۰۱)

۲۸- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

با توجه به نمودار نقطه‌ای داده شده، داده‌ها را بازنویسی می‌کنیم. توجه کنید که هر داده را باید به تعداد نقطه‌های روی آن تکرار کنیم.

۳۰، ۳۰، ۳۲، ۳۶، ۳۶، ۳۸، ۴۰، ۴۰، ۴۲، ۴۲، ۴۲، ۴۴، ۴۴

میانگین دو داده وسط = میانه $\xrightarrow{\text{زوج است}}$ تعداد داده‌ها = ۱۴

$$\Rightarrow \text{میانه} = \frac{38 + 40}{2} = 39$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۵ و ۱۰۶)

۲۹- گزینه ۴»

(مهمر بهیرایی)

ابتدا نمره هر درس را با توجه به بیشینه ۲۰ حساب می‌کنیم.

$$\frac{80}{100} = \frac{x}{20} \Rightarrow x = 16 \text{ نمره جغرافیا}$$

$$\frac{100}{100} = \frac{y}{20} \Rightarrow y = 20 \text{ نمره ادبیات}$$

$$\frac{90}{100} = \frac{z}{20} \Rightarrow z = 18 \text{ نمره تاریخ}$$

$$\frac{70}{100} = \frac{t}{20} \Rightarrow t = 14 \text{ نمره ریاضی}$$

$$\Rightarrow \bar{x} = \frac{16 + 20 + 18 + 14}{4} = \frac{68}{4} = 17$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(16-17)^2 + (20-17)^2 + (18-17)^2 + (14-17)^2}{4}$$

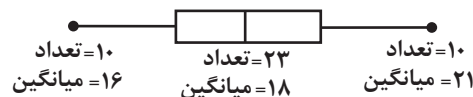
$$= \frac{1 + 9 + 1 + 9}{4} = 5$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

۳۰- گزینه ۳»

(مهمر ممیری)

(Q_۱) چارک اول برابر داده یازدهم و (Q_۳) چارک سوم برابر داده سی و سوم است.

$$210 = 21 \times 10 = \text{مجموع داده‌های دنباله سمت راست}$$

$$414 = 18 \times 23 = \text{مجموع داده‌های داخل و روی جعبه}$$

$$160 = 16 \times 10 = \text{مجموع داده‌های دنباله سمت چپ}$$

$$\text{میانگین کل} = \frac{\text{مجموع کل}}{\text{تعداد کل}} = \frac{160 + 414 + 210}{43} = \frac{784}{43} = 18 \frac{23}{43}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

تکته مهم درسی:

مراد از نثر ساده در سبک هندی نثر «مرسل» در آثاری مانند تاریخ بلعمی نیست. بنابراین گزینه‌های «۲ و ۳» به‌خاطر کاربرد اصطلاح «مرسل» به‌راحتی رد می‌شوند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۳ و ۸۴)

۳۴- گزینه «۳»

(سیرعلیرضا احمدی)

الف) تلمیح: شیرین و فرهاد/ «کوه بیستون» مانند مهره موم است.

ب) تلمیح: داستان حضرت یوسف/ تشبیه ندارد.

ج) تلمیح: داستان حضرت سلیمان/ تشبیه ندارد.

د) تلمیح: داستان حضرت موسی/ تشبیه: «تو» به موسی

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان و بدیع)

۳۵- گزینه «۳»

(هومن نمازی)

گزینه «۱»: «کعبه مقصود» تشبیه دارد و «خار مگیلان» استعاره از مشکلات است.

گزینه «۲»: «حرف» مجازاً سخن و «تلخ شدن چیزی در کام» کنایه از «از رونق انداختن چیزی» است.

گزینه «۳»: «استعاره مصرحه ندارد ولی کنایه دیده می‌شود، در عبارت: پرده برداشتن.

گزینه «۴»: «صنم» استعاره مصرحه از معشوق است و در مصراع نخست تشبیه مرجح دیده می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان و بدیع)

۳۶- گزینه «۱»

(مهمر مشهربان)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «آزوده کردن جگر» کنایه از ناراحت کردن

گزینه «۳»: «صفا به سر آمدن» کنایه از خشمگین شدن

گزینه «۴»: «در رحمت گشودن» کنایه از اعطای رحمت به بندگان

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۷- گزینه «۳»

(رضا رنجهری)

گزینه «۳»: مصراع اول به «گلستان شدن آتش بر حضرت ابراهیم (ع)» و مصراع دوم به «عبور حضرت موسی (ع) از رود نیل» اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس تام: سهم (اول): ترس و هراس / سهم (دوم): تیر و پیکان / تشبیه: تیر بلا - سهم سعادت (اضافه تشبیهی)

گزینه «۲»: «چو برگرفت ز عارض دو زلف (مشبه)، مه گرفته که شب‌های تار بگشاید (مشبه‌به) = فقط یک تشبیه مرکب وجود دارد.

گزینه «۴»: دیده‌خواجو در اشک ریختن، از ابر بهاری سبقت گرفته است. (تشبیه تفضیل) / بیت فاقد آرایه تضمین است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان و بدیع)

۳۸- گزینه «۴»

(رضا رنجهری)

گزینه «۴»: مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن (همسان دولختی)

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مستفععلن مستفععلن مستفععلن (همسان تک‌پایه‌ای)

گزینه «۲»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن (همسان تک‌پایه‌ای)

گزینه «۳»: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن (همسان تک‌پایه‌ای)

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر)

۳۹- گزینه «۲»

(هومن نمازی)

هر وزن متناوبی دوری نیست در واقع اوزان دوری، اوزان دولختی یا متناوبی هستند که مکث در میان دو نیم‌مصراع دارند. همان‌طور که مشخص است در مصراع «۲» مکث وجود ندارد، پس وزن آن دوری نیست.

وزن‌ها به‌ترتیب گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مفاعیلن فعولن مفاعیلن فعولن

گزینه «۲»: مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن

گزینه «۳»: فعلاتن فعولن فعلاتن فعولن

گزینه «۴»: مفتعلن فع مفتعلن فع

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر)

۴۰- گزینه «۴» (کتاب آبی پیمانه‌ای - کنگور سراسری ۱۴۰۲ - نوبت اول دی‌ماه)

در بیت صورت سؤال عاشق رضایت معشوق را به زندگی خویش ترجیح می‌دهد و حتی اگر اراده معشوق بر قتل او باشد، آن را می‌پذیرد. در بیت گزینه «۴» هم سعدی به قتل خود به دست دوست راضی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شاعر می‌گوید آن دشمنی که با تیر کافران در جنگ نمرد، با کرشمه ابروی معشوق جان به جان‌آفرین تسلیم کرد.

گزینه «۲»: شاعر می‌گوید من در کوی دوست خواهم مرد و اگر خواستید در رستاخیز از خاکم دوباره مرا زنده کنید، در کوی دوست به دنبال خاک من بگردید.

گزینه «۳»: شاعر اختیار کشتن یا پروردن خود را به معشوق می‌دهد و برای خود هیچ اختیاری قائل نیست. این بیت هم می‌تواند هم‌مفهوم بیت صورت سؤال باشد، اما قرابت معنایی بیت گزینه «۴» بیشتر است، چون از «پروردن» صحبت نمی‌کند و فقط «کشتن» را مطرح می‌کند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، صفحه ۱۰۰)

علوم و فنون ادبی (۳)

۴۱- گزینه ۳

(سعید معفری)

مجموعه آثار منظوم و منثور نشاط اصفهانی با عنوان «گنجینه نشاط» باقی است.

قلب مادر: ترجمه منظوم ایرج میرزا از شعری غربی

دقت کنید که صورت سؤال از شما نخواست است آثار موردنظر «به ترتیب» ذکر شده باشند.

تشریح دیگر گزینه‌ها:

گزینه ۱: خداوندنامه: منظوم / شمس‌الدین و قمر: منثور

گزینه ۲: شمس و طغرا: منثور / گلشن صبا: منظوم

گزینه ۴: داستان باستان: منثور / سه تابلوی مریم: منظوم

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۷ تا ۱۹)

۴۲- گزینه ۱

(ممنون اصغری)

الف) تضمین: شاعر (عبدالرحمان جامی) مصراع دوم را از حافظ شیرازی تضمین کرده است.

تشبیه: چون حافظ

د) تضمین: شهریار (شاعر معاصر) مصراع دوم را از خواجه حافظ شیرازی تضمین کرده است.

تشبیه: شهریاریم و گدای در آن خواجه

بیت «ب» دارای تشبیه است و تضمین ندارد.

ابیات «ج» و «ه» دارای تضمین است و تشبیه ندارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و برید)

۴۳- گزینه ۱

(سعیدعلیرضا امیری)

الف) استعاره: پیرهن گل (تشخیص) / تشبیهات: زلیخای صبا و یوسف گل (سعدی به زیبایی باد صبا را به زلیخایی تشبیه کرده که پیراهن گل را پاره می‌کند) / تلمیح: اشاره غیرمستقیم به داستان مشهور یوسف و زلیخا

ب) استعاره: لب چشمه (تشخیص) / تشبیه مضمیر: ادعای همانندی لب‌های یار و چشمه حیات (معنای بیت: اگر خضر لب‌های تو را می‌دید، می‌گفت که این لب، لب چشمه حیات است. در ادبیات ما «لب» پدیده‌ای جان‌بخش و مروج است و از این رو آن را به آب و چشمه مانند می‌کنند) / تلمیح: یادآور حکایت خضر و آب حیات

ج) بیت، فاقد تشبیه است. / استعاره: ساقی (در کنکوره‌های اخیر این واژه استعاره گرفته می‌شود. شاید استعاره از «واسطه فیض الهی») / تلمیح: اشاره به «آلست بر یکم ...»

د) بیت، فاقد استعاره است. / تشبیه: شاید تشبیه دانستن رابطه بین واژه «رخ» و «نور» سخت‌گیرانه باشد، ولی واضحاً بین «زلف» و «شب» رابطه شباهت مشهود است. این تشبیه، از نوع مضمیر یا پنهان است و اغلب بین یک پدیده مربوط به معشوق و یک پدیده طبیعی اتفاق می‌افتد. مثل «قد و سرو» یا «چشم و نرگس» و یا «ماه و چهره». تلمیح: یادآور دیدار خداوند و موسی در کوه طور

ه) بیت، فاقد تلمیح است. / تشبیه: خم‌خانه عشق (خم‌خانه: می‌کده) / تشخیص و استعاره: در و دیوار خراب (مست) هستند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و برید)

۴۴- گزینه ۴

(سعیدعلیرضا امیری)

بیت نخست به شباهت ظاهری چشم یار و گل نرگس اشاره دارد و در مصراع دوم از مروج بودن لب او سخن می‌گوید. لبی که در جان‌بخشی و روح‌نوازی هم‌چون کوثر است. (کوثر، نام چشمه‌ای است در بهشت)، ولی بیت مذکور در گزینه ۴ «حالت مستی چشم و قرمزی شراب را توصیف می‌کند».

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تلمیح: اشاره غیرمستقیم به ماجرای خضر نبی و آب حیوان / جناس: «گر» و «تر» / تکرار: «بی تو»

گزینه ۲: بیت اول فاقد هجای کشیده است.

گزینه ۳: واژگان قافیه: «تر، کوثر و تر» هستند و حروف اصلی این‌ها «ت» است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، ترکیبی)

۴۵- گزینه ۲

(سعیدعلیرضا امیری)

فاقد مجاز است. / تشبیه: چون گل

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: جناس تام: «آدم» یک بار به معنای انسان و یک بار هم به معنای حضرت آدم آمده است. / تلمیح: ماجرای حضرت آدم

گزینه ۳: تشخیص: فانی‌شدن شب‌نم / تضاد: آفتاب و شب‌نم

گزینه ۴: تشبیه: چو گندم / تلمیح: ماجرای آدم

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و برید)

۴۶- گزینه ۱

(الهام مممری)

اوزان همسان: تکرار یکنواخت یک پایه آوایی است و اوزان همسان دولختی که از تکرار متناوب دو پایه یا رکن حاصل می‌شود.

اوزان ناهمسان: در این گونه، وزن‌ها غیر تکراری و ناهمگون‌اند.

بیت «د»: وزن ناهمسان دارد زیرا پایه‌های آوایی ناهمگون‌اند.

پایه‌های	هر چن د	حس ن ر ا خ	ط ر ز چش م	پا ک نیست
آوایی	پن هان ز	آ ب ا ی	ن کُن آن ج	مال را
وزن	مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلن
نشانه‌های	U - -	U - U -	U - - U	- U -
هجایی				

تشریح گزینه‌های دیگر:

بیت «الف»: تکرار یکنواخت یک پایه آوایی (فاعلاتن) است که در پایه آوایی چهارم، یک هجا کم شده است.

پایه‌های آوایی	دو ر با ید	بو د آ ز ان	کا ر بَر دَر	گا ه عِشَق
وزن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعِلن
نشانه‌های هجایی	- U -	- - U -	- - U -	- U -

بیت «ب»: تکرار یکنواخت یک پایه آوایی (مستفعِلن) است.

پایه‌های آوایی	پَن دَ گَر زِ هِج	رَت چَوَن شُدَم	سَر گِشَت چُن	گَر دَوَن شُدَم
وزن	مستفعِلن	مستفعِلن	مستفعِلن	مستفعِلن
نشانه‌های هجایی	- U - -	- U - -	- U - -	- U - -

بیت «ج»: وزن هسان دولختی است که از تکرار متناوب دو پایه (مفعول مفاعیلن) حاصل شده است.

پایه‌های آوایی	دو دِ یَسْت	مَ گَر خَطَطَت	گُل دَ بَر گ	دَ ران پِی دا
وزن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن
نشانه‌های هجایی	U - -	- - - U	U - -	- - - U

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۷- گزینه «۴»

گزینه «۴»: «فاعِلن مفاعیلن فاعِلن مفاعیلن» یا «فاعلات مفعولن فاعلات مفعولن»

هم	چ	آ	س	یا	بَر	من
-	U	-	U	-	-	-
فاعِلن			مفاعیلن			

نیست	پَک	دَ	ما	را	می
-	U	-	U	-	-
فاعِلن			مفاعیلن		

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۸- گزینه «۳»

(معمَر مشهوران)

تقطیع این بیت: ای / شا / ه / د / د / قُد / سی / ک / ک / شَد / اَیْن / د / اِن / قَا / بَت // وی / مَر / اِغ / ب / هِش / اِتی / ک / د / هَد / اِن / و / اَ / اَ بَت

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۹- گزینه «۱»

(عزیز الیاسی پور)

مفاهیم ذکر شده در مقابل ابیات «الف و د» صحیح هستند.

مفهوم ابیات دیگر:

ب) درد هجران و دوری؛ شاعر می‌گوید از هنگامی که معشوق از من جدا شد، کسی نمی‌داند از چشمانم چه‌ها رفته است، یعنی اشک فراوان ریخته‌ام.
ج) در این بیت عاشق معشوق را تهدید به ترک عاشقی و دل‌کندن از عشق او می‌کند.
ه) مفهوم این بیت «جلب عنایت پیران طریقت و همت جستن از آنان» است، نه اهمیت سحرخیزی. منظور از پیران سحرخیز کسانی‌اند که در عرفان و عشق به مرتبه‌ای والا رسیده‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه‌های ۲۴ و ۲۶ تا ۲۸)

۵۰- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

در بیت گزینه «۳» شاعر نظم و شعر خود را مانند زر عزیز می‌داند و پذیرش نیک‌بختان را کیمیای آن می‌داند که به نظم او ارزش و اعتبار می‌بخشد، ولی مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و سایر گزینه‌ها «کمال‌بخشی عشق» است.
بیت صورت سؤال به مفاهیمی مثل کمال‌بخشی عشق و دست‌شستن از جان در راه عشق اشاره دارد که این مفاهیم هر دو در بیت گزینه «۴» هم دیده می‌شوند و مفهوم «کمال‌بخشی عشق» در گزینه‌های ۱ و ۲ دیده می‌شود.
(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۳۵)

علوم و فنون ادبی (۱)

۵۱- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

تحوّلی که «سنایی و انوری» در غزل ایجاد کردند باعث شد در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۵۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانه‌ای - کنکور سراسری ۹۲، با تغییر)

«کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد» از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی است. در سبک عراقی قرن‌های پنجم و ششم لغات مهجور فارسی کم‌کم از میان می‌روند. ضمناً در گزینه «۳» گفته شده است «غالب» لغات کهنه و مهجور بوده‌اند که این امر حتی در مورد سبک خراسانی هم صادق نیست؛ چنانچه مثلاً غالب لغات شاهنامه امروز هم مهجور نیستند و تنها بخشی از لغات آن امروزه کاربرد ندارند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۱ و ۸۴)

۵۳- گزینه «۳»

(امیرحسین اشتری)

تکرار فعل یا اسم در متن صورت سؤال دیده نمی‌شود. ضمناً این ویژگی مربوط به نثر دوره سامانی است و در دوره‌های بعدی جزو ویژگی‌های اصلی سبک‌های نثر نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این مورد به وضوح در متن مشهود است، کاربرد «و» ربط در میان جمله‌ها آنها را به هم متصل کرده است و جمله‌هایی طولانی شکل داده است. گزینه «۲»: کاربرد قید بعد از فعل جمله (گفت‌وگوی بخاست از حد گذشته)، کاربرد فعل ماضی استمراری به شکل تاریخی (گفتی: می‌گفت) جواب دادی: جواب می‌داد) و... نمونه‌های کاربرد دستور تاریخی هستند.

گزینه «۴»: در متن اطناب وجود دارد و جملات نسبتاً طولانی‌اند. اطناب از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی و البته نثر قرن‌های پنجم و ششم است (که مثلاً در قالب ویژگی «آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان» در کتاب درسی به آن اشاره شده است). ضمناً استناد به مثل عربی هم از ویژگی‌های دیگری است که می‌تواند ربط متن با سبک تاریخ بیهقی را روشن کند. تاریخ بیهقی در کتاب درسی هم ذیل دوره غزنوی و سلجوقی و هم ذیل نثر قرن‌های پنجم و ششم، جزو آثار معروف ذکر شده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، ترکیبی)

۵۴- گزینه «۲»

جناس تام: شام (شب) و شام (شهر شام) / جناس ناقص: «قافله» و «نافله» و هم‌چنین «هر» و «در»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فاقد جناس ناقص و دارای جناس تام در «چنگ» به معنای ساز و «چنگ» به معنای دست

گزینه «۳»: فاقد جناس تام و دارای جناس ناقص در «بیشه» و «ریشه»
گزینه «۴»: فاقد جناس ناقص و دارای جناس تام در «تنگ» به معنای باریک و کوچک و «تنگ» به معنای بار

(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع)

۵۵- گزینه «۴»

«غبار» تکرار ندارد و معنای استعاری «غبار» با معنای حقیقی آن، جناس تام ساخته است. «غبار» اول به معنای گرد و «غبار» دوم به معنای غم و اندوه است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع)

۵۶- گزینه «۲»

این بیت دارای جناس ناهمسان حرکتی (بستان: باغ و بستان: بگیر) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»:

شانه: ۱. آلتی برای شانه کردن مو ۲. کتف و دوش

گزینه «۳»:

سیم: ۱. نقره ۲. استعاره از بینی

گزینه «۴»:

خویش‌های قافیه: ۱. فامیل و آشنا ۲. خود

(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع)

۵۷- گزینه «۳»

(رضا رنبری)

همان‌طور که در تعریف کتاب درسی آمده، تلمیح در لغت به معنی اشاره کردن با گوشه چشم است و در اصطلاح ادبی، آن است که سخنور در کلام خویش، به داستان، آیه، حدیث و مثل اشاره کند. تلمیح، گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه است که معانی بسیار را در کمترین واژه‌ها جای می‌دهد و این ایجاز از جهت هنری بسیار مهم و قابل توجه است.

بررسی گزینه «۳»: جناس: ساحری - سامری (ناقص اختلافی) / تلمیح: اشاره به داستان سامری در دوران حضرت موسی (ع) / تشبیه: شاعر چشمان معشوق را در سحر و جادوگری به سامری تشبیه و از آن برتر می‌داند. (تشبیه تفضیل یا مرتجح)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس: «کیش» در مصراع اول به معنای تیردان و در مصراع دوم به معنای دین و آیین آمده است. (جناس تام) / تشبیه: کیش درون - ناوک آه (اضافه تشبیهی) / تلمیح: ندارد (رد گزینه)

گزینه «۲»: جناس: «تُرک» - «تُرک» (جناس ناقص حرکتی) / تشبیه: جامه صبر (اضافه تشبیهی) / تلمیح: ندارد (رد گزینه)

گزینه «۴»: تشبیه: گل رویت (اضافه تشبیهی) / جناس: گرد - گرد (جناس ناقص حرکتی) / بیت، فاقد تلمیح است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بیان و بدیع)

۵۸- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

در مصراع اول نقش دستوری ردیف «تهاد» است و در مصراع دوم «متمم».

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در هر دو مصراع نقش دستوری ردیف‌ها «مسند» است.

گزینه «۲»: در هر دو مصراع نقش دستوری ردیف‌ها «صفت» است.

گزینه «۴»: در هر دو مصراع نقش دستوری ردیف‌ها «قید» است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۵۹- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»، شاعر با شکایت و انتقاد اجتماعی و طنز نیش‌دار به بیان دردهای جامعه می‌پردازد که از ویژگی‌های فکری این دوره است.

ولی در گزینه «۳» شاعر به مدح و تعریف معشوق زمینی می‌پردازد که از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و مفهوم، صفحه ۸۵)

۶۰- گزینه «۲»

(هومن نمازی)

ابیات «الف» و «د» هر دو به فانی در راه عشق و بی‌ارزش بودن داشته‌های عاشق در برابر معشوق اشاره دارند. بیت «الف» حتی فراتر از این، به بی‌اهمیتی جان در برابر معشوق می‌پردازد و با غلو اظهار می‌دارد که اگر چیزی فراتر از جان بود، آن را هم فدای راه عشق می‌کردم.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، ترکیبی)

جامعه‌شناسی (۲)

۶۱- گزینه «۱»

(آزیتا بیرقی)

الف) هر چهار مورد در مورد بیدارگران نخستین درست است.

ب) گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» صحیح‌اند.

ج) نسل اول روشنفکران (منورالفکران غرب‌گرا)

د) غرب متجدد زمانی با جهان اسلام روبه‌رو شد که قدرت‌های سیاسی جهان اسلام با وجود رعایت ظواهر اسلامی، استبدادهای قومی و قبیله‌ای بودند.

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۱۰)

۶۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانه‌ای - کنگور قارچ از کشور ۹۵)

- هنگامی که دولتمردان قاجار به دلیل اثرپذیری از دولت‌های استعماری به جای مقاومت در برابر بیگانگان به‌سوی قراردادهای استعماری قدم برداشتند، مقاومت منفی به سوی فعالیت رقابت‌آمیز تغییر کرد.

- حرکت رقابت‌آمیز عالمان در دوران قاجار، حرکت اصلاحی بود؛ یعنی تلاش می‌کردند تا برخی از رفتارهای پادشاه قاجار را اصلاح نمایند. جنبش تنباکو نمونه‌ای از فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی است. تجربه موفق جنبش تنباکو، فعالیت رقابت‌آمیز را از اصلاح رفتار به‌سوی اصلاح ساختار برد و این مسئله به جنبش عدالتخانه منجر شد.

- با اوج‌گیری جنبش عدالتخانه، منورالفکران غرب‌گرا به آن پیوستند و در تحصنی که در سفارتخانه انگلستان رخ داد، نام مشروطه را برای آن برگزیدند.

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۱۶ و ۱۱۷)

۶۳- گزینه «۲»

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - درست

گزینه «۲»: درست - نادرست (عبارت برعکس بیان شده است)

گزینه «۳»: نادرست (انقلاب اسلامی بیرون از قطب‌بندی سیاسی شرق و غرب یک قطب‌بندی فرهنگی به‌وجود آورد) - درست

گزینه «۴»: نادرست (انقلاب اسلامی از همان آغاز و نه مدتی پس از پیدایش جهت‌گیری‌های خود را اعلام کرد) - نادرست (عبارت برعکس بیان شده است).

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۲۱ و ۱۲۲)

۶۴- گزینه «۳»

(مهم‌موری یعقوبی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) دولت مصر به رهبری جمال عبدالناصر، مظهر ناسیونالیسم عربی بود اما پس از مرگ او، انورسادات، رئیس‌جمهور وقت مصر با امضای قرارداد کمپ دیوید، اسرائیل را به رسمیت شناخت و این مسئله، موقعیت گروه‌های فلسطینی را تضعیف کرد.

ج) از نظر دولتمردان آمریکا، انقلاب اسلامی به دلیل اینکه با بلوک شرق ارتباط برقرار نمی‌کرد، توان مقاومت نداشت، نمی‌توانست تداوم یابد و دیر یا زود، بار دیگر، دست نیاز به‌سوی بلوک غرب دراز می‌کرد.

د) موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش، باطل بودن نظریه «پایان تاریخ» را نشان داد.

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۲ و ۱۳۴)

۶۵- گزینه «۴»

(سیدآرش مرتضایی‌فر)

تشریح عبارت:

الف) نادرست (در رویکرد نسل دوم روشنفکران مسائل جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که لیبرالیسم غربی به‌وجود آورده بود) - درست

ب) هر دو درست

ج) درست - نادرست (در جهان امروز بیداری اسلامی از سطح نخبگان به مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلام منتقل شده است)

د) درست - نادرست (گروه‌های مارکسیستی جایگاهی برای اعتقادات دینی قائل نبودند)

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰ و ۱۳۳)

جامعه‌شناسی (۱)

۶۶- گزینه «۳»

(پوار هیللیان)

تشریح موارد نادرست:

د) عبارت مذکور مربوط به بُعد تاریخی هویت جامعه است نه بعد جغرافیایی.

ه) گسترده شدن افق‌های جدید به روی اندیشمندان جهان غرب معلول حیات معنوی جهان اسلام است.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۰۹ تا ۱۱۳)

روان‌شناسی

گزینه ۴-۷۱

(مهم‌عرفان فرهاری)

- تفاوت انسان و حیوان به عنوان دو موجود زنده، این است که انسان برخلاف حیوان، صرفاً براساس غریزه قدم بر نمی‌دارد، بلکه در کنار خواسته‌ها آن‌چه که رفتار او را کنترل می‌کند، نگرش است؛ یعنی هم تحت تأثیر عوامل زیستی و هم تحت تأثیر عوامل نگرشی است.

تفاوت عوامل مؤثر بر رفتار انسان و حیوان	شباهت عوامل مؤثر بر رفتار انسان و حیوان
حیوان	حیوان
- حیوان برخلاف انسان فقط براساس غریزه قدم برمی‌دارد.	- هر دو در پاسخ به نیازهای زیستی، عوامل انگیزشی مشترکی دارند.
- حیوان برخلاف انسان تحت تأثیر عوامل نگرشی نیست.	- انسان همانند حیوان تحت تأثیر عوامل زیستی است.

- چون فاطمه با پشتکار بالا و حسین با تلاش اندک، مطالعه می‌کنند، به تفاوت شدت انگیزه اشاره شده است.

- عوامل شکل‌دهنده نگرش، متنوع هستند و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.

نکته: عوامل نگرشی شکل‌دهنده به رفتار انسان، تحت تأثیر عوامل فرازیستی است نه عوامل زیستی.

- ماندگاری و تداوم رفتارهایی که بر اساس انگیزه درونی است، بیشتر است. تلاش مریم تحت تأثیر جملات تحسین‌آمیز معلم بیشتر می‌شود، پس عامل برانگیزاننده، جملات تحسین‌آمیز معلم است که یک عامل بیرونی است و با تداوم کمتری همراه است.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۶۰ تا ۱۶۳)

گزینه ۱-۷۲

(مهم‌عرفان فرهاری)

گزینه ۱: درست است؛ رد شدن در مصاحبه به عدم تمرکز نسبت داده شده است و عدم تمرکز همیشه اتفاق نمی‌افتد. ما گاهی تمرکز داریم و گاهی تمرکزمان کم است، پس ناپایدار است و از طرفی دیگر مربوط به خود ماست، پس درونی است - درست است؛ وقتی که فالکون‌ها به قطب جنوب رسیدند، بعد از مدت کوتاهی همه مواد غذایی و امکانات لازم را از دست داده بودند و حتی غذای کافی برای زنده ماندن نداشتند، اما چیزی که آن‌ها را زنده نگه داشت، این باور بود که بالاخره نجات می‌یابند، این اثر نیروبخشی باورهای مثبت و سازنده را نشان می‌دهد.

گزینه ۲: نادرست است؛ نسبت دادن شکست به عوامل غیرقابل کنترل، موجب دل‌سردی ما می‌شود و در نتیجه انگیزه کمی برای جبران آن خواهیم داشت - درست است.

گزینه ۳: نادرست است؛ نسبت دادن شکست به عوامل پایدار باعث یأس و دل‌سردی فرد برای شرکت در مسابقات بعدی می‌شود - درست است.

گزینه ۴: درست است؛ قرعه‌کشی یک حالت تصادفی است و حالت ثابت نداشته و در اختیار ما نیست، پس یک عامل بیرونی، ناپایدار و غیرقابل کنترل است و اشتباهات داوری هم عاملی بیرونی، ناپایدار و غیرقابل کنترل است - نادرست است؛ باور به دو شکل مثبت (باورهای مثبت و سازنده) و منفی (باورهای منفی و غلط) بر رفتار اثر می‌گذارد.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۳ و ۱۷۵)

گزینه ۳-۶۷

(سیدآرش مرتضایی‌فر)

مؤلفه‌های مذکور به ترتیب مربوط به ابعاد «نظام حقوقی خانواده»، «تشکیل خانواده» و «اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن» هستند.

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۱۸)

گزینه ۴-۶۸

(کتاب آبی پیمان‌های)

- نظام فرهنگی، عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را نیز تأمین می‌کند. در یک جهان اجتماعی، نظام سیاسی نمی‌تواند مستقل از نظام‌های دیگر مانند نظام فرهنگی، اقتصادی و ... باشد؛ بلکه در تعامل با آن‌ها قرار می‌گیرد.

- مقبولیت و مشروعیت حقیقی می‌توانند با هم باشند و در برخی موارد نیز جدا از یکدیگر باشند. جایی که قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از قانون نیز با رضایت و میل همراه باشد، اقتدار و قدرت هم مشروعیت حقیقی دارد و هم مقبولیت.

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۲۵ تا ۱۲۸)

گزینه ۴-۶۹

(مهم‌مهری یعقوبی)

شیوه حکومت	براساس فضیلت	براساس خواست و میل افراد
تعداد حاکمان		
فرد	موناشرشی	تیرانی (استبدادی)
اقلیت	آریستوکراسی	الگاریشی
اکثریت	پولیتری (جمهوری)	دموکراسی

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۲۹)

گزینه ۳-۷۰

(امیرمهری افشار)

اگر سرمایه‌های نفتی به‌درستی استفاده نشود، می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن به قیمت و درآمد نفتی وابسته است. چنین اقتصادی از آن جهت که درآمد هنگفت و بدون زحمتی ایجاد می‌کند، باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است؛ دولت بزرگی به وجود می‌آید که می‌کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد و حتی هزینه‌های آموزش و بهداشت را که در بیشتر نقاط دنیا از محل مالیات‌ها پرداخت می‌شود، به کمک درآمدهای نفتی تأمین کند.

تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل‌گرایی و غلبه فرهنگ مصرفی از معضلاتی است که اقتصاد ما با آن دست به گریبان است.

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۳۹ و ۱۴۰)

۷۳- گزینه «۳»

(هانا احمدزاده)

- حرکت در مسیر دستیابی به هدف، نوعی موفقیت تلقی می‌شود؛ در نتیجه فرد تحت تأثیر موانع زود گذر و عواملی همچون خستگی قرار نمی‌گیرد.

- شناخت ما همچون نظام قاعده‌مندی است که بین عناصر آن پیوندهای بسیاری برقرار است و این پیوندها تمایل زیادی به هماهنگی دارند.

- نگرش‌ها پس از شکل‌گیری از ثبات بیشتری برخوردار شده و تابع اصل هماهنگی شناختی هستند؛ یعنی در برابر تغییر مقاومت می‌کنند البته نگرش‌ها در دوران تحصیل دانشگاهی نسبت به دوره کودکی امکان بیشترین تغییر را پیدا می‌کنند.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۶۹، ۱۷۰ و ۱۷۲)

۷۴- گزینه «۲»

(مهمرب میببی)

ادراک کارایی: زمانی است که انتظار داشته باشیم که کارایی لازم را داریم و می‌توانیم از پس کاری بر بیابیم؛ یعنی دانش و مهارت لازم در انجام دادن آن کار را در خود بیابیم. گزینه «۲» مصداق درستی برای این مفهوم نیست، چرا که در این موقعیت ادراک کنترل کاذبی شکل گرفته است و مانع بروز رفتار (تلاش پارسا) شده است.

ادراک کنترل: ما همواره دوست داریم همه چیز مطابق نظر ما و تحت اختیار ما باشد و با انجام دادن رفتارهای گوناگون سعی می‌کنیم محیط را در کنترل خود بگیریم. گزینه «۱» مصداق درست این مفهوم است.

ادراک کنترل و کارایی باید سازنده باشد؛ یعنی با شواهد محیطی، هماهنگی لازم را داشته باشد، زیرا در صورت ناهماهنگی، نوعی ادراک کنترل و کارایی کاذب ایجاد می‌شود که مانع بروز رفتار است. گزینه‌های «۳» و «۴» مصداق مناسبی برای این مفهوم هستند.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۷۲ و ۱۷۴)

۷۵- گزینه «۴»

(مهمرب میببی)

عبارت موجود در گزینه «۱»: درست است؛ مهشید می‌داند نتیجه به دست آمده ارتباطی با تلاشش ندارد؛ بنابراین دچار درماندگی آموخته‌شده می‌شود.

عبارت موجود در گزینه «۲»: درست است؛ نتیجه اسناد مهشید، تلاش و کوشش بیشتر برای کسب نتیجه بهتر نیست. چرا که اسناد او ثابت و غیرقابل کنترل است.

عبارت موجود در گزینه «۳»: درست است؛ اسناد مهشید درونی، ثابت و غیرقابل کنترل است.

عبارت موجود در گزینه «۴»: نادرست است؛ در درماندگی آموخته‌شده، فرد بین تلاش و نتیجه آن رابطه‌ای نمی‌بیند.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۷۴ تا ۱۸۰)

۷۶- گزینه «۴»

(مهمرب میببی)

عبارت «الف»: اگر از شما بخواهند سبک زندگی خود را توصیف کنید، چه خواهید گفت؟ آیا سبک زندگی شما عبارت است از توضیح درباره ساعت‌های خواب و بیداری، نوع فعالیت و تغذیه شما؟ ممکن است از شما بپرسند، معمولاً صبح چه ساعتی از خواب بیدار می‌شوید؟ صبحانه چه می‌خورید؟ از همه مهمتر چه میزان از ساعات شبانه‌روز را به اندیشیدن اختصاص می‌دهید؟

عبارت «ب»: همه افراد نیاز به رژیم‌های غذایی خاص سن و جنس خودشان را دارند و به تناسب رشد، نوع رژیم غذایی افراد تغییر می‌کند.

عبارت «ج»: هنگام فشار روانی، شخص یک رویداد یا یک موقعیت را به صورت فشارآور و فراتر از توانایی خود، ارزیابی می‌کند و سلامتی خود را در خطر می‌بیند.

عبارت «د»: تپش قلب مربوط به علامت جسمانی، فراموشی مربوط به علامت شناختی، پرخاشگری مربوط به علامت رفتاری و ناامیدی مربوط به علامت هیجانی فشار روانی است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۶ و ۱۹۷)

۷۷- گزینه «۲»

(مهمرب میببی)

- اینکه استرس مزمن باعث می‌شود افراد دچار زخم معده شوند، اشاره به نقش متغیر روان‌شناختی به عنوان عامل ایجاد بیماری جسمانی دارد. (رد گزینه ۱)

- اینکه بعضی از بیماران پس از سکته مغزی، دچار افسردگی می‌شوند، مربوط به متغیر روان‌شناختی در نقش پیامد بیماری‌های جسمانی است. (رد گزینه ۳)

- فردی که رژیم غذایی متعادل دارد، به طور منظم ورزش می‌کند، و از سلامت روانی برخوردار است، شیوه زندگی کاملاً سالم دارد. (رد گزینه ۴)

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۸۹ و ۱۹۱)

۷۸- گزینه «۴»

(همیدرضا توکلی)

موقعیت اول: دریافت راهنمایی از مشاور اقتصادی به جهت کاهش فشار روانی، به راه مشورت و راهنمایی گرفتن اشاره دارد.

موقعیت دوم: روشی که سارا به کار برده، جزء روش‌های اکتشافی حل مسئله است (روش خرد کردن).

موقعیت سوم: میلاد با استفاده از حس شوخ‌طبعی و طنز، سعی می‌کند تا به فشار روانی توجه نکند.

موقعیت چهارم: وی از تجربه گذشته یا اثر انتقال استفاده کرده که در واقع مربوط به استفاده از مهارت حل مسئله است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۹۹ و ۲۰۰)

۷۹- گزینه «۲»

(همیدرضا توکلی)

وضعیتی که مهسا در آن قرار دارد، «منفعل‌بودن» است. وی در این مقابله ناکارآمد، دست از فعالیت بر می‌دارد و برای از بین بردن فشار روانی، تلاش نمی‌کند.

گزینه «۱» به در انتظار معجزه بودن، گزینه «۳» به انجام دادن رفتارهای تکانشی و گزینه «۴» به استفاده از داروهای شیمیایی و دخانیات اشاره دارد؛ که هیچ‌کدام با موقعیت ذکر شده ارتباطی ندارند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۲۰۲ و ۲۰۳)

۸۰- گزینه «۴»

(هانا احمدزاده)

یکی از راه‌های تأثیر مذهب بر سلامتی، غیرمستقیم است؛ یعنی اعتقادات مذهبی باعث می‌شوند افراد سبک زندگی سالم‌تری در پیش بگیرند و در گزینه «۴» به تأثیر سبک زندگی (انجام ورزش روزانه، تغذیه سالم و...) بر سلامتی افراد اشاره دارد که بیانگر تأثیر مذهب بر سلامت از راه غیرمستقیم است.

گزینه «۱»: درست می‌باشد و فردی را نشان می‌دهد که به واسطه مذهب از رفتارهای پرخطر دوری می‌کند.

گزینه‌های «۲» و «۳»: درست هستند و به این اشاره دارند که مذهب و باورهای دینی موجب کاهش فشار روانی می‌شوند (گزینه ۲) و توصیه‌های دینی مثل عبادت باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شوند (گزینه ۳).

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۲۰۴)

عربی زبان قرآن (۲)

۸۱- گزینه ۲»

(مصطفی قریمی فرد)

«لَمْ يُفَرِّقُوا» (لم + مضارع: ماضی ساده یا نقلی منفی): جدایی نیفکنده‌اند (رد گزینه ۱) / «بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ»: میان هیچ‌یک از آنان (رد گزینه ۳) / «أَوَّلُكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ»: به آن‌ها عطا خواهد کرد (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «أُجُورَهُمْ»: مزدهایشان، پاداش‌هایشان (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

تکته مهم درسی:

غالباً وقتی قبل از کلمه «أحد» فعل منفی می‌آید، «أحد» به صورت «هیچ کسی» ترجمه می‌شود.

(ترجمه)

۸۲- گزینه ۲»

(ابوطالب درانی)

«لِيَتَرَكَ»: باید رها سازد (رد گزینه ۱) / «خِصَالَهُ الْقَبِيحَةَ»: خصلت‌های زشتش / «لِكَيْ لَا يُضَيِّعَ وَقْتَهُ»: برای اینکه وقتش تباه نشود («وقت» فاعل است). (رد سایر گزینه‌ها) / «بَيْنَ الْجَهْلَانِ»: بین جاهلان (نادانان) (رد گزینه ۴) / «لَا تُحْتَقَرُ نَفْسُهُ»: نفسش خوار نگردد (رد سایر گزینه‌ها) / «بَيْنَ الْأَصْفِيَاءِ»: میان برگزیدگان

تکته مهم درسی:

نوع «لام» در فعل «لِيَتَرَكَ» امر غایب است. دقت کنید حرکت ساکن در پایان فعل، به این دلیل که به اسم «ال» دار وصل شده است، برای راحتی تلفظ، به کسره تبدیل شده است.

(ترجمه)

۸۳- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

«كَيْفَ يُمَكِّنُ»: چگونه امکان دارد (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أَنْ تُصَبِّحَ»: که بشود (رد گزینه ۳) / «كَانَتْ قَدْ أُصِيبَتْ»: دچار شده بود (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «مُنْذَ»: از، از زمان (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «طُفُولَتِهَا»: کودکی‌اش (رد گزینه ۴)

(ترجمه)

۸۴- گزینه ۴»

(علی مفسر زاده)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «لَنْتَعَلَّمَ»: برای اینکه یاد بگیریم (با توجه به اینکه آخر فعل مضارع در ترکیب «لَ + مضارع» منصوب شده است، حرف «لَ» معنی «تا، برای اینکه» می‌دهد).

گزینه ۲: «لَا يَنْصُرُ»: نباید کمک کند / کمک نکند (ترکیب «لا + مضارع مجزوم» معنای نهی دارد).

گزینه ۳: «لِلْمُحَاضِرَاتِ الَّتِي كُنْتُ أَلْقَاهَا»: سخنرانی‌هایی که می‌کردم (ساختار «کان + فعل مضارع» به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شود).

(ترجمه)

۸۵- گزینه ۳»

(افشین کریمیان فرد)

«هنگامی که پدرم ... دید»: لَمَّا (عندما) شاهد آبی (والدی) (رد سایر گزینه‌ها) / «دوست قدیمی‌اش»: صَدِيقُهُ الْقَدِيمُ (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «گفت»: قَالَ / «فقر شده است»: أَصْبَحَ فَقِيرًا (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «هیچ ثروتی ندارد»: لَا ثَرَوَةً لَهُ (ضمیر «ه» در «له» به اسم مذکر (صدیق) برمی‌گردد). (رد گزینه ۱) همچنین در گزینه‌های ۲ و ۴، «و هو» اضافی است.

(ترجمه)

۸۶- گزینه ۳»

(ممبر رضا قانر امینی - اصفهان)

در این گزینه، همانند آیه شریفه در صورت سؤال، به این نکته اشاره شده است که خداوند توبه را از بندگانش می‌پذیرد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مفهوم بیت: خداوند، دانای نهان‌ها و یاری‌رسان ناتوانان است. گزینه ۲: «بیت به شکستن توبه و اثر نداشتن آن توبه در رفتارهای انسان اشاره دارد.

گزینه ۴: «مفهوم بیت: از انسان خطا سر می‌زند و انسان جایز الخطا است. (مفهوم)

۸۷- گزینه ۱»

(سید ممد علی مرتضوی)

«الشَّائِمِ» اسم فاعل بر وزن «فَاعِلٍ» است، پس با حرکت کسره زیر حرف «ت» صحیح است.

(فبسط مرکبات)

۸۸- گزینه ۲»

(مرتضی کاظم شیروردی)

فعل «لَا تَبْأَسْ» می‌تواند نفی یا نهی ترجمه شود:

ترجمه نفی: (او) از تلاش ناامید نمی‌شود حتی اگر شرایط دشوار باشد.

ترجمه نهی: از تلاش ناامید نشو حتی اگر شرایط دشوار باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «لَا يَسْتَمِعُ»: فعل نفی است.

ترجمه: دل اندوهگین می‌شود وقتی انسان به نصیحت گوش نمی‌دهد.

گزینه ۳: «لَا يَعْلَمُ»: فعل نفی است.

ترجمه: همانا نادان زیان درو می‌کند، چون پیامد کارهایش را نمی‌داند.

گزینه ۴: «حذف نون در فعل «لَا تَرْسَلُوا» نشانه نهی است، زیرا در فعل نفی، «نون» حذف نمی‌شود.

(قواعد فعل)

۸۹- گزینه ۲»

(ممبر رضا قانر امینی - اصفهان)

در گزینه ۲ «خبر «كَانَ» و «عُقْلَاءَ» و از نوع اسم است، در حالی که در سایر گزینه‌ها خبر «كَانَ» از نوع جمله فعلیه است:

«سَمِعُوا، قَدْ نَطَقُوا، يُسَاعِدُ»

تکات مهم درسی:

خبر افعال ناقصه، کلمه یا کلماتی است که معنای اسم افعال ناقصه را کامل می‌کند. خبر معمولاً به صورت یک اسم، یک فعل یا یک جار و مجرور ظاهر می‌شود.

دقت کنید ممکن است میان اسم افعال ناقصه و خبرشان فاصله بیفتد.

(انواع جملات)

۹۰- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

وقتی افعال ناقصه (کان، صار، لیس و اُصْبَح) بر سر جمله اسمیه می‌آیند، خبر را منصوب می‌کنند، بنابراین در گزینه «۳»، «قادران» به عنوان خبر «کان»، باید منصوب شود و شکل صحیح آن «قادرین» است.

(انواع هملات)

عربی، زبان قرآن (۳)

۹۱- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

«هل»: آیا (رد گزینه «۳») / «یظنُّ»: گمان می‌کند (رد گزینه‌های ۳ و «۴») / «بعض النَّاسِ»: برخی مردم (رد گزینه «۱») / «قد خُلِقُوا»: (فعل ماضی مجهول) آفریده شده‌اند (رد گزینه «۴») / «من الذَّهَبِ»: از طلا / «إنَّ» قطعاً، همانا / «النَّاسِ»: مردم (رد گزینه‌های ۱ و ۳)؛ «همگی» و «همه» اضافی است. / «لَمْ و لَأَبْ»: از یک مادر و پدر هستند (رد گزینه «۴»)

(ترجمه، بر اساس امتحان نهایی شهریور ۱۴۰۱)

۹۲- گزینه ۴»

(ابواب درانی)

«لَا تُمِيتُوا الْقُلُوبَ»: قلب‌ها (دل‌ها) را نمیرانید (رد گزینه «۲») / «بَكْثَرِ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ»: با زیادی غذا (خوراک) و نوشیدنی (رد گزینه‌های ۱ و «۲») / «فَإِنَّ الْقَلْبَ يَمُوتُ»: پس قطعاً (زیرا) دل (قلب) می‌میرد (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «كَالزَّرْعِ»: همچون کِشت (رد سایر گزینه‌ها) / «إِذَا»: هرگاه، وقتی (رد گزینه «۳») / «كَثُرَ عَلَيْهِ الْمَاءُ»: آب بر آن زیاد شود

(ترجمه)

۹۳- گزینه ۳»

(ولی بربری - ابهر)

«الْحَضَاتِ الصَّعْبَةِ لِحَيَاتِي»: لحظات دشوار زندگیم (رد گزینه‌های ۱ و «۴») / «خالصاً»: خالصانه (رد گزینه «۴») / «رَبِّي الْعَظِيمِ»: پروردگار بزرگم (رد گزینه «۲») / «لَيْتَ ... لَمْ يُحْمَلْنِي» (لَيتَ + ماضی ← ماضی استمراری یا ماضی بعید؛ دقت کنید «لَمْ يُحْمَلْنِي» معنای ماضی دارد، چون «لَمْ» بر سرش آمده است): کاش بر من تحمیل نمی‌کرد، کاش بر من تحمیل نکرده بود (رد گزینه «۲») / «لَا طَاقَةَ لِي» (لَای نفی جنس): هیچ توانی ندارم (رد گزینه‌های ۱ و «۴»)

(ترجمه)

۹۴- گزینه ۱»

(مهمبرضا سوری - نهاوند)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «أَفْوَاحَ»: دهان‌ها / «يَكْتُمُونَ»: پنهان می‌کنند
گزینه «۳»: «يَعْلَمُونَ»: بدانند (لَيتَ + مضارع ← مضارع التزامی)
گزینه «۴»: «لَا تَجْتَمِعُ»: نباید جمع شود (با توجه به علامت جزم در آخر فعل، معنای نهی دارد) / «أَبْدَأُ» به معنی «هرگز، هیچ‌گاه» هم ترجمه نشده است.

(ترجمه)

۹۵- گزینه ۱»

(آرمین ساعدیناه)

«تکالیفی که»: الواجبات الَّتِي (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «مَعْلَمٌ عَزِيزٌ»: معلمی عزیز، معلمی عزیز (رد گزینه‌های ۲ و «۴») / «أَزْ مِنْ خَوَاسِثِهِ» بود: کانت قد طَلَبْتُ مَنِّي، کان قد طلب منی (رد گزینه‌های ۲ و «۴») / «ننوشتم»: لم أَكْتُبْ، ما كُتِبْتُ (رد گزینه «۳»)

(ترجمه)

۹۶- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

گزینه «۳» می‌گوید: «ای کسی که از روی نادانی به اصل و نسب افتخار می‌کنی / مردم فقط از یک مادر و پدر هستند» که با بیت صورت سؤال مطابقت دارد.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با دهان‌هایشان می‌گویند آنچه را که در دل‌هایشان نیست.

گزینه «۲»: داروی تو در توست و نمی‌بینی / و درد تو از توست و احساس نمی‌کنی

گزینه «۴»: بی‌شک افتخار ورزیدن به اصل و نسب، پسندیده است.

(مفهوم)

۹۷- گزینه ۲»

(مهمبرضا قانر امینی - اصفهان)

در این گزینه، «يَقَاتِلُونَ» نادرست است و باید به جای آن، «يَقَاتِلُونَ» بیاید؛ زیرا فعل مضارع معلوم و ثلاثی مزید از باب «مُفَاعَلَةٌ» است.

تکات مهم درسی:

در تست‌های ضبط حرکات، باید به حرکات حروف میانی کلمات دقت کنیم.

(ضبط حرکات)

۹۸- گزینه ۳»

(امسان کلاته عربی)

«أَنْ» که بر سر فعل مضارع آمده است، از حروف مشبّهة بالفعل نیست.

در سایر گزینه‌ها «إِنَّ، لَيتَ و كَأَنَّ» همگی از حروف مشبّهة بالفعل هستند.

(انواع هملات)

۹۹- گزینه ۲»

(رضا راشدرضا)

در این گزینه، «لَا»ی نفی جنس نیامده است. «لَا»ی موجود در جمله از نوع عطف است. (ترجمه عبارت: من دوست باوفایی دارم نه دوستی منافق).

(انواع هملات)

۱۰۰- گزینه ۴»

(امسان کلاته عربی)

باتوجه به قواعد «لَا»ی نفی جنس، جاهای خالی را تکمیل می‌کنیم.

اسم «لَا»ی نفی جنس، «ال» نمی‌گیرد (رد گزینه‌های ۱ و ۲)، همچنین خبر «لَا»ی نفی جنس همیشه مرفوع می‌آید (رد گزینه «۳»).

تکات مهم درسی:

۱) اسم «لَا»ی نفی جنس، همیشه علامت فتحه می‌گیرد، «ال» و «تنوین» هم نمی‌گیرد.

۲) خبر «لَا»ی نفی جنس همواره مرفوع می‌آید.

(انواع هملات)

عربی زبان قرآن (۱)

۱۰۱- گزینه ۲»

(پیروز وپان - گنبد)

«يَقْبَلُ»: می‌پذیرد، قبول می‌کند / «التَّوْبَةُ عَنْ عِبَادَةٍ»: توبه را از بندگانش (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «يَعْفُو عَنْ السَّيِّئَاتِ»: از بدی‌ها را می‌گذرد، گناهان را می‌بخشد (رد گزینه «۴») / «يَعْلَمُ»: می‌داند (رد گزینه‌های ۳ و «۴») / «تَفْعَلُونَ»: انجام می‌دهید (رد گزینه‌های ۱ و «۴»)

(ترجمه)

۱۰۲- گزینه «۳»

(مصدر کرمی نیا - رخصتبان)

«إِذَا»: هرگاه، اگر / «قُرئَ»: خوانده شود (فعل ماضی مجهول است که به خاطر قرار گرفتن در اسلوب شرط، به صورت مضارع ترجمه شده است). (رد گزینه «۴») / «استمع المؤمن»: مؤمن گوش فرا می‌دهد (رد گزینه «۲») / «إِليه»: به آن (رد گزینه «۱») / «حَتَّى يُرْحَمَ»: تا مورد رحمت قرار گیرد (فعل مضارع مجهول) (رد گزینه‌های «۲» و «۴») / «زمانی» در گزینه «۱» هم اضافی است.

(ترجمه)

۱۰۳- گزینه «۴»

(مصطفی قریمی فرور)

«هل كنت تعلمین»: آیا می‌دانستی (کان + مضارع ← ماضی استمراری / فعل از صیغه مفرد مؤنث مخاطب است) (رد گزینه‌های «۱» و «۲») / «مثل العديد من»: مانند (همچون، مثل) بسیاری از / «اللبونات الأخرى» (موصوف و صفت): پستانداران دیگر (رد گزینه «۳») / «تُرَضَّع»: (در این جمله) شیر می‌دهند / «صغارها»: بچه‌هایشان (رد گزینه «۳») / «تَتَكَلَّمُ معها»: با آن‌ها صحبت می‌کنند، با آن‌ها حرف می‌زنند / «أصغرها»: کوچک‌ترین آن‌ها / «یبلغ طوله»: طولش می‌رسد / «إلى متر واحد»: به یک متر / «وزنه»: وزنش / «أقل من خمسين كيلوغراماً»: کمتر از ۵۰ کیلوگرم

(ترجمه)

۱۰۴- گزینه «۳»

(مسین رضایی)

ترجمه صحیح عبارت: سپس به ساحل آورده شدم و هنگامی که چشمم باز شد، (فعل‌های جمله مجهول هستند و باید مجهول ترجمه شوند).

(ترجمه)

۱۰۵- گزینه «۳»

(ممد رضا قائم امینی - اصفهان)

«بر شما لازم است که بشناسید»: عَلَيكُمْ بِالتَّعَرُّفِ عَلَيَّ، عَلَيكُمْ بِمَعْرِفَةِ (رد گزینه‌های «۲» و «۴») / «بزرگ‌ترین»: أَكْبَرُ / «کشورها»: الدُّوَل (رد گزینه «۱») / «صادرکننده نفت»: الْمُصَدِّرَةُ لِلنَّفْطِ (رد گزینه‌های «۱» و «۴») / «موفق‌ترین آن‌ها»: أَنْجَحَهَا (رد گزینه «۱») / «در کشیدن»: فِي مَدِّ / «لوله‌ها»: الْأَنْبَابِ (رد گزینه‌های «۲» و «۴»)

تکات مهم درسی:

هرگاه حرف «عَلَى» در ابتدای جمله بیاید، معمولاً به معنای «باید، لازم است» ترجمه می‌شود؛

مثال: «عَلَيكُمْ بِمَعْرِفَةِ: بر شما لازم است که بشناسید / شما باید بشناسید»

(ترجمه)

۱۰۶- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

ترجمه: و کافر می‌گوید ای کاش من خاک بودم. (زیرا او افسوس می‌خورد) این آیه ربطی به عزت و سرافرازی ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شرف و بزرگی انسان به دانش و ادب است.
گزینه «۲»: پروردگار مرا به مدارا کردن با مردم فرمان داده است.
گزینه «۴»: همنشین درستکار بهتر از تنهایی است.

(مفهوم)

۱۰۷- گزینه «۲»

(آرمین ساعرنپناه)

ترجمه عبارت: «بزارهایی برای انتقال نفت از طریق سرازیری‌ها به کار گرفته می‌شود.»

با توجه به معنای عبارت و مرفوع بودن «آلات»، فعل «تستخدام» مجهول است و باید به شکل «تُستَخدَم» بیاید.

«الْمُنَحدرات» (سرازیری‌ها) نیز با فتحه «د»، به صورت «الْمُنَحدرات»، صحیح است.

(فیبط حرکات)

۱۰۸- گزینه «۴»

(امیرمسین شکوری)

ترجمه صورت سؤال: عبارتی را مشخص کن که مخاطب، فاعل آن را می‌شناسد؛ به عبارت دیگر، باید دنبال فعل معلوم بگردیم. در گزینه «۴»، فعل «زَرَعَ» یک فعل معلوم است که «تلك» مفعول و «فَلَّاح» فاعل آن است. ترجمه عبارت: کشاورز پیری آن درختان را برای بهبود هوای شهر در خیابان‌ها کاشت.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در این گزینه «أُكْتَشِفَ» فعل مجهول و «النَّفْط» نایب فاعل آن است. ترجمه عبارت: نفت قبل از قرن‌های بسیاری، در بعضی از سرزمین‌ها در دل زمین کشف شد.

گزینه «۲»: «يُعَرَّفُ» در این جمله فعل مجهول و «هذا» نایب فاعل آن است. ترجمه عبارت: در کارخانه ما، این جوان با اخلاق به اخلاق خویش و رفتار شایسته‌اش شناخته می‌شود.

گزینه «۳»: در این جمله «تَغَسَّلَ» فعل مجهول و «مَلَابِس» نایب فاعل آن است. ترجمه عبارت: لباس‌های ورزشی صبح هر روز، قبل از آغاز مسابقات ورزشی شسته می‌شوند.

(انواع هملاط)

۱۰۹- گزینه «۳»

(کتاب تاک - کنگور سراسری ۱۴۰۰)

فعل امر «يَتَنَّى» دارای نون وقایه نیست و «نون» جزء حروف اصلی فعل است (ب ی ن).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «أُرْسَلَتَنِي» دارای نون وقایه است. حروف اصلی: «ر س ل»

گزینه «۲»: «أُعْجِنِي» دارای نون وقایه است. حروف اصلی: «ع ج ب»

گزینه «۴»: «بَعْدَتَنِي» دارای نون وقایه است. حروف اصلی: «ب ع د»

(قواعد فعل)

۱۱۰- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم شیرووری)

در عبارت گزینه «۲»، سه حرف جر وجود دارد که به ترتیب عبارت‌اند از: غن، ب، فی. دقت کنید «مَعَ» حرف جر نیست، بلکه یک اسم است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «كسر» فعل مجهول و «الرَّجَاةُ» نائب فاعل و مرفوع است.

گزینه «۳»: ترجمه عبارت: دانش‌آموز در مدرسه نشست... حرف «ب» در «بالمدرسة» به معنای «فی» در است.

گزینه «۴»: «مَنَى» تشکیل شده است از: مِن + نون وقایه + ضمیر ی.

(انواع هملاط)

تاریخ (۲)

۱۱۱- گزینه ۳»

(آیدرا فتح‌زاده)

الف) شاه عباس اول در ۴۲ سال زمامداری با اقدامات خردمندانه و بهره‌گیری از مشاوران آگاه، ایران را به یکی از کانون‌های بزرگ سیاسی و اقتصادی جهان آن روز تبدیل کرد.

د) شاه عباس اول به دلایل سیاسی، نظامی و اقتصادی، پایتخت را از قزوین به اصفهان منتقل کرد و با استفاده از اصول مهندسی و شهرسازی، این شهر را به یکی از زیباترین و آبادترین شهرهای جهان تبدیل کرد.

(تاریخ (۲)، تهولات سیاسی و اقتصادی ایران در دوره صفوی، صفحه‌های ۱۳۷، ۱۴۰ تا ۱۴۳)

۱۱۲- گزینه ۳»

(مهمرمهری یعقوبی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» هنر نگارگری در دوره شاه عباس اول به اوج شکوفایی خود رسید.

گزینه ۲» شاه اسماعیل با فتح هرات، کمال الدین بهزاد، یکی از نوابغ هنر نقاشی دربار تیموری را با خود به تبریز برد و به ریاست کتابخانه دربار تبریز منصوب کرد.

گزینه ۴» فرش اردبیل که به سفارش شاه تهماسب اول برای پیشکش به مقبره شیخ صفی الدین اردبیلی، توسط هنرمندان کاشانی بافته شده است، یکی از شاهکارهای هنری جهان به شمار می‌رود.

(تاریخ (۲)، فرهنگ و تمدن در عصر صفوی، صفحه‌های ۱۳۹، ۱۵۴ و ۱۵۵)

۱۱۳- گزینه ۴»

(علیرضا پدرا)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» سرف‌ها همانند برده قابل خرید و فروش نبودند.

گزینه ۲» برخی از سرف‌ها کشاورزان آزادی بودند که به دلیل بدهی خود، سرف شده بودند.

گزینه ۳» برخی از سرف‌ها، خودشان زمین‌هایی داشتند.

(تاریخ (۲)، قرون وسطا، صفحه ۱۶۵)

۱۱۴- گزینه ۳»

(فاطمه عزیزی)

بررسی عبارت:

الف) یکی از وجوه مهم تفکر رنسانس که ریشه در فرهنگ یونان باستان داشت، حرمت نهادن به اعتبار و ارزش انسان و تصدیق استعداد و توانایی‌های او بود، که از آن به‌عنوان اومانیزم یا انسان‌گرایی تعبیر می‌شود.

ب) با گسترش شهرها و رشد تجارت، مشاغل و حرفه‌های گوناگونی شکل گرفت و گروه جدیدی از شهرنشینان ثروتمند شامل بازرگانان، بانکداران و صاحبان صنایع سر برآوردند که به آن‌ها «بورژوا» می‌گفتند. آنان با ایجاد انجمن‌ها و شوراهای مختلف نقش مؤثری در اداره امور شهرها به عهده‌گرفتند. بورژواها نگرش و علایق متفاوتی با فئودال‌ها و شوالیه‌ها داشتند؛ همچنین آنان اهمیت و ارزش فراوانی برای علم، فرهنگ و هنر قائل بودند و در ترویج آن‌ها می‌کوشیدند.

ج) رنسانس به معنای نوزایی و تجدید حیات است و از نظر تاریخی به دگرگونی‌های فکری و فرهنگی گفته می‌شود که به منظور احیای فرهنگ یونان و روم باستان، از ایتالیا آغاز شد و به تدریج در بخش‌های دیگر اروپا گسترش یافت. (سده‌های ۱۴ تا ۱۷ میلادی)

(تاریخ (۲)، رنسانس و عصر مدرن، صفحه‌های ۱۷۳، ۱۷۴ و ۱۷۶)

۱۱۵- گزینه ۴»

(مریم فسروی دهنوی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) شاهان و فرمانروایان، کلیسا را از دخالت در امور سیاسی منع می‌کردند.

ب) این عبارت، عقیده مارتین لوتر است و غالب کلیسائیان عقیده‌ای خلاف این داشتند.

(تاریخ (۲)، رنسانس و عصر مدرن، صفحه‌های ۱۸۴ و ۱۸۵)

تاریخ ایران و جهان (۱)

۱۱۶- گزینه ۴»

(مهمرمهری یعقوبی)

اقوام و طایفه‌های صحراگرد و دامدار آریایی هنگام ورود به ایران، اطلاع چندانی از روش‌ها و فنون کشاورزی و صنعت نداشتند. آنان در نتیجه تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین‌النهرین، کم‌کم با شیوه زندگی روستایی و شهری آشنا شدند و به یک‌جانشینی و کشاورزی روی آوردند.

در عصر باستان بر اثر گسترش راه‌ها و توسعه تجارت، کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو پهن‌اور سلسله‌های ایران، معمول شد.

تکته مهم درسی:

آموزه‌های زرتشت با تشویق مردم به کشت‌وکار، تأثیر بسزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبانی به زندگی بر کشاورزی داشت.

(تاریخ (۱)، اقتصاد و معیشت، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۲۰)

۱۱۷- گزینه ۳»

(فاطمه امیری)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ج) در دوران فروانرویایی ساسانیان، همگام با توسعه شهرنشینی صنعت نیز رشد کرد و کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد.

د) پیمان‌ها یا کیل در زندگی اقتصادی دوران هخامنشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود، در آن زمان میزان و مقدار خوراکی را با پیمان‌ها تعیین می‌کردند.

(تاریخ (۱)، اقتصاد و معیشت، صفحه‌های ۱۲۳ و ۱۲۴)

۱۱۸- گزینه ۴»

(پرواز پیلیدیان)

تشریح عبارت‌ها:

الف) در دوران سلوکیان و اشکانیان، خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا ستایش می‌شدند.

۱۲۲- گزینه ۱»

(علیرضا پدرام)

«مرز میان کره شمالی و کره جنوبی» و «مرزهای قاره آفریقا توسط استعمارگران» هر دو از مرزهای تحمیلی هستند.

«مرز میان هند و پاکستان» از نوع تطبیقی و «مرز میان کانادا و آلاسکا» از نوع پیشتاز (قبل از سکونت) است.

(جغرافیا (۲)، کشور، یک ناهیه سیاسی، صفحه‌های ۱۳۳ و ۱۳۴)

۱۲۳- گزینه ۳»

(علیرضا پدرام)

نظام سیاسی استرالیا، فدرال است، پس با توضیح «ب» مطابقت دارد؛ اما عراق نظام سیاسی ترکیبی دارد و برخی مناطق، به صورت مستقل عمل می‌کنند، یعنی با توضیح «الف» مطابقت دارند.

(جغرافیا (۲)، کشور، یک ناهیه سیاسی، صفحه‌های ۱۳۹ و ۱۴۰)

۱۲۴- گزینه ۲»

(پرواز پیللیان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «نظریه فضای حیاتی در قرن نوزدهم مطرح شد.

گزینه ۳: داشتن تجارت دریایی نیرومند شرط قدرت دریایی از نظر ماهان است که در نتیجه نمی‌تواند مربوط به انگلستان باشد.

گزینه ۴: در دیدگاه مکیندر، اوراسیا همان قلعه یا دژ جهان است و هارتلند بخش مرکزی آن است. در نتیجه عدم دسترسی به دژ جهان به معنای عدم دسترسی به هارتلند است.

(جغرافیا (۲)، ژئوپلیتیک، صفحه‌های ۱۴۴ تا ۱۴۶)

۱۲۵- گزینه ۱»

(محمدمهدی یعقوبی)

منابع انرژی و معدنی همچون نفت و گاز، کانی‌های فلزی چون مس، روی و آهن در صنعت و امور نظامی کاربرد دارند. داشتن این منابع به تنهایی منشأ قدرت نیست. اگر این منابع در کشوری در جهت توسعه صنایع قرار بگیرند، (مانند چین و برزیل) در قدرت آن کشور مؤثرند.

نواحی کوهستانی از نظر دفاعی نقش مثبتی دارند.

(جغرافیا (۲)، ژئوپلیتیک، صفحه‌های ۱۵۰ و ۱۵۲)

جغرافیای ایران

۱۲۶- گزینه ۴»

(فاطمه امیری)

تصویر مربوط به شهر همدان با شکل شعاعی (ستاره‌ای) است.

مثال شهر خطی در ایران، بوشهر را می‌توان ذکر کرد.

(جغرافیای ایران، سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۸۹)

۱۲۷- گزینه ۴»

(محمدمهدی یعقوبی)

سکونتگاه‌های شهری شکل‌های گوناگون دارند. شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوت دارند.

اشکال شهرها عبارت‌اند از: شهرهای شعاعی، شهرهای شطرنجی و شهرهای خطی

(جغرافیای ایران، سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۸۹)

ب) آریاییان مهاجر برای خشنودی خدایان، حیواناتی را قربانی می‌کردند؛ اما دین رسمی ساسانیان زرتشتی بود و زرتشت با قربانی کردن مخالف بود.

ج) پادشاهان هخامنشی مردم را در پیروی از دین خود آزاد می‌گذاشتند؛ اما با رسمیت یافتن دین زرتشتی در دوره ساسانیان برخی گروه‌ها همچون مانویان و مسیحیان با مشکلاتی روبه‌رو شدند.

د) آیین بودایی از آیین‌هایی بود که در دوره اشکانیان به ایران راه یافت. همچنین در دوره ساسانیان نیز آیین مانوی رواج داشت که از ترکیب آموزه‌های زرتشتی، مسیحی و بودایی ایجاد شده بود؛ پس یعنی نشانه‌ای از آیین بودایی هم در دوره ساسانیان وجود داشته است.

(تاریخ (۱)، دین و اعتقادات، صفحه‌های ۱۲۸، ۱۳۱، ۱۳۲ و ۱۳۵)

۱۱۹- گزینه ۳»

(مهم‌رسانی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

گزینه ۱: «بخش اول درست است. - این عبارت مربوط به وضعیت آموزش در دوره ساسانیان است.

گزینه ۲: «برخی داستان‌های شاهنامه مانند داستان «بیژن و منیژه» اصل و ریشه اشکانی دارد. - پیشرفت علمی و فرهنگی ایرانیان در دوره ساسانی، به مراتب بیشتر از دوره‌های قبل بود.

گزینه ۴: «بخش اول درست است. - ایرانیان همواره علاقه‌مند بودند که از دانش و دستاوردهای علمی مردم دیگر سرزمین‌ها استفاده کنند.

(تاریخ (۱)، زبان، علم و آموزش، صفحه‌های ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۱ و ۱۴۲)

۱۲۰- گزینه ۳»

(تابان صیقلی)

الف) ساسانی

تکته: نقشه شهرها در دوره اشکانی و هم در دوره ساسانی، به شکل دایره بوده است. یکی از مثال‌های معروف آن هم معماری شهر همدان است که بازمانده معماری دوره اشکانیان می‌باشد.

ب) هخامنشی

ج) اشکانی

د) ساسانی

تکته مهم درسی:

گچ‌بری و نقاشی دیواری از شباهت‌های معماری داخلی در دوره اشکانی و ساسانی است؛ اما اوج نقاشی دیواری مربوط به دوره اشکانی است.

(تاریخ (۱)، هنر و معماری، صفحه‌های ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۰ و ۱۵۱)

جغرافیا (۲)

۱۲۱- گزینه ۳»

(فرزانه ناظمی)

این منطقه یک ناحیه خودمختار است و گزینه ۳ به درستی ویژگی این منطقه را بیان کرده است و نظارت بر حفظ نظم، مقررات، رعایت حقوق و مسئولیت‌ها مربوط به تنظیم روابط سازه انسانی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «ناحیه خودمختار استقلال محدود دارد.

گزینه ۲: «تعرفه گمرکی در منطقه خودمختار کاهش پیدا نمی‌کند.

گزینه ۴: «این ویژگی مربوط به ناحیه سیاسی فراملی است.

(جغرافیا (۲)، معنا و مفهوم ناهیه سیاسی، صفحه‌های ۱۱۷ و ۱۱۹)

۱۲۸- گزینه «۱»

(فرزانه ناظمی)

در این گزینه، دو نوع عامل هم‌زمان دخیل هستند:

عامل طبیعی: قرار گرفتن شهر انزلی در کنار دریا (جغرافیای طبیعی)
عامل انسانی: استفاده از این موقعیت برای فعالیت‌های تجاری، تخلیه و بارگیری کالا، یعنی تبدیل آن به بندر و مرکز تجارت (عامل انسانی و اقتصادی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: گرچه نقش زیارتگاهی شهر قم مهم است؛ اما این نقش از عامل انسانی، فرهنگی و مذهبی نشأت می‌گیرد. قرارگیری آن در موقعیت خاص جغرافیایی طبیعی نقشی در مذهبی بودن آن ندارد. بنابراین، فقط از یک عامل (انسانی) تأثیر گرفته است.

گزینه «۳»: اینجا تنها عامل انسانی (ساخت کارخانه‌ها و فعالیت صنعتی) در نقش سکونتگاه نقش دارد. هیچ نشانی از تأثیر عامل طبیعی در شکل‌گیری نقش دیده نمی‌شود. پس فاقد ترکیب دوگانه طبیعی و انسانی است.

گزینه «۴»: اینجا موضوع اصلاً به نقش اصلی سکونتگاه مرتبط نیست؛ بلکه به پدیده مهاجرت (شهرگریزی) اشاره دارد و دلیل آن نیز اقتصادی و اجتماعی است. (عامل انسانی). همچنین اصلاً به عوامل طبیعی اشاره‌ای نشده و بحثی از «نقش اصلی سکونتگاه» هم در میان نیست. پس از بحث سؤال دور افتاده است.

(مغرافیای ایران، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌های ۸۵، ۹۲ و ۹۳)

۱۲۹- گزینه «۴»

(مریم فسروی دهنوی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: محدودیت در منابع آب از جمله مشکلات تولیدات زراعی می‌باشد.

گزینه «۲»: اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران، سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است.

گزینه «۳»: اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه نقشی در وابسته بودن کشور به تأمین برخی محصولات زراعی از راه واردات ندارد.

(مغرافیای ایران، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌های ۹۵ و ۹۶)

۱۳۰- گزینه «۴»

(مهم رسانی)

عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است.

(مغرافیای ایران، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه ۱۰۱)

فلسفه یازدهم

۱۳۱- گزینه «۲»

(مهم رضایی‌بغا)

ارسطو انسان را «حیوان ناطق» نامید و معتقد بود قوه نطق و قابلیت حیات مربوط به نفس است، نه بدن. بدن بدون نفس، یک موجود مرده است. مقصود ارسطو از «ناطق» بودن انسان هم صرفاً سخن گفتن او نیست، بلکه مقصود اصلی، قوه تفکر و تعقل است. پس انسان از جهت جنس حیوان بودن، با سایر حیوانات مشترک است، اما ویژگی متمایزکننده او از دیگر حیوانات، ناطق بودن است که مربوط به نفس (امری غیرمادی) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: غریزه انسان کاملاً مشابه حیوانات نیست؛ به علاوه این‌که ادراکات حسی انسان در مقایسه با حیوانات، در بعضی موارد یکسان و در بعضی موارد متفاوت است.

گزینه «۳»: نمی‌توان گفت انسان همه ویژگی‌های حیوانات را یک‌جا دارد.

چرا که بعضی از حیوانات در برخی از حواس از انسان قوی‌تر هستند.

گزینه «۴»: انسان از نظر منطقی با سایر حیوانات متفاوت است، به همین دلیل ارسطو در تعریف انسان، مفهوم «ناطق» را به مفهوم «حیوان» اضافه می‌کند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه ۷۲)

۱۳۲- گزینه «۳»

(امیرمهم قلعه‌کاهی)

ماتریالیست‌ها معتقد بودند «انسان» یک ماشین مادی پیچیده است، نه چیزی فراتر از آن. بنابراین آنها برای انسان اساساً به ساحت‌های دوگانه «نفس» و «بدن» قائل نیستند.

اما دکارت انسان را دارای دو بُعد «نفس» و «بدن» می‌داند. به اعتقاد او، «تنها بدن انسان» ماشینی پیچیده است که به‌طور خودکار فعالیت می‌کند.

دقت کنید که گزینه «۲» نادرست است، زیرا هم ماتریالیست‌ها و هم دکارت بدن انسان را ماشینی پیچیده می‌دانند. تفاوتشان در اینجاست که ماتریالیست‌ها انسان را به همان بدن و بُعد مادی تقلیل می‌دهند، اما دکارت چنین عقیده‌ای ندارد.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۳۳- گزینه «۱»

(مهم کرمی‌نیا - رفسنجان)

نفس انسان در نظر صدرالمآلهین (ملاصدرا) ظرفیتی نامحدود دارد و می‌تواند به هر مرتبه کمالی «در جهان مخلوقات» دست یابد. پس «نامحدودبودن ظرفیت کمال انسان در جهان مخلوقات» گزاره درستی است؛ اما اگر قید «در جهان مخلوقات» را برداریم، باید گفت ظرفیت روح انسان محدودیتی دارد و آن هم اینکه مثلاً به مقام خداوند نمی‌تواند برسد، بلکه «در جهان مخلوقات» ظرفیتش بی‌نهایت است.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۲)، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۱۳۴- گزینه «۴»

(پواد پاکرل - فاروج)

بر اساس حکمت متعالیه، روح چیزی ضمیمه‌شده به بدن نیست، بلکه نتیجه رشد و تکامل جسم و بدن است. اما از دیدگاه ابن‌سینا وقتی بدن دوره جنینی را در رحم مادر گذراند و به مرحله‌ای رسید که صاحب همه اندام‌های بدنی شد، خداوند روح انسانی را به آن عطا می‌کند. بنابراین از نظر ابن‌سینا روح و بدن دو چیز مجزا و منفک از هم هستند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ابن‌سینا هم بر این باور است که روح استعداد کسب علم، دریافتن و پدیدآوردن اخلاق، عشق، معنویت و ... را دارد؛ پس می‌تواند به مراتب عالی‌تر کمال در دنیا برسد.

گزینه «۲»: در دیدگاه حکمت متعالیه حقیقت انسان همان‌گونه که افلاطون و ارسطو و ابن‌سینا گفته‌اند حقیقتی دو بعدی است متشکل از روح و بدن. گزینه «۳»: در دیدگاه حکمت متعالیه و ابن‌سینا روح بعد معنوی و غیرمادی انسان است؛ با این تفاوت که ملاصدرا روح را باطن بدن می‌داند. (فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۲)، صفحه‌های ۷۹، ۸۱ و ۸۲)

۱۳۵- گزینه «۴»

(علی معزی)

سهروردی معتقد است که نفس انسان اگر نورانیت بیشتری کسب کند، حقایق هستی را بهتر رؤیت می‌کند و می‌تواند با کسب شایستگی و لباقت بیشتر، مسیر کمال را طی کند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۲)، صفحه ۸۰)

۱۳۶- گزینه «۴»

(پرگل ریمیمی)

ملاصدرا با نظریه وحدت نفس و بدن معتقد است روح و بدن دو چیز کاملاً جدا نیستند، بلکه روح باطن بدن است و بین آن‌ها وحدت حقیقی برقرار است. یعنی آنچه در بدن ظاهر است، صورت ظاهری همان روح است. گزینه‌های دیگر یا نگاه دوگانه و دکارتی دارند (مثل گزینه‌های ۱ و ۳) یا وحدت را به ظاهر محدود می‌کنند (گزینه «۲»).

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۲)، صفحه ۸۱)

۱۳۷- گزینه «۱»

(مسین آفونری راهنمایی)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ظلم کردن (اخلاقی-) / نقاشی (طبیعی)

گزینه «۲»: داشتن شغل (طبیعی) / استراحت (طبیعی)

گزینه «۳»: تکبر (اخلاقی-) / گذشت (اخلاقی+)

گزینه «۴»: مبارزه با ظلم (اخلاقی+) / تقلب (اخلاقی-)

تله‌نستی:

باید می‌دانستید که کار اخلاقی همان‌طور که می‌تواند مورد تشویق قرار بگیرد و مثبت باشد (مبارزه با ظلم)، می‌تواند مورد سرزنش قرار بگیرد و منفی باشد (ظلم کردن).

به علت اینکه مثال‌های کتاب درسی همه مثبت هستند، شاید این‌طور فکر کنید که همه کارهای اخلاقی مثبت هستند و مورد تشویق قرار می‌گیرند؛ اما این‌طور نیست.

(فلسفه یازدهم، انسان، موبور افلاق‌گرا، صفحه ۸۵)

۱۳۸- گزینه «۴»

(فیروز نژادنهف - تبریز)

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: فعل اخلاقی از منظر افلاطون اعم از سعادت و شقاوت است و ممکن است در جهت سعادت حقیقی یا برخلاف آن باشد.

گزینه «۲»: از نظر افلاطون برآیند خویشنداری قوه شهوت و شجاعت قوه غضب، عدالت است، نه برعکس.

گزینه «۳»: از نظر ارسطو همواره قوای شهوت و غضب در معرض افراط و تفریط هستند، نه فقط در مواردی معدود، و البته عقلی که رشد کرده است می‌تواند مانع این افراط و تفریط شود.

(فلسفه یازدهم، انسان، موبور افلاق‌گرا، صفحه‌های ۸۶ و ۸۷)

۱۳۹- گزینه «۴»

(موسی سپاهی - سراوان)

فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست و تمام کسانی که روح را باور ندارند ریشه‌های فعل اخلاقی را در همان رفتار طبیعی انسان جست‌وجو می‌کنند (رد گزینه «۱») و معتقدند که انسان مانند دیگر موجودات هر کاری را برای منافع طبیعی خود انجام می‌دهد (رد گزینه «۲»)، پس خوب و بد عناوینی هستند که خود ما به هر کاری می‌دهیم بسته به اینکه به نفع ما باشد یا به ضررمان. (رد گزینه «۳») به نظر این فلاسفه از آنجا که انسان زندگی اجتماعی دارد ناگزیر است منفعت دیگران را نیز رعایت کند (تأیید گزینه «۴»)، زیرا در غیر این صورت منفعت خودش هم حفظ نمی‌شود.

(فلسفه یازدهم، انسان، موبور افلاق‌گرا، صفحه ۸۹)

۱۴۰- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

تنها عبارات «ب» و «پ» نادرست است.

از نظر مارکس، نیازهایی مانند نیاز به اجتماع و قانون و نیاز به اخلاق، همه به خاطر نیازهای مادی پیدا شده‌اند.

دکارت «بدن» را ماشینی پیچیده می‌داند که به طور خودکار فعالیت می‌کند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۴)

فلسفه دوازدهم

۱۴۱- گزینه «۱»

(پرگل ریمیمی)

ابن‌سینا تأکید می‌کند که «وجود» و «ماهیت» دو مفهوم ذهنی متفاوت از یک موجود واحد هستند، نه اینکه واقعاً در بیرون از ذهن دو جزء جدا یا ترکیب‌شده باشند (مثل اجزای شیمیایی آب = H_2O).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: دقیقاً بیانگر دیدگاه علمی / ترکیبی است که ابن‌سینا رد می‌کند.

گزینه «۳»: دلیلی که برای اولویت مفهومی ماهیت بر وجود ذکر شده نادرست است؛ برخی امور وجود دارند که از هستی آنها خبر داریم، اما چپستی آنها هنوز برای ما چندان روشن نیست.

گزینه «۴»: این گزینه وحدت مطلق مفاهیم ماهیت و وجود را مد نظر قرار می‌دهد که با نظریه تفکیک مفهومی آنها تعارض دارد.

(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی، صفحه ۴)

۱۴۲- گزینه «۲»

(علی معزی)

به علت توجه خاص ابن‌سینا این بحث با عنوان «مغایرت وجود و ماهیت» و یا با نام‌های مشابه، مقدمه طرح مباحث جدیدی قرار گرفت. «زیادت وجود بر ماهیت در ذهن» یکی از عنوان‌های دیگر این مبحث است که البته در کتاب درسی ذکر نشده است، اما مشابهت آن با عنوان «مغایرت وجود و ماهیت» آشکار است.

(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی، صفحه‌های ۶ و ۷)

۱۴۳- گزینه «۳»

(موسی سپاهی - سراوان)

مفهومی که در ذهن ما است اما مصداق ندارد (عینیت ندارد)، یعنی در عالم خارج وجود ندارد، ذاتاً نسبت به وجود و عدم تغییر نمی‌کند زیرا امکان دارد که متمنع‌الوجود بالذات باشد یا ممکن‌الوجود بالذات باشد که هنوز علت آن فراهم نشده است.

(فلسفه دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

۱۴۴- گزینه ۳»

(مسین آفونری راهنمایی)

حمل «حساس» بر «حیوان» حمل ضروری است (حیوان: جسم نامی حساس) و از بین گزینه‌ها فقط حمل «حیوان» بر «انسان» ضروری است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مربع بر شکل (امکانی)؛ شکل می‌تواند مثلث، دایره و ... باشد.
گزینه ۲: «کفاش بر انسان (امکانی)؛ انسان می‌تواند کفاش باشد یا نباشد.
گزینه ۳: «حیوان بر انسان (ضروری)؛ انسان = حیوان ناطق
گزینه ۴: «عدد فرد بر عدد اول (امکانی)؛ عدد اول می‌تواند فرد باشد (مانند ۳) و می‌تواند زوج باشد (مانند ۲).

(فلسفه دوازدهم، همان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۴۵- گزینه ۳»

(امیرمهر قلعه‌کاهی)

واجب‌الوجود بالذات موجودی است که وجود برایش از ابتدا ضروری بوده و به عبارتی همیشه بوده و خواهد بود و هیچ‌گاه موجود نشده است.

«موجود شدن» یعنی یک ماهیت وجود نداشته است و سپس دارای وجود شده است؛ که تمام موجودات جهان به‌جز واجب‌الوجود بالذات چنین هستند. پس این گزینه درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «ممکن است یک ممتنع‌الوجود بالغیر هم تا ابد به وجود نیاید؛ بستگی دارد به علت آن. اگر علتی که می‌طلبد به وجود بیاید، آنگاه خود او هم موجود می‌شود و اگر آن علت اصلاً به وجود نیاید، آن معلول هم به وجود نمی‌آید.

گزینه ۲: «موجود چیزی است که وجود دارد و چیزی که وجود دارد یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغیر.

گزینه ۴: «فیل پرنده» ممکن‌الوجود بالذات است که اگر علتش فراهم شود، موجود می‌شود، اما تا به حال علت آن فراهم نشده است. «سیاه سفید» عبارتی متناقض است، پس ممتنع‌الوجود بالذات است.

(فلسفه دوازدهم، همان ممکنات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

۱۴۶- گزینه ۲»

(مهر رضایی‌بغا)

رابطه علیت که میان علت و معلول برقرار است، یک رابطه وجودی است که در آن، یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌دهد و این رابطه وجودی، دائمی است؛ یعنی به محض این‌که علت به وجود آید، معلول حتماً به وجود می‌آید و به محض این‌که علت از بین رود، معلول باقی نخواهد ماند. پس رابطه میان علت و معلول، مشابه رابطه میان انسان و تصورات ذهنی اوست؛ زیرا اگر انسان وجود نداشته باشد، تصورات ذهنی او نیز باقی نخواهند ماند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «تنها دلیل رشد گیاه، خاک نیست؛ بلکه عوامل دیگری مانند آب و بذر و هوا نیز مؤثرند.

گزینه ۳: «راننده و خودرو شخصی هیچ‌کدام علت به وجود آورنده دیگری نیستند.

گزینه ۴: «اگرچه شاعر سروده را به وجود می‌آورد، اما با نابودی شاعر، سروده او نابود نمی‌شود و باقی می‌ماند. پس رابطه میان آن‌ها دائمی نیست.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۳ و ۱۵)

۱۴۷- گزینه ۲»

(پوار پاکرل - فاروج)

فیلسوفان مسلمان از جمله ابن‌سینا درک و دریافت اصل علیت را عقلی می‌دانند و معتقدند به‌وسیله تجربه صرفاً می‌توان مصادیق علیت را کشف کرد، نه خود رابطه علیت را.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «دکارت درک علیت را فطری می‌داند، نه تجربی.

گزینه ۳: «تجربه‌گرایان دریافت اصل علیت را پس از مشاهده توالی پدیده‌ها می‌دانند، بنابراین درک علیت در نظر آنان فطری نیست.

گزینه ۴: «هیوم در مسئله درک اصل علیت اعتقاد دارد که با تجربه هم نمی‌توان به درکی از اصل علیت دست یافت و درک اصل علیت یک فرایند غیرتجربی و غیرعقلی است.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

۱۴۸- گزینه ۲»

(فیروز نژادنهف - تبریز)

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «جمله درست است، اما ارتباطی به منشأ درک اصل علیت ندارد.
گزینه ۳: «از نظر فلاسفه مسلمان، ذهن اصل علیت را به‌طور فطری و طبیعی در خود ندارد.

گزینه ۴: «از نظر فلاسفه مسلمان در فرایند درک علیت شکل‌گیری ذهن قبل از درک عدم اجتماع نقیضین است.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه ۱۷)

۱۴۹- گزینه ۳»

(مهر کرمی‌تیا - رفسنجان)

وجوب علی و معلولی یعنی اگر علت وجود داشته باشد، معلول ضرورتاً موجود می‌شود. در میان گزینه‌ها، رابطه ضروری علی و معلولی تنها میان «افزایش شعله آتش اجاق گاز و زودتر جوشیدن آب» وجود دارد.

دیگر گزینه‌ها یا مسائل اخلاقی را مطرح کرده‌اند (مانند گزینه ۱) که باید و نبایدهای آنها متفاوت با ضرورت و وجوب علی و معلولی است و یا علی را مطرح کرده‌اند که ضرورت‌بخش نیستند (مانند گزینه‌های ۲ و ۴).

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۸ تا ۲۱)

۱۵۰- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

هیوم تنها راه شناخت واقعیات را حس و تجربه می‌دانست، اما درعین حال معتقد بود که رابطه علیت (این‌که علت به معلول وجود می‌بخشد) با حس و تجربه قابل درک نیست، زیرا حس و تجربه فقط توالی و پشت‌سرهم آمدن دو حادثه را درک می‌کنند.

(فلسفه دوازدهم، همان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

منطق

۱۵۱- گزینه ۳»

(پرکل رهیمی)

متفکر نقاد کسی است که فرایند تفکر را آگاهانه و جدی در نظر می‌گیرد، مفاهیم را دقیق بررسی می‌کند و با سؤال‌های درست و بجا، استدلال را از پایه ارزیابی می‌کند و مطلب را از جوه مختلف بررسی می‌کند.

(منطق، سئوگیری در تفکر، صفحه ۹۹)

۱۵۲- گزینه «۴»

(مسین آفونری راهنمایی)

یکی از تفاوت‌های متفکر نقاد و غیرنقاد این است که متفکر نقاد در هنگام خواندن یا شنیدن یک مطلب راجع به آن مطلب، سؤالات درست و بجایی از قبیل «داشتن مشترک لفظی یا مغالطه توسل به معنای ظاهری، تشخیص مقدمه و نتیجه و .....» می‌پرسد.

تله تستی:

ممکن است بگویید ویژگی «توجه آگاهانه به فرایند تفکر» و «جدی گرفتن فرایند تفکر» هم این اقدام شنونده را پوشش می‌دهند. شاید با اغماض بشود پذیرفت! اما وقتی در صورت سؤال گفته شده است «صراحتاً»، سراغ گزینه‌ای می‌رویم که مشخصاً به پرسیدن چنین سؤالاتی اشاره کرده باشد و در کتاب درسی هم ذکر شده باشد.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه ۹۹)

۱۵۳- گزینه «۳»

(موسی سپاهی - سروان)

بعضی اوقات ما به دنبال قانع کردن دیگران هستیم که این گونه استدلال‌ها در گذشته در فن «خطابه» بررسی می‌شده است، اما امروزه به جز خطابه، از دیگر روش‌های اقناعی نیز استفاده می‌شود تا مخاطبین را قانع کنند که کاری را انجام دهند یا مطلبی را بپذیرند.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۳ و ۱۰۴)

۱۵۴- گزینه «۲»

(امیرمهر قلعه‌کاهی)

کلمات به‌طور کلی سه نوع بار ارزشی دارند: مثبت، منفی، خنثی. به‌کاربردن اشتباهی یا عمدی کلماتی که دارای بار ارزشی متفاوتی هستند، می‌تواند منشأ خطای اندیشه باشد که آن را مغالطه «بار ارزشی کلمات» می‌نامند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بار ارزشی منفی - بار ارزشی مثبت

گزینه «۲»: بار ارزشی مثبت - بار ارزشی مثبت

گزینه «۳»: بار ارزشی مثبت - بار ارزشی منفی

گزینه «۴»: بار ارزشی خنثی - بار ارزشی منفی

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۵ و ۱۰۶)

۱۵۵- گزینه «۲»

(مهر رضایی‌بقا)

در مغالطه «تله‌گذاری» بدون ذکر دلیل منطقی، ویژگی‌های خوب و شایسته‌ای را به نظریه‌ای یا معتقدان به آن نسبت می‌دهند و برای افراد تله می‌گذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش پیدا کنند. ویژگی‌های «درک درست داشتن»، «عاقلاً تر بودن» و «صبور و فهمیده بودن» صفات مثبت هستند. اما «حداقل اطلاعات روان‌شناختی را نداشتن» صفتی منفی است و به مغالطه «مسموم کردن چاه» مربوط می‌شود.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹)

۱۵۶- گزینه «۲»

(پوار پاکرل - فاروج)

عبارت «شما مغالطه می‌کنید، بنابراین نیست خوبی ندارید.» در واقع یک استدلال قیاسی است که می‌گوید: «هر کس مغالطه می‌کند، نیست خوبی ندارد، شما مغالطه می‌کنید، پس نیست خوبی ندارید.» علت مغالطه این استدلال اشتباه بودن مقدمه اول است و برخلاف سایر گزینه‌ها به عوامل روانی ربطی ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مغالطه توسل به احساسات (حس خودخواهی باعث شده است امکان ارتکاب قتل را از تمام هم‌کیشان خود سلب کند).

گزینه «۳»: نسبت دادن ویژگی‌های بد به پیروان یک نظر که مغالطه مسموم کردن چاه است.

گزینه «۴»: مغالطه بزرگ‌نمایی

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۹۸ و ۱۰۸ تا ۱۱۱)

۱۵۷- گزینه «۲»

(غیروز نژارنوف - تبریز)

عبارت گزینه «۲» مغالطه «تله‌گذاری» است. بقیه گزینه‌ها مغالطه «توسل به احساسات» هستند.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: توسل به احساسات از طریق جلب ترحم

گزینه «۳»: توسل به احساسات از طریق تطمیع

گزینه «۴»: توسل به احساسات از طریق تهدید

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۹ و ۱۱۰)

۱۵۸- گزینه «۱»

(مهر کرمی‌نیا - رفسنجان)

چاپلوسی و تملق‌گویی نوعی مغالطه توسل به احساسات است.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۱۱)

۱۵۹- گزینه «۴»

(علی معزی)

عبارت مندرج در گزینه «۴» نوعی مغالطه توسل به احساسات است، یعنی بدون ذکر دلیل معتبر از احساسات افراد (احساساتی مانند حس تعلق نژادی) سوءاستفاده می‌شود. درباره گزینه «۳» دقت کنید که اینکه نیروها و تسلیحات نظامی به منطقه‌ای ارسال شوند اقدامی حساسیت‌برانگیز است که با پوشش‌هایی مانند «حفظ ثبات و امنیت منطقه‌ای» از احساساتی مانند صلح‌دوستی، ترس از جنگ و ... برای توجیه این کار استفاده می‌شود.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۱۱)

۱۶۰- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

در عباراتی که فرد قبل از استفاده از عوامل روانی (نظیر جمله آخر متن) از استدلال و برهان برای اثبات مدعای خود استفاده کند، نمی‌توان گفت که مغالطه‌ای بر اثر آن عامل روانی صورت گرفته است. چنین عبارتی مغالطه در اثر عوامل روانی ندارد.

(منطق، سنهشگری در تفکر، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

اقتصاد

۱۶۱- گزینه «۳»

(مهری ضیائی)

مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه:

۱- از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.

۲- هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.

۳- مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه بایکدیگر مقایسه کنید.

۴- اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

(اقتصاد، بودجه‌بندی، صفحه ۱۳۷)

۱۶۲- گزینه «۴»

(آفرین سامری)

الف) ابتدا باید میزان درآمد و مخارج فرد را محاسبه کنیم:

میلیون تومان $240 = 20 \times 12 =$ حقوق سالیانه

میلیون تومان $12 = 3 \times 4 =$ پاداش سالیانه

میلیون تومان $252 = 240 + 12 =$ کل درآمد سالیانه

میلیون تومان $240 = 60 + 45 + 32 + 78 + 25 =$ مخارج سالیانه

میلیون تومان $12 = 252 - 240 =$ باقی‌مانده درآمد سالیانه

میلیون تومان $1 = 12 + 12 =$ باقی‌مانده درآمد ماهیانه

باتوجه به این که کل پس‌انداز (باقی‌مانده درآمد) سالیانه این شخص ۱۲

میلیون تومان است، بنابراین باید کسب و کاری را انتخاب کند که هزینه‌های سالیانه آن از ۱۲ میلیون تومان بیشتر نشود.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: میلیون تومان $36 = 3 \times 12 =$ مخارج سالانه کارگاه تولیدی

گزینه «۲»: هزینه نگهداری ماهی از پس‌انداز سالانه فرد بیشتر است.

گزینه «۳»:

میلیون تومان $9,600,000 = 800,000 \times 12 =$ هزینه اجاره سالانه چاپگر

گزینه «۴»: هزینه تولید سالیانه کسب و کار خانگی از پس‌انداز فرد کمتر است.

بنابراین این فرد می‌تواند برای کسب‌وکار: «اجاره دستگاه چاپگر» یا «ایجاد کسب‌وکار خانگی» را انتخاب کند.

ب) خیر فرد نمی‌تواند وام را دریافت کند، زیرا میزان باقی‌مانده درآمد ماهیانه او ۱ میلیون تومان است و توانایی بازپرداخت اقساط وام را نخواهد داشت.

(اقتصاد، بودجه‌بندی، صفحه‌های ۱۳۳ تا ۱۳۶)

۱۶۳- گزینه «۲»

(الف)

(سارا شریفی)

هزار تومان $50 =$ درآمد هفتگیهزار تومان $30 = 20 + 10 =$ مجموع مخارج هفتگیهزار تومان $20 = 50 - 30 =$ میزان پس‌انداز هفتگی

(ب)

مدت زمان لازم برای برابر شدن میزان پس‌انداز با قیمت گردنبند

هفته $60 = \frac{1,200,000}{20,000} =$ قیمت گردنبند
میزان پس‌انداز هفتگی

هر سال، معادل حدوداً ۵۲ هفته است، در نتیجه فرد باید تقریباً معادل ۱ سال و ۲ ماه پس‌انداز کند. تا بتواند دستبند را بخرد.

ج) چون زمان رسیدن به هدف دو ماه تا سه سال است در نتیجه هدف وی میان‌مدت است.

(اقتصاد، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، صفحه‌های ۱۵۲ و ۱۵۳)

۱۶۴- گزینه «۴»

(مهمربین متولی)

مزایا و منافع خرید مقایسه‌ای:

۱- می‌توانید بخشی از پول خود را پس‌انداز کنید، زیرا در صورت مقایسه درست معمولاً هزینه کمتری پرداخت می‌شود.

۲- ویژگی‌ها یا ارزش بیشتری را با همان مقدار پول دریافت می‌کنید.

۳- محصولی با کیفیت و با عملکرد بهتر می‌خرید.

۴- درباره گزینه‌هایی از آن کالا که قبلاً از آن‌ها مطلع نبودید، آگاه می‌شوید.

۵- نسبت به خرج کردن پول خود احساس آرامش بیشتری می‌کنید.

معایب خرید مقایسه‌ای:

۱- زمان‌بر است. (این زمان را می‌توانستید برای کسب درآمد، انجام کارهای سرگرم‌کننده یا رسیدگی به خانواده صرف کنید.)

۲- ممکن است هزینه‌بر باشد. (مانند هزینه‌هایی که برای تماس تلفنی یا سوخت خودرو برای بازدید از فروشگاه‌های مختلف صرف می‌کنید.)

۳- ممکن است پس‌انداز حاصل از خرید مقایسه‌ای، (به‌ویژه برای اقلام با قیمت پایین) کمتر از هزینه‌های زمان، بنزین یا سایر هزینه‌های دیگر برای کسب اطلاعات باشد.

(اقتصاد، تصمیم‌گیری در مقایسه، صفحه ۱۴۶)

۱۶۵- گزینه «۱»

(مهری کاروان)

- پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر ← باز یافت

- نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم و یا مضرند ← بازداشتن

- استفاده از چیزی بیش از یک‌بار ← باز مصرف

- با انرژی کمتر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن ← بهینه مصرف کردن

(اقتصاد، تصمیم‌گیری در مقایسه، صفحه ۱۴۹)

۱۶۶- گزینه «۲»

(کنکور خارج از کشور ۱۴۰۳ - نوبت دوم تیرماه)

اول:	شامل بیان اینکه واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید. مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم:	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
سوم:	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ابرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم:	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف ارزیابی
پنجم:	انتخاب گزینه نهایی
تصمیم‌گیری	

(اقتصاد، تصمیم‌گیری در مقایسه، صفحه ۱۴۴)

۱۶۷- گزینه «۲»

(امسان عالی‌نژاد)

بررسی عبارات صورت سؤال:

- نادرست است؛ در سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت واریز به حساب و برداشت از آن آزاد است و بانک در هر ماه به مانده موجودی حساب سود پرداخت می‌کند.

- صحیح است.

- نادرست است؛ معمولاً مقدار حداقلی باید در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

- نادرست است؛ در حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.

(اقتصاد، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، صفحه‌های ۱۵۴ و ۱۵۵)

۱۶۸- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۱۴۰۴ - اردیبهشت‌ماه)

ارزش سهام خریداری شده توسط فرد = $\frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهام خریداری شده}}$

تومان $۲۰۰,۰۰۰ = \frac{۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۷۵۰}$ = ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم

(قیمت اسمی $\times \frac{۱۰}{۱۰۰}$) + قیمت اسمی = ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم

$$= ۲۰۰,۰۰۰ + (۲۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰})$$

$$= ۲۰۰,۰۰۰ + ۲۰,۰۰۰ = ۲۲۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

(اقتصاد، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، صفحه ۱۵۶)

۱۶۹- گزینه «۳»

(آخبرین ساپری)

سود سرمایه‌گذاری در سهام معمولاً از سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک هم بیشتر است؛ اما قطعی نیست. در خصوص تفاوت میزان سود سهام و اوراق مشارکت در کتاب اطلاعاتی نیامده به علاوه اینکه سود اوراق مشارکت پس از مهلت سررسید قطعی است. اوراق مشارکت قابل خرید و فروش هستند.

(اقتصاد، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، صفحه‌های ۱۵۵ تا ۱۵۸)

۱۷۰- گزینه «۴»

(مهری ضیائی)

بررسی موقعیت‌ها:

الف) اگر احتمال کاهش نرخ سود وجود دارد، سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت باعث حفظ بازدهی سرمایه‌گذاری او خواهد شد.

ب) برای افراد جوان و ریسک‌پذیر، خرید سهام می‌تواند بالاترین بازده را داشته باشد. البته سود سرمایه‌گذاری در سهام قطعی نیست.

ج) در بازه بلندمدت، طلا معمولاً ارزش خود را در تورم حفظ می‌کند.

(اقتصاد، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، صفحه‌های ۱۵۳ تا ۱۵۹)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

دفترچه پاسخ

آزمون هوش و استعداد

(دوره دوم)

۲۸ شهریور

تعداد کل سؤالات آزمون: ۲۰

زمان پاسخ‌گویی: ۳۰ دقیقه

گروه فنی تولید

حمید لنجان‌زاده اصفهانی	مسئول آزمون
فاطمه راسخ	ویراستار
محیا اصغری	مدیر گروه مستندسازی
علیرضا همایون‌خواه	مسئول درس مستندسازی
حمید اصفهانی، فاطمه راسخ، سجاد محمدنژاد، حمید گنجی، حامد کریمی، فرزاد شیرمحمدلی	طراحان
معصومه روحانیان	حروف‌چینی و صفحه‌آرایی
حمید عباسی	ناظر چاپ

استعداد تحلیلی

۲۵۱- گزینه ۳

(فامد کریمی)

می‌دانیم «را» بعد از فعل نمی‌آید. در هم پیچیدن جمله‌های غیرساده نیز محلّ فصاحت است. شکل درست عبارت گزینه‌ی «۳»: ناصر خسرو در این مورد خشک و متعصب است و هر دیدگاهی را که با آنچه در ذهن اوست مغایر است، رد می‌کند.

(تصحیح جملات، هوش کلامی)

۲۵۲- گزینه ۴

(کتاب استعداد تحلیلی، هوش کلامی)

ترتیب پیشنهادی: «شکی نیست که ادبیات فارسی با عرفان اسلامی و ایرانی گره خورده‌است.»

(ترتیب کلمات، هوش کلامی)

۲۵۳- گزینه ۲

(ممید اصفهانی)

کشور «روسیه» و پایتخت آن «مسکو» مدنظر است.

(کلمه‌سازی، هوش کلامی)

۲۵۴- گزینه ۳

(ممید اصفهانی)

حروف به ترتیب الفبا بدون تکراری‌ها: ا ب پ ت خ د ر س ش ط ف ک ن و ه ی

دومین حرف از سمت راست: ب

اولین حرف از سمت راست: «ب»: ا

چهارمین حرف سمت چپ: «ا»: خ

(الفبا، بازی‌های کلامی، هوش کلامی)

۲۵۵- گزینه ۴

(فامد کریمی)

چهار جفت حرف مدنظر:

ا ب / ا پ / ت ب / ب پ

(الفبا، بازی‌های کلامی، هوش کلامی)

۲۵۶- گزینه ۳

(فامد کریمی)

به شماره الفبایی حروف دقت کنید که به ترتیب «یک، دو، سه، چهار، پنج، شش و هفت» واحد بیشتر می‌شوند:

الف	ب	ت	چ	ذ	ش	غ	ن
۱	۲	۴	۷	۱۱	۱۶	۲۲	۲۹

(الفبا، بازی‌های کلامی، هوش کلامی)

۲۵۷- گزینه ۱

(کتاب استعداد تحلیلی، هوش کلامی)

بیت صورت سؤال می‌گوید پیش از آن که وارد جایی یا کاری بشوی به فکر این باش که چگونه و در چه حالتی از آن بیرون می‌آیی، یعنی عاقبت‌اندیش باش. مصراع گزینه «۱» هم با نوعی طنز همین مسأله را بیان می‌کند. مناره (گلدسته) به آن بزرگی را اگر بدزدی، آن را کجا پنهان خواهی کرد؟ ابتدا چاهی بکن و بعد مناره را که دزدیدی در آن بگذار (!) که کسی نفهمد.

عبارت گزینه «۲» مخاطب را به راستی و درستی پند می‌دهد، مخاطبی که به فکر رسیدن به مقصد، باید راستی را در پیش گیرد. عبارت گزینه «۳» با مصراع «وای به روزی که بگندد نمک» هم‌معناست و عبارت گزینه «۴» از شخصی می‌گوید که در کار ساده مانده‌است، حال کار دشوارتر را هم می‌پذیرد.

(ضرب‌المثل، هوش کلامی)

۲۵۸- گزینه ۱

(سپار ممیز نزار)

ابتدا عددهای ۱ و ۴ را در ستون دوم قرار می‌دهیم، اما به جز آن هیچ خانه دیگری نیست که تکلیف آن قطعی مشخص باشد.

	۱	۲	۳	۴
۱	۱	۴		
۲		۳		
۳		۱		۴
۴		۲		

حال برای مثال با قرار دادن عدد ۲ در خانه «ستون سوم، ردیف سوم» جدول سودوکو به یک حالت و با قرار دادن عدد ۳ در این خانه، جدول سودوکو به یک حالت دیگر کامل می‌شود.

پس با معلوم شدن یک خانه می‌توان جدول را کامل کرد:

۱	۴	۳	۲
۲	۳	۴	۱
۳	۱	۲	۴
۴	۲	۱	۳

(سودوکو، هوش منطقی ریاضی)

۲۵۹- گزینه «۳»

(سبّار ممبرنژار)

ستون اول به عدد ۲ احتیاج دارد و فقط یک خانه برای این عدد هست. حال جایگاه عدد ۴ نیز در این ستون معلوم است. عدد ۳ در ردیف دوم نیز، اکنون معلوم شده است.

	۱	۲	۳	۴
۱	۱			
۲	۴	۱	۳	۲
۳	۲		۱	
۴	۳			۱

حال در یکی از ردیف‌ها و ستون‌ها که دو خانه خالی دارد، یکی از عددهای ممکن را فرض می‌کنیم. مثلاً در ردیف سوم، عددهای ۳ و ۴ را در نظر می‌گیریم. اکنون در ستون چهارم، جایگاه عدد ۳ معلوم است.

	۱	۲	۳	۴
۱	۱			۳
۲	۴	۱	۳	۲
۳	۲	۳	۱	۴
۴	۳			۱

در چهار خانه باقی‌مانده، عددهای ۲ و ۴ هر کدام دو بار قرار می‌گیرند که حالت‌های زیر را می‌سازند:

۱	۲	۴	۳
۴	۱	۳	۲
۲	۳	۱	۴
۳	۴	۲	۱

۱	۴	۲	۳
۴	۱	۳	۲
۲	۳	۱	۴
۳	۲	۴	۱

اما اگر عددهای ۳ و ۴ را در ردیف سوم، برعکس در نظر بگیریم، به جدول زیر می‌رسیم که تنها یک حالت برای کامل شدن دارد:

۱			۴
۴	۱	۳	۲
۲	۴	۱	۳
۳			۱

۱	۳	۲	۴
۴	۱	۳	۲
۲	۴	۱	۳
۳	۲	۴	۱

پس در کل ۳ حالت داریم.

(سوروکو، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۰- گزینه «۳»

(غرزاد شیرممبرلی)

ابتدا تعداد بردها را معلوم می‌کنیم. داریم:

$$\frac{۵۰}{۱۰۰} = \frac{؟}{۱۵۰} \Rightarrow ؟ = ۷۵$$

حال درصد پیروزی‌ها پس از حداقل x بازی دیگر:

$$\frac{۷۵+x}{۱۵۰+x} = \frac{۶۰}{۱۰۰} = \frac{۳}{۵} \Rightarrow ۵x + ۳۷۵ = ۳x + ۴۵۰$$

$$\Rightarrow ۲x = ۷۵ \Rightarrow x = ۳۷.۵$$

پس اگر این سرمربی ۳۸ بازی بعدی را پشت سر هم ببرد، آمار خواسته شده به دست می‌آید.

(کسر و تناسب، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۱- گزینه «۴»

(غاطمه راسخ)

برای سادگی کار و در حالی که تأثیری در پاسخ ندارد، فرض می‌کنیم قیمت اولیه ۱۰۰ تومان بوده باشد. با هشتاد درصد تخفیف، قیمت ۸۰ تومان و با پنج درصد افزایش، قیمت ۱۰۵ تومان خواهد بود. صد کالا را با قیمت ۸۰ تومان فروخته‌ایم و باید x کالای دیگر را با قیمت ۱۰۵ تومان بفروشیم و زیان اولیه را جبران کنیم. پس داریم:

$$(۱۰۰ \times ۸۰) + (x \times ۱۰۵) = (x + ۱۰۰) \times ۱۰۰$$

$$\Rightarrow ۱۰۵x + ۸۰۰۰ = ۱۰۰x + ۱۰۰۰۰$$

$$\Rightarrow ۵x = ۲۰۰۰ \Rightarrow x = ۴۰۰$$

(کسر و تناسب، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۲- گزینه «۲»

(ممیرکنبی)

اگر ده کارگر، کار باقی‌مانده را در x روز تمام می‌کردند، پنج کارگر آن را در $x + ۶$ روز تمام می‌کنند. حال معلوم است که تعداد کارگرها نصف شده است پس زمان انجام کار دو برابر شده است. یعنی $x = ۶ \Rightarrow x + ۶ = ۱۲$ پس کل کار با ده کارگر، $۶ + ۶ = ۱۲$ روزه تمام می‌شد.

(کسر و تناسب، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۳- گزینه «۱»

(ممیرکنبی)

شعاع دایره را r و ضلع مربع را a می‌گیریم. داریم:

$$۴a = ۲\pi r \Rightarrow a = \frac{\pi r}{۲}$$

حال اختلاف مساحت‌ها معلوم است:

$$\pi r^2 - a^2 = \pi r^2 - \frac{\pi^2 r^2}{۴}$$

$$\Rightarrow \pi r^2 \left(1 - \frac{\pi}{۴}\right) = ۹\pi - \frac{۹\pi^2}{۴} = ۹\pi \left(1 - \frac{\pi}{۴}\right)$$

$$\Rightarrow r^2 = ۹ \Rightarrow r = ۳$$

دقت کنید طول شعاع عدد منفی نیست. حال محیط دایره، همان طول طناب است:

$$۲\pi r = ۲\pi \times ۳ = ۶\pi$$

(هنرسه، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۴- گزینه «۴»

(شمیر کنبی)

ابتدا «الف ب» و «ب الف» را دو حالت یک کتاب می‌گیریم و چهار جایگاه برای ما می‌ماند. پس در کل چهار کتاب به $4 \times 3 \times 2 \times 1$ حالت کنار هم قرار می‌گیرند.

$$4 \times 3 \times 2 \times 1 = 24, 24 \times 2 = 48$$

حال حالتی را که «ت ث» کنار یکدیگرند محاسبه و از تعداد کل حالت‌ها کم می‌کنیم، یعنی ۳ کتاب داریم که دو تا، دو حالت دارند. پس کل حالت‌های ممکن، $3 \times 2 \times 1$ است، هر چند دوتا از آن‌ها دو حالت دارند:

$$3 \times 2 \times 1 = 6, 6 \times 2 \times 2 = 24$$

پس تعداد کل حالات مطلوب، $48 - 24 = 24$ حالت است.

(اصل ضرب، هوش منطقی ریاضی)

۲۶۵- گزینه «۱»

(غیرزاد شیرممدولی)

در الگوی صورت سؤال داریم:

$$\frac{9}{21} + \frac{8}{14} = \frac{3}{7} + \frac{4}{7} = \frac{7}{7} = 1$$

$$\frac{5}{3} + \frac{2}{6} = \frac{10+2}{6} = \frac{12}{6} = 2$$

$$\frac{19}{13} + \frac{60}{39} = \frac{57+60}{39} = \frac{117}{39} = 3$$

$$\frac{70}{18} + \frac{?}{9} = 4 \Rightarrow \frac{70+2 \times ?}{18} = 4$$

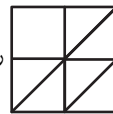
$$\Rightarrow 70 + 2? = 72 \Rightarrow ? = \frac{72-70}{2} = \frac{2}{2} = 1$$

(الگوهای عددی، هوش منطقی ریاضی)

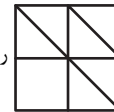
۲۶۶- گزینه «۳»

(فاطمه راسخ)

روی هم افتادن برجه‌های دیگر گزینه‌ها، شکل را می‌سازد و

نود درجه چرخش پادساعتگرد آن، شکل را حاصل می‌کند.

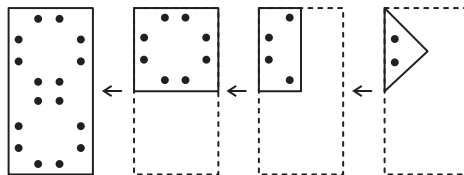

(کلاغ شفاف، هوش غیرکلامی)

۲۶۷- گزینه «۱»

(فاطمه راسخ)

مراحل باز شدن کاغذ گزینه «۱» و تبدیل به شکل صورت سؤال:

(تای کلاغ، هوش غیرکلامی)

۲۶۸- گزینه «۴»

(فاطمه راسخ)

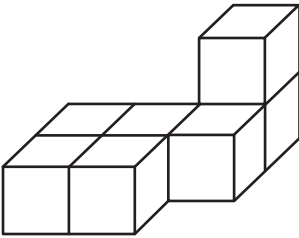
دو وجه و در مکعب مستطیل حاصل از شکل گسترده صورت سؤال روبه‌روی هم‌اند نه کنار هم.

(مجموع‌های غیرمنتظم، هوش غیرکلامی)

۲۶۹- گزینه «۴»

(شمیر کنبی)

شکل درست گزینه «۴»:

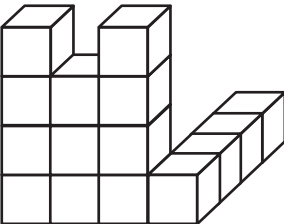

(تبدیل‌های فضایی، هوش غیرکلامی)

۲۷۰- گزینه «۳»

(غیرزاد شیرممدولی)

حجم موردنظر از ۱۵ مکعب واحد تشکیل شده است:

(نقشه‌کشی، هوش غیرکلامی)